

Översiktsplan för Vaggeryds kommun

VAGGERYDS
KOMMUN

vaggeryd.se

Innehållsförteckning

1	INLEDNING	4
2	UTVECKLINGSDIRIKTION	24
3	MARK- OCH VATTENANVÄNDNING	40
4	RIKSINTRESSEN, LIS OCH ANDRA VÄRDEN	86

Separat dokument:

MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNING (MKB)

Projektorganisation och process

Detta dokument är samrådshandlingen för Vaggeryds kommuns fjärde kommundäckande översiktsplan. Förslag till översiktsplan ska samrådligt i dialog med länsstyrelsen, andra kommuner som berörs av förslaget, övriga myndigheter och enskilda medborgare som har ett väsentligt intresse av förslaget. Efter samrådet sammanställs framförda synpunkter i en samrådsredogörelse och korrigeringar görs i planen. Översiktsplanen ställs därefter ut under minst två månader. Den som vill lämna synpunkter på planförslaget ska göra detta skriftligen senast under utställningstiden. Efter utställningen sammanställs inkomna synpunkter i ett utlåtande. Översiktsplanen antas slutligen av kommunfullmäktige.

Uppdragsgivare: Kommunfullmäktige

Styrgrupp: Kommunstyrelsens arbetsutskott

Ansvarig avdelning för projektet:

Kommunledningskontoret

Ekonomiskt ansvarig för projektet:

Kommundirektör/ vice kommundirektör

Projektledare: Översiktsplanerare.

Projektstöd: Hållbarhetsstrateg t.o.m. augusti 2021.

Planarkitekt, GIS-samordnare, Miljöstrateg, Stadsarkitekt.

Foto: Flygfoton: LG-Foto. Övriga foton: Mattias Bokinge om inget annat uppges.

Ansvarig för kommunikation: Kommunikatör

Ansvarig för kartor och IT-stöd: GIS-samordnare

Kapitel 1

INLEDNING

INNEHÅLL

- DET HÄR ÄR EN ÖVERSIKTSPLAN 7
- EN NY KOMMUNTÄCKANDE ÖVERSIKTSPLAN 9
- MEDBORGARDIALOG – FRAMTID OCH
UTVECKLING I VAGGEREYDS KOMMUN 16

Vaggeryds kommun ligger i nordvästra delen av Småland och har 14 746 invånare. Kommunen har en levande landsbygd med en del mindre tätorter och två större centralorter; Vaggeryd och Skillingaryd. Kommunen har en landareal på ca 830 km².

Vaggeryds kommun är en skogskommun som präglas av barrskog och myr, i vissa stråk blandat med öppen odlingsmark. Terrängen i kommunen varierar kraftigt. Mellan dalgångarna och mot kommunens gränsområden förekommer höglänt terräng, med höjder över 350 m ö h. Lagandalen med dess flacka sandavlagringar i söder utgör kommunens lägsta partier. Kommunens ledord är ”där hjulen alltid snurrar” och syftar till den starka företagsamhet och industrikultur som finns i kommunen.

Så här kan du delta i samrådet

Översiktsplan för Vaggeryds kommun, samråds-handling 2022 finns tillgänglig för samråd under perioden 10 juni till 30 september 2022. Översiktsplanen finns att ta del av på kommunens samtliga bibliotek, på kommunens webbplats, vaggeryds.se/oversiktsplan samt teaterfoajén Skillingehus. Fram till 30 september kan du lämna dina synpunkter på förslaget. Synpunkter ska lämnas in skriftligt och ditt namn och din adress ska framgå.

Grundläggande fakta

Folkmängd: 14 746 (2021-12-31)

Landareal: Cirka 830 kvadratkilometer

Centralorter: Vaggeryd (cirka 5500 invånare), Skillingaryd (cirka 4000 invånare)

Tätorter: Hok, Klevshult, bland övriga orter kan nämnas Byarum, Svenarum och Bondstorp

Befolkning i skolupptagningsområde (2021-12-31):

Vaggeryds: 6019	Åker: 646
Skillingaryds: 4682	Svenarum: 473
Hoks: 832	Byarum: 844
Klevshults: 774	
Bondstors: 465	

Kommunbildning:

År 1971 bildades Vaggeryds kommun genom sammanslagning Vaggeryds och Skillingaryds köpingar, Svenarums församling samt Klevshults kommun.

DET HÄR ÄR EN ÖVERSIKTSPLAN

Alla kommuner ska ha en aktuell översiktsplan som omfattar hela kommunens yta och som antas av kommunfullmäktige. En översiktsplan ska ange en långsiktig och övergripande utvecklingsinriktning såväl som grunddragen i den avsedda användningen av mark- och vattenområden. Översiktsplanen ska visa hur kommunen tänker ta hänsyn till allmänna intressen samt hur riksintressen ska tillgodoses och hur miljö kvalitetsnormer ska följas. Därtill ska planen också ge vägledning för hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras. Översiktsplanen är inte juridiskt bindande men fortfarande vägledande och av stor betydelse för en långsiktigt hållbar samhällsutveckling.

Översiktsplanen är ett instrument för dialog mellan stat och kommun angående de allmänna intressenas innebörd, avgränsning och tillgodoseende. Den ska synliggöra hur samhällsplaneringen samordnas med nationella och regionala mål och hur kommunen avser att följa miljö kvalitetsnormer. Den ska också redogöra för hur kommunen förhåller sig till det anspråk som staten gör via utpekanden av riksintressen. Till sist innehåller översiktsplanen även en redovisning av de konsekvenser som förslaget kan förväntas ge upphov till.

Beslut om lokalisering och markanvändning berör ofta många människor och olika allmänna intressen som ibland är svårförenliga eller till och med motsägande. Dessa beslut får dessutom ofta långsiktiga konsekvenser för omgivningen. Genom översiktsplanen kan sådana beslut bedömas i ett större sammanhang och förankras

bland medborgarna under processens gång. Det är väsentligt att kommunen ser över översiktsplanen vart fjärde år, så att den hålls aktuell.

Den nya översiktsplanen för Vaggeryds kommun planeras att antas av kommunfullmäktige under år 2023. Den nya översiktsplanen sätter ramarna för kommunens utveckling med fokus på hållbar översiktsplan med delaktighet och användbarhet. I takt med att olika initiativ tas, utvecklingsprojekt genomförs, planeringsföresättnings förändras och omvärlden utvecklas, behöver också den översiktliga planeringen utvecklas därefter. Genom framtagandet av planeringsstrategier, arbete med olika förstudier och uppföljning av översiktsplanen, är det möjligt att uppdatera översiktsplanen löpande så att utvecklingsinriktning och planerad mark- och vattenanvändning är aktuell utifrån rådande förutsättningar och gällande ställningstagande.

En översiktsplan med hållbar samhällsutveckling i fokus

Hållbar samhällsplanering och dess innebörd har diskuterats vid olika tillfällen av kommunens demokratiskt valda politiker. Detta presenteras i kommunens Strategiska hållbarhets- och utvecklingsprogram.

Utvecklingsprogrammet är en förklaring till vad Vaggeryds kommuns övergripande mål för hållbar utveckling står för, och det är också ett förtydligande av kommunens lokala ansvar och bidrag till de 17 globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030.

För Vaggeryds kommun handlar målen om att kunna utveckla vårt samhälle på ett sätt som säkerställer att vi även i framtiden har hälsosam luft, drickbart vatten, ett fungerande ekosystem, klimatsmart energiproduktion och en god infrastruktur. Det handlar också om att ha beredskap inför olika former av extrema väderhändelser. De handlar om att skapa förutsättningar för människors hälsa, trygghet och sociala sammanhang. Att skapa förutsättningar för att kunna försörja sig och ha rätt att bestämma över sitt eget liv, och vid behov finnas till för de som inte klarar sig på egen hand.

Hållbarhetsanalys av föreslagna markområden i Vaggeryds kommuns översiktsplan

Sveriges kommuner och regioner (SKR) har tagit fram en testmodell för att arbeta med konsekvensbedömning inför att presentera beslutsunderlag till politiker för att underlätta dialog kring olika alternativ till prioritering. SKR menar att det beroende på förslag till åtgärd ibland kan finnas skäl för att göra en förenklad konsekvensanalys och ibland en mer omfattande. I modellen sätts samhällsperspektivet och verksamhetsperspektivet i samma bild och balanseras med och mot varandra i konsekvenser på kort och lång sikt.

Vaggeryds kommun har under en period testat och utvecklat modellen genom att sätta in kommunens övergripande lokala mål för hållbar utveckling samt målen för organisationens hushållning med ekonomiska, ekologiska och sociala resurser. Ett projekt (utvecklingsområde) bedöms således utifrån vilka risker som finns med hänsyn till de politiska målen och delmålen, beroende på val av åtgärd. Detta ger en snabb visuell bild i färg där det syns var det exempelvis lyser rött på kort sikt och grönt på längre sikt. Detta kan ge ett förenklat underlag inför att diskutera viljan att ta vissa risker, förtydliga osäkra områden samt belysa målkonflikter.

Under arbetet med modellen har det också visat sig vara ett bra sätt för sakkunniga att lyfta fakta på ett samlat sätt, och skapa lyhörddhet gentemot varandra i respektive expertisområde. Samarbetet mellan olika förvaltningar och expertisområden har i och med modellen som plattform förbättrats.

Översiktsplanens syfte och verkan

Syftet med en översiktsplan är att förmedla en övergripande helhetsbild och redovisa den planerade markanvändningen så att det tydligt framgår var någonstans kommunen tagit ställning till att bevara, utveckla eller ändra mark- och vattenanvändningen.

Översiktsplanen ska bidra till att skapa ett hållbart samhälle som säkerställer att Vaggeryds kommun fortsatt förblir vara en attraktiv plats att bo, leva och verka på, för nuvarande invånare såväl som för våra framtida generationer.

EN NY KOMMUNTÄCKANDE ÖVERSIKTSPLAN

Vaggeryds kommun har i samband med tidigare översiktsplan arbetat med framtagandet av fördjupningar av översiktsplanen, planprogram och förstudier inför detaljplanering. Detta i form tematiska underlag, områdesvisa planer för utbyggnadsområden samt planeringsunderlag i form av Grönstrukturplan för Vaggeryds kommun.

Framtagandet av en ny översiktsplan upphäver den översiktsplan och de fördjupningar av översiktsplanen som antagits tidigare. För kommunen finns det fyra tematiska tillägg vad gäller översiktsplanen. Följande ska gälla för gällande:

- Vindbruksplan för Vaggeryds kommun, Laga Kraft 2019-05-28, ska fortsätta gälla till dess att en ny plan finns antagen.
- LIS-plan för Vaggeryds kommun, Laga kraft 2015-10-27 ska fortsätta gälla.

Följande tematiska tillägg utgår, då de är verkställda och/eller ersatts av inriktningar i kommunens Grönstrukturplan:

- Grönplan för Skillingaryd antagen 2005-10-24
- Grönplan för Vaggeryd antagen 2008-10-09

Andra juridiskt bindande planinstrument, såsom områdesbestämmelser, detaljplaner och fastighetsplaner gäller fortsatt i enlighet med gällande lagstiftning.

Dokument som har tagits fram med utgångspunkt i tidigare översiktsplaner som exempelvis grönstrukturplan, planprogram, policydokument och riktlinjer, har till viss del arbetats in i översiktsplanen men ska användas som planeringsunderlag även efter det att denna översiktsplan antagits. Om olika sådana dokument skulle stå i konflikt med varandra när det gäller markanvändningen, är det översiktsplanen som gäller.

Översiktsplanens delar

En översiktsplan ska kunna läsas, förstås och användas av många olika målgrupper. Kommunens ställningstaganden ska tydligt framgå av planen för att underlätta tillämpningen och öka förståelsen för kommunens bedömningar. Vaggeryds kommuns översiktsplan består, utöver denna inledning, av ytterligare 3 delkapitel samt miljökonsekvensbeskrivningen. Alla delar används för att ge en sammanvägd helhet.

Utvecklingsinriktningen

Utvecklingsinriktningen redovisar kommunens långsiktiga intentioner och de viktigaste strategiska sambanden avseende de tre grundläggande strukturerna för bebyggelse, kommunikationer samt natur- och friluftsliv. Kapitlet tydliggör Vaggeryds kommuns prioriteringar och ställningstaganden för vilka utvecklingsinsatser som dessa strukturer behöver genomgå för att kunna skapa en hållbar samhällsutveckling. Den övergripande utvecklingsstrategin är särskilt viktig för det regionala och mellankommunala perspektivet i översiktsplanen. Utvecklingsinriktningen ska vara vägledande för kommunen under lång tid.

Mark- och vattenanvändning

Mark- och vattenanvändningen redovisar grunddragen i den avsedda användningen av mark- och vattenområden på en detaljerad nivå i syfte att framtida planläggning ska främja en ändamålsenlig struktur. Hela kommunen delas in i områden baserat på planerad mark- och vattenanvändning. Vaggeryds kommuns översiktsplan synliggör hur vi ska använda våra mark- och vattenområden under kommande år.

Riksintresse, LIS och andra värden

Riksintressen redovisar vilka nationellt betydelsefulla områden som finns inom kommunen och hur kommunen förhåller sig till dem i sin planering av mark- och vattenområden. LIS och andra värden pekar ut områden med särskilda kvalitéer eller andra förhållanden som bör beaktas vid exempelvis detaljplanering och bygglovsprövning. För varje område anges vilken typ av värde som finns eller vilken hänsyn som bör tas.

Miljökonsekvensbeskrivning

Miljökonsekvensbeskrivning är en del av den strategiska miljöbedömningen som ingår i framtagandet av en miljökonsekvensbeskrivning. Syftet med miljöbedömningen är att integrera miljöaspekter i planering och beslutsfattande så att en hållbar utveckling främjas. I det här kapitlet redovisar därmed kommunen bedömningen av den påverkan på hållbarhetsaspekterna som planens genomförande kan få.

Vaggeryds kommuns Hållbarhetsanalys för ny översiktsplan är en viktig utgångspunkt i den miljökonsekvens-

beskrivning som är upprättad i samband med framtagandet av ny översiktsplan. Analysen är ett underlag som används i diskussioner vad gäller viljan att ta vissa risker, förtydliga osäkra områden samt belysa målkonflikter.

Så här läser du planförslaget

Översiktsplanen redovisar den planerade markanvändningen så att det tydligt framgår var någonstans kommunen tagit ställning till att bevara pågående markanvändning eller områden som föreslås att utveckla eller ändra mark- och vattenanvändningen. Därtill redovisar den översiktligt även olika ställningstaganden och aspekter att ta hänsyn till vid utveckling och bevarande. Där det inom översiktsplanen inte förekommer några aktiva ställningstaganden gäller den markanvändning som pågår.

Översiktsplanen är inget genomförandeverktyg. Att områden finns utpekade som till exempel utbyggnadsområden för verksamheter i översiktsplanen, innebär att kommunen anser att inriktningen för framtida utveckling ska vara verksamheter. Om och när det förverkligas genom detaljpanelläggning och byggnation, styrs i de allra flesta fall av den eller de som äger marken. Utgångspunkten är att Vaggeryds kommun inte bör tillåta bygglov och planförfrågningar som inte överensstämmer med, eller försvårar en utveckling av, den viljeinriktning som finns i översiktsplanen.

Eftersom konkurrensen om mark är större i tätorterna än på landsbygden behövs det en tydligare helhetsbild av

planerad markanvändning i tätorterna än i kommunen som helhet. Av den här anledningen innehåller markanvändningskartan över tätorterna utbyggnadsområden, gröna stråk med mera. De markerade utbyggnadsområdena synliggör vilka områden som Vaggeryds kommun anser vara särskilt lämpliga att bebygga och en beskrivning av viljeinriktning ges för respektive utbyggnadsområde. Det kan i somliga fall även vara möjligt att bebygga andra platser, om det är förenligt med översiktsplanens övriga ställningstaganden.

Digital plattform

Vaggeryds kommuns översiktsplan består dels av en webbsidan och dels ett skriftligt huvuddokument (PDF). Webbsidan är en digital miljö som ska underlätta arbetet med att hålla översiktsplanen aktuell så att den kan ligga till grund för en samordnad strategisk planering för hela kommunen. Det gör också att den alltid finns tillgänglig för användaren. Innehållet är detsamma i båda delarna men på kommunens webbplats finns översiktsplanens kartunderlag som en webbapplikationen istället för utvalda strukturbilder. Till huvuddokumentet och på webbsidan finns tillhörande planeringsunderlag, underlagsrapporter samt tematiska tillägg.

Digitalt kartverktyg

Kartverktyget för översiktsplanen utgörs av fyra kartor:

- en översiktlig utvecklingsinriktningskarta
- en mark och vattenanvändningskarta
- en karta med riksintressen, LIS och andra värden
- en underlagskarta.

De tre förstnämnda kartorna visar kommunens viljeinriktning för hur Vaggeryds kommun ska utvecklas avseende mark- och vattenanvändning. Underlagskartan redovisar geografiska underlag från myndigheter och separat framtagna undersökningar, inventeringar och sammanställningar. Webbkartan och kartunderlaget, med dess utbyggnadsområden och vägdragningar, är ungefärliga och utreds mer noggrant i ett senare skede. Skyddszoner är inte redovisade i kartan och nya bostäder behöver hålla tillräckligt avstånd från utbyggnadsområden för verksamheter och andra anläggningar som kan bli störande.

PLATS FÖR ATT GÖRA SKILLNAD

Vaggeryds kommuns vision, värdegrund och övergripande mål

Vision 2030

Här ger vi plats för att göra skillnad

En plats för möjligheter formad med tanke och omtanke. Där lusten är vår drivkraft och där glädjen smittar.

En plats med stark tradition för gränslöst skapande. Där gemensam vilja och kunskap får livet att lyfta och idéer att bli verklighet.

En plats i rörelse som bygger på mångfald och hållbarhet. Där allt är nära och alla har betydelse.

Värdegrund

Vår värdegrund hämtas från visionen och beskriver vårt förhållningssätt i arbetet och gentemot människor vi möter:

- Tanke och omtanke
- Idéer blir verklighet
- Alla har betydelse

Övergripande mål

för mandatperioden 2019-2022

Alla som bor, lever och verkar i Vaggeryds kommun uppnår tillsammans visionen genom fyra mål:

Vaggeryds kommun ska vara en plats...

- med hållbar samhällsutveckling och tillväxt i hela kommunen
- med hög sysselsättning, ett varierat näringsliv och en utbildning med god kvalitet
- med en hög kunskapsnivå, en aktiv fritid och ett rikt kulturliv - för en god hälsa
- som är attraktiv, trygg och tillgänglig - där alla känner delaktighet och kan påverka

Vaggeryds kommuns fyra mål för mandatperioden är långsiktiga och är kopplade till FNs 17 globala mål inom Agenda2030. Alla verksamheter bidrar till samtliga fyra mål som förtydligas genom ett strategiskt utvecklings- och hållbarhetsprogram.

Mål 1:

Vaggeryds kommun ska vara en plats med hållbar samhällsutveckling och tillväxt i hela kommunen Vaggeryds kommun som plats behöver utvecklas på ett sätt som säkerställer att kommande generationer har tillgång till god luft- och vattenkvalitet, fungerande atmosfär, livs-

kraftiga ekosystem, klimatsmart energi, god infrastruktur, mat och social välfärd. Den byggda miljön har stor betydelse för människors hälsa, trygghet och sociala sammanhang. Detta innebär att vi behöver ha en god och inkluderande bostadsförsörjning och ha beredskap inför olika former av oönskade samt extraordinära händelser. Samtliga delområden i vår kommun ska vara en del av samhällsutvecklingen.

Mål 2:

Vaggeryds kommun ska vara en plats med en hög sysselsättning, ett varierat näringsliv och en utbildning med god kvalitet. Ett gott företagsklimat, en varierad arbetsmarknad och ett lärande med hög kvalitet leder till ökat företagande, fler arbetstillfällen i vår kommun och inga invånare i utanförskap eller fattigdom. Detta innebär en hög grad av egenförsörjning och en positiv utveckling av antal och typ av arbetstillfällen samt en bra kompetensförsörjning och ett livslångt lärande. Det ska finnas goda möjligheter att utbilda sig, arbeta och driva företag för de som bor, lever och verkar i Vaggeryds kommun.

Mål 3:

Vaggeryds kommun ska vara en plats med hög kunskapsnivå, en aktiv fritid och ett rikt kulturliv – för en god hälsa. En hög kunskaps och bildningsnivå samt ett varierat utbud och platser för fritids och kulturaktiviteter för alla är en förutsättning för en jämlik hälsa hos våra invånare. För att en jämlik hälsa ska uppnås behövs goda levnadsvillkor och levnadsvanor och en jämlik och förebyggande hälso- och sjukvård. Det ska vara ett brett utbud av kultur och fritidsaktiviteter för de som bor, lever och verkar i Vaggeryds kommun, i alla åldrar, och folkhälsan ska vara god.

Mål 4:

Vaggeryds kommun ska vara en plats som är attraktiv, trygg och tillgänglig - där alla känner delaktighet och kan påverka. Öppenhet och tolerans skapar trygghet och är en förutsättning för att människor ska kunna vara en del av samhället. Delaktighet och medskapande gör platsen inkluderande och attraktiv för alla. Vaggeryds kommun präglas av lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter oavsett kön, ålder samt etnisk, kulturell och socioekonomisk bakgrund. Alla invånare är en resurs och en del i att utveckla Vaggeryds kommun. Platsen ska vara attraktiv och trygg för de som bor, lever och verkar i Vaggeryds kommun och invånare i alla åldrar ska kunna vara stolta ambassadörer över sin hemkommun samt känna delaktighet i kommunens utveckling.

Nationella och regionala mål, kommunens planer och program

Enligt plan- och bygglagen, 3 kap 5 § ska det framgå av översiktsplanen hur kommunen i den fysiska planeringen tänker ta hänsyn till och samordna översiktsplanen med relevanta nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling. Den översiktliga planeringen bör även beakta kommunens egna mål, planer, program och liknande dokument.

Vaggeryds kommuns översiktsplan har utgångspunkt från samma mål som kommunfullmäktiges fyra lokala hållbarhetsmål, med störst fokus på lokalt mål 1.

Lokalt mål 1: Vaggeryds kommun ska vara en plats med hållbar samhällsutveckling och tillväxt i hela kommunen

Målet innebär att Vaggeryds kommun som plats behöver utvecklas på ett sätt som säkerställer att kommande generationer har tillgång till god luft- och vattenkvalitet, fungerande atmosfär, livskraftiga ekosystem, klimatsmart energi, god infrastruktur, mat och social välfärd.

Den byggda miljön har stor betydelse för människors hälsa, trygghet och sociala sammanhang. Detta innebär att vi behöver ha en god och inkluderande bostadsförsörjning och ha beredskap inför olika former av oönskade samt extraordinära händelser.

Nationella mål

De nationella målen för planeringen anges i budgetpropositionen som regeringen lämnar till riksdagen.

Boverket gjorde 2011 en sammanställning av de då aktuella nationella målen som kunde anses ha koppling till fysisk samhällsplanering. Sammanställningen uppdaterades sedan under 2015 och under 2020. En länk till den senaste sammanställningen hittar du på PBL kunskapsbanken under Relaterad information.

Nationella mål är de som beslutats av riksdag, regering eller centrala statliga myndigheter. De är främst avsedda för styrningen och är mer eller mindre liktydiga med plan- och bygglagens portalparagraf och många av bestämmelserna i framför allt lagens andra kapitel om allmänna intressen som ska beaktas i fysisk planering och byggande.

Planförslaget har begränsats till sådana nationella mål som riktas direkt till den fysiska planeringen.

De nationella mål som bedöms mest relevanta för översiktsplaneringen är:

- Agenda 2030, de globala hållbarhetsmålen
- Miljömålen, inklusive klimatmålen
- Friluftsmålen
- Folkhälsopolitiska mål (ett övergripande mål och åtta målområden)
- Barnkonventionen
- Mål för transportpolitiken
- Sveriges energi- och klimatmål (inklusive energipolitiska mål för vindkraft)
- Nationell plan för transportsystemet 2018–2029
- Nationell strategi för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2021-2030

Regionala mål

Samverkan med omlandet är en förutsättning för en välfungerande och stark kommun. Det kan handla om samverkan med bland annat grannkommunerna, myndigheter och näringslivet.

Vaggeryds kommun ingår samverkan med Regionförbundet Jönköpings län – Region Jönköping, Arbetsmarknadsregion Jönköping, GGVV (Gislaved, Gnosjö, Vaggeryd och Värnamo) Entreprenörsregionen, Leader Västra Småland.

Samverkan och delaktighet i de regionala samverkansgrupperna är en viktig del för att föra kommunens ambitioner vidare i regionen och ta del av grannkommunernas utvecklingstankar eller deras problematik. Samverkan kan ske i ganska fasta konstellationer och det kan också handla om lösare nätverk för dagsaktuella frågor. Kommunikationer och kollektivtrafik är en viktig fråga för Vaggeryds kommun i de regionala samverkansgrupperna. Även renhållning, energiproduktion, vattenkvalitet, livsmedelsstrategi samt krisberedskap är viktiga och aktuella ämnen där samverkan på olika sätt sker.

De regionala mål och strategier kommunen bedömer mest relevanta för översiktsplaneringen är:

- Regional utvecklingsstrategi (RUS) för Jönköpings län 2020-2035, antagen av regionstyrelsen.
- Regional transportplan för Jönköpings län 2018-2029, fastställd av regionfullmäktige
- Regional livsmedelsstrategi beslutad av regionfullmäktige i Jönköpings län 2018.

- Regional vattenförsörjningsplan, 2015, Länsstyrelsen i Jönköpings län.
- Åtgärdsplan för vatten, 2017, Länsstyrelsen i Jönköpings län.
- Jämställdhetsstrategi för Jönköpings län 2018-2020, Länsstyrelsen i Jönköpings län.
- Strategi för integrationsarbetet i Jönköpings län 2015-2020 Länsstyrelsen i Jönköpings län.
- Grön handlingsplan Länsstyrelsen i Jönköpings län.
- Planeringsunderlag Jordbruksmarkens framtid, LRF, Jönköpings kommun, Jordbruksverket, Länsstyrelsen i Jönköpings län och Jönköpings läns museum.
- Förslag på prioriterad samhällsutmaning och insatsområden 2022–2024, Länsstyrelsen i Jönköpings län.

Kommunala strategier, planer och program

De kommunala strategier, planer och program som kommunen bedömer mest relevanta för översiktsplaneringen är:

- Strategiskt hållbarhets- och utvecklingsprogram för Vaggeryds kommun. (2020)
- Grönstrukturplan för Vaggeryds kommun (2020)
- Miljöprogram 2022-2025 (2021)
- Bostadsförsörjningsprogram för Vaggeryds kommun (2021)
- Dagvattenstrategi för Vaggeryds kommun (2019)
- Vattenförsörjningsplan för Vaggeryds kommun
- Vatten-och avloppsplan Vaggeryds kommun
- Gång-och cykelplan för Vaggeryds kommun (2020)
- Lokalförsörjningsplan
- Kulturmiljöprogram för Vaggeryds kommun.

– Vi bygger framtiden tillsammans med våra företag, föreningar och invånare! Under dialogerna har vi fått möjlighet att träffa många kreativa invånare och vi har fått en bild av vad de tycker är viktigt inom respektive område. Underlaget är en viktig del i hur vi planerar för framtiden, säger Gert Jonsson, kommunstyrelsens ordförande.

MEDBORGARDIALOG - FRAMTID OCH UTVECKLING I VAGGERYDS KOMMUN

Arbetet med översiktsplanen inleddes med en omfattande medborgardialog, dialogturnén Framtid och utveckling i Vaggeryds kommun. Dialogturnén genomfördes i kommunens åtta delområden samt en för Tofteryd med omnejd. Delområdena är kommunens upptagningsområde för skolverksamhet. I samband med dialogen i Skillingaryd genomfördes även en anpassad dialog i samarbete med Arbetsmarknadsenheten för nyanlända invånare i Vaggeryds kommun.

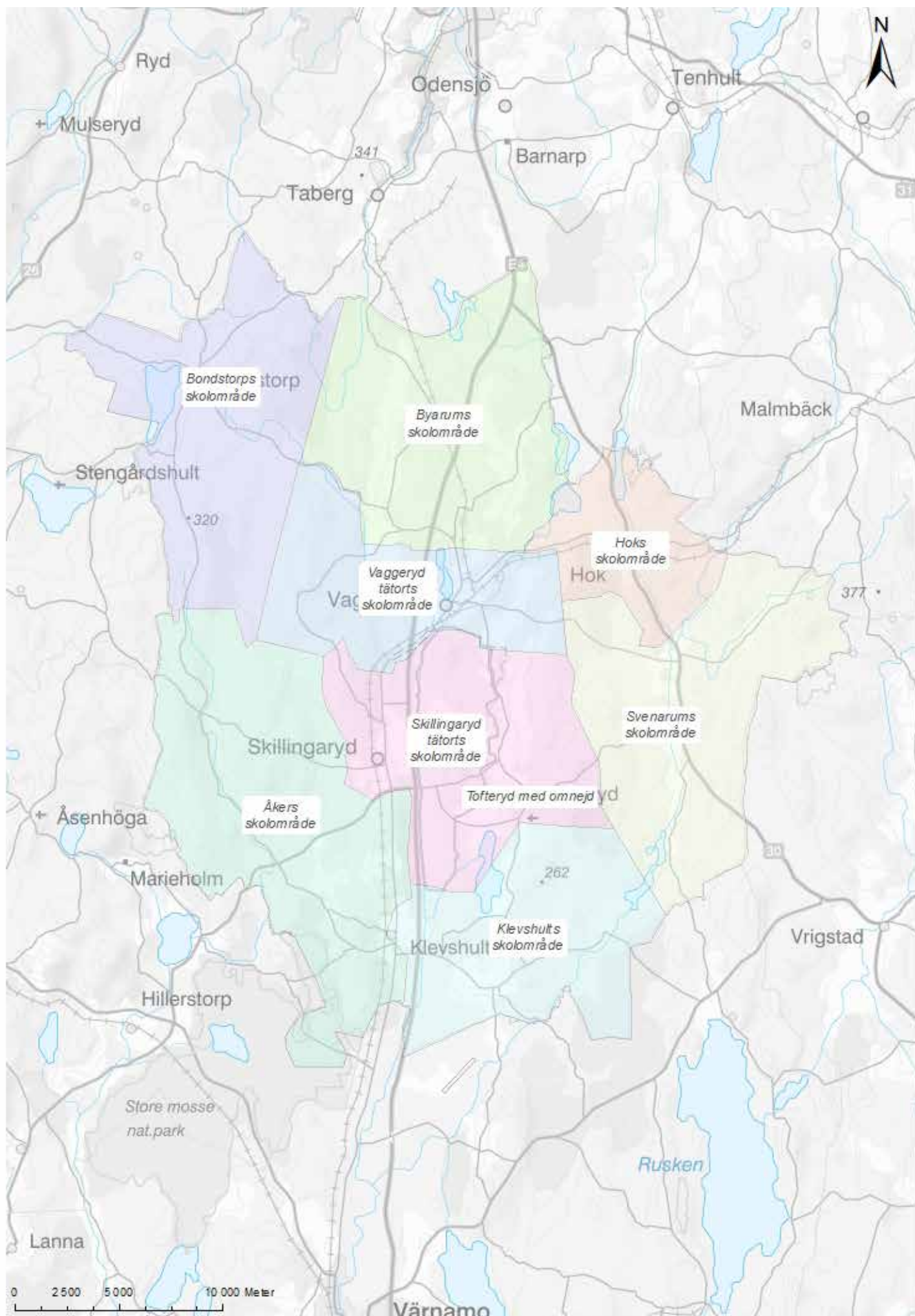
Dialogerna har annonserats i lokaltidningar samt på kommunens hemsida och sociala medier. Inför dialogerna kontaktades nyckelpersoner personligen för att bjudas in och för att sprida information om kvällarna till andra boende i området. Dialogen har genomförts i kommunens regi där tjänstemän och politiker tillsammans bjudit in och genomfört möten med de som bor, lever och verkar i delområdet. I Vaggeryd och Skillingaryd skedde en variant av digitalt/fysiskt möte riktade till inbjudna målgrupper som representerade en bredd av kommunens olika invånare. Intresset av att medverka har varit stor i alla delområden med en bred representation från kommunen alla invånare. Totalt genomfördes nio dialoger, där syftet var att ta reda på hur kommunen tillsammans med föreningar, företagare och medborgare kan skapa bra förutsättningar för tillväxt och utveckling.

Barnperspektiv

Inför varje dialog ombads elever från årskurs F-3 att måla vykort över sin bild av områdets framtid. Genom barnens idéer konkretiserade på vykort och anpassade dialoger efter barnens möjligheter att delta har kommunen arbetat för att involvera barn i översiktsplaneprocessen och därmed få deras syn på framtid kopplat till utveckling.

Resultatet av dialogen kan läsas i Rapporten – Framtid och utveckling Vaggeryds kommun upprättad september 2021.

Åkers delområde

Åkers delområde som är lokaliserat i kommunens västra del, består av övervägande skog och sjöar i ett kuperat landskap. Inom delområdet finns del av kommunens stora opåverkade område och fina friluftsområden samt många företag kopplade till areella näringar och turism. Åker är sockencentra och utpekade som en kommunal kulturmiljö. Väster om byn flyter Västerån och öster om byn flyter Österån. Samhället ligger i korsningen mellan de gamla vägarna från Klevshult till Bondstorp och mellan Skillingaryd och Hillerstorp. Sjöarna ingår i Lagans vattensystem och Långasjön ligger delvis också i Gnosjö kommun.

Bondstorps delområde

Bondstorps delområde som är lokaliserat i kommunens västra del består av skog, odlingsmark och sjöar i ett varierande landskap. Inom delområdet finns del av kommunens stora opåverkade område och bland annat Rasjön som har ett rikt fågel- och naturliv. Bondstorp är sockencentra och en kommunal kulturmiljö.

Sammanfattning från Åkers delområde

- Fler bostäder i Åkers delområde
- Skolan är målpunkten i samhället
- Utveckling av badplatsen och närområdet
- Säkerhet väg 152 – cykel och belysning

Sammanfattning från Bondstorps delområde

- Fler bostäder i Bondstorps delområde – kommunala tomter, lägenheter, förtätning
- Utveckling av badplatsen och närområdet (Ormanäset)
- Säkerhet väg 152 Månsarpsvägen – cykel

Byarums delområde

Byarums delområde ligger centralt i kommunen och gränsar till Jönköpings kommun. Delområdet består av odlingsmark, skog och sjöar i ett varierande landskap. Inom delområdet finns natura 2000 område, värdefulla lövskogsbestånd och här knyts många av de historiska lederna samman vid Byarums kyrka. Byarums sockencentra är i sin helhet en kommunal kulturmiljö som består av ett varierat åker- och skogslandskap med en lantlig by- och landskapskaraktär som präglas av smala gatustrukturer samt småskalig bebyggelse i naturnära läge.

Hoks delområde

Hoks delområde är lokaliserat i kommunens nordöstra del. Delområdet består av varierande naturtyper med stora mossar, odlingsmarker, skogar, och sjöar. Inom naturområdena finns välbesökta leder och stråk som ger stor möjlighet till att utöva friluftsliv, att motionera och finna plats för rekreation. Precis utanför Hoks tätort ligger Hoks Herrgård som är en av kommunens största arbetsgivare.

Sammanfattning från Byarums delområde

- Fler bostäder i Byarums delområde – söder om kyrkan
- Vandringsleder kopplas till målpunkt för friluftsliv – Gärhov storäng, elljusspår
- Oro för trafik Stigamo. Lagastigen
- Pendling – kollektivtrafik och belysning cykelväg

Sammanfattning från Hoks delområde

- Säkerhet på riksväg 30
- Plats för service, affär
- Lägenheter för pensionärer
- Mötesplats för äldre och ungdomar
- Cykelväg – Senarum, Hoks Herrgård

Svenarums delområde

Svenarums delområde ligger i kommunens östra del. I delområdet finns stora våt- och myrmarker och flera av dem är av riksintresse. Här flyter även Härån som bildar ett vackert blått stråk. Landskapet inom delområdet är kuperat med många fina utsiktsplatser, leder samt grönbå stråk vilket gör delområdet till en av kommunens mest välbesökta för friluftsliv och rekreation. Svenarum är sockencentra och en kommunal kulturmiljö.

Klevshults delområde

Klevshults delområde som är lokaliserat i kommunens södra del består av ett kuperat och varierat landskap med odlingsmarker, skogar, våtmarker och sjöar. Öster om Klevshult flyter Lagan och bildar ett vackert blått stråk. Klevshult är kommunens fjärde största ort.

Sammanfattning från Svenarums delområde

- Lägenheter för de som vill bo kvar
- Stärka och utveckla naturturismen
- Utveckla och drifta badplatsen
- Säkerhet på riksväg 30
- Cykelvägar till Hok och Vaggeryd

Sammanfattning från Klevshults delområde

- Fler attraktiva tomter för att öka befolkningsunderlaget
- Utveckla skola med närområde
- Säkerhet på gamla E4:an för cyklister
- Minska tung trafik genom Klevsjult (Omledning finns med i gällande ÖP)

Vaggeryds delområde

Vaggeryds delområde ligger i kommunens mittersta del och har en strategiskt god placering i regionen med mycket goda kommunikationsmöjligheter. Genom delområdet sträcker sig Europaväg 4 och järnvägen mot Jönköping-Värnamo samt Halmstad-Nässjö. Inom delområdet finns det boendekvalitéer såsom närheten till natur och strövområden samt goda cykelförbindelser. Vaggeryd är kommunens största centralort med en god servicenivå och tillgång till ett utbud av handel och tjänster. Järnvägen har haft en central roll i Vaggeryds historia eftersom orten har växt upp som ett bruks-samhälle runt järnvägen. Järnvägen kommer att fortsätta att föra kommunens utveckling framåt.

Skillingaryds delområde

Skillingaryds delområde ligger i kommunens mittersta del och har en strategiskt god placering i regionen med mycket goda kommunikationsmöjligheter. Genom delområdet sträcker sig Europaväg 4 och järnvägen mot Jönköping-Värnamo samt Halmstad-Nässjö. Inom delområdet ligger Skillingaryds Skjutfält som präglat kommunen historiskt. Inom delområdet finns det boendekvalitéer såsom närheten till natur och strövområden samt goda cykelförbindelser till en stark arbetsmarknad med många företag. Skillingaryd är kommunens andra centralort med något färre invånare än Vaggeryd. För Skillingaryds samhälle har verkstadsindustrin och järnvägen varit viktiga för den tidiga utvecklingen av samhället. Även i nutid har samhället stora fördelar av sin tradition av tillverkningsindustri och sitt logistiska läge med både järnväg och motorväg.

Sammanfattning från Vaggeryds delområde

- Förtäta centrum
- Boende för ungdomar och äldre
- Cykelvägar, bro över Hjortsjön
- Utveckla miljöer runt Hjortsjön
- Satsa på Linnarparken
- Flytta bibliotek till centrum
- Flerbostadshus och bygga på höjden
- Plats för näringslivet att växa i centrum
- Yggenintressant för villor

Sammanfattning från Skillingaryds delområde

- Bostäder, till exempel Himlabacken, Fåglabäck, norrut
- Fler radhus och lägenhetsboende i centrum
- Industriområden centralt – omvandla till bostäder
- Utveckla centrum – strogatan
- Satsa på central mötesplats – till exempel Slätten
- Trafikmiljö och cykel – storgatan, valdhultsvägen, lagagatan, smedjegatan
- Stärk Grönelund, Fågelforsdammen Movalla

Tofteryds delområde

Tofteryd är en del av Skillingaryds delområde men pekas i nya översiktsplanen ut som en egen serviceort på grund av att området står för en starkt växande landsbygd med en skola med god framåtanda. Tofteryd är sockencentra och ligger i kommunens östra del och består av ett kuperat odlingslandskap med riklig lövskog och fina vattenmiljöer. Här finns en av kommunens största och mest välbesökta badplats. Tofteryd med omnejd påverkas och begränsas av den militära verksamheten på Skillingaryds fältet som idag är fullt aktiv.

Sammanfattning från Tofteryds delområde

- Cykelväg från Skillingaryd – Tofteryd och gärna längre
- Landsbygdsutveckling i attraktiva lägen, möjlighet till fler tomter
- Bygg inte på åkrar, bygg på skogsmark
- VA till Tofteryd
- Utveckla Tallnäs och badplatsen

Kapitel 2

UTVECKLINGS- INRIKTNING

INNEHÅLL

➤ BEBYGGELSE	25
➤ KOMMUNIKATIONER	32
➤ NATUR- OCH FRILUFTSLIV	36
➤ AVSLUTNING	39

Översiktsplanen är ett viktigt styr- och måldokument som synliggör de politiskt prioriterade ambitionerna, vilka i det här kapitlet omsatts till en kommunövergripande utvecklingsinriktning. Denna utvecklingsinriktning ska vara vägledande för den långsiktigt hållbara samhällsutvecklingen i Vaggeryds kommun.

Utvecklingsinriktningen redovisar kommunens långsiktiga intentioner och de viktigaste strategiska sambanden avseende de tre grundläggande strukturerna för bebyggelse, kommunikationer samt natur- och friluftsliv. Kapitlet tydliggör Vaggeryds kommuns prioriteringar och ställningstaganden för vilka utvecklingsinsatser som dessa strukturer behöver genomgå för att kunna skapa en hållbar samhällsutveckling.

Utvecklingsinriktningen avser:

- att främja kvalitativ förtätning och effektivt markutnyttjande
- att främja hållbara transporter och effektiva färdmedelsalternativ som skapar god tillgänglighet för alla och minskar klimatpåverkan
- att förespråka en varsam exploatering av befintliga och obebyggda natur- och fritidsmiljöer

Utvecklingsinriktningen innehåller Vaggeryds kommuns ställningstaganden och planeringsprinciper som både beskrivs i text och visualiseras i strukturkartor. Mer detaljerad information om hur kommunen önskar utveckla mark- och vattenanvändningen, framgår i nästkommande Kapitel 3.

BEBYGGELSE

Den byggda miljön har stor betydelse för människors hälsa, trygghet och sociala sammanhang. Ny bebyggelse

är väsentligt för att Vaggeryds kommun fortsatt ska kunna växa och erbjuda en god boendemiljö för alla livets skeden, men även vara tilltalande för olika samhällsgrupper. Det här ställer högre krav på en god och inkluderande bostadsförsörjning samt beredskap inför olika former av oförutsedda samt extraordinära händelser.

Då Vaggeryds kommun står inför ett flertal framtida utmaningar, är intentionen att i utvecklingsinriktningen peka ut nya områden där störst bebyggelseutveckling förväntas ske och där det finns goda förutsättningar för att leva hållbart. Samtliga delområden i Vaggeryds kommun ska verka för och vara en del av den kommunövergripande samhällsutvecklingen, se Kapitel 1 för mer information om respektive delområde.

Utbyggnadsriktning

Kommunens inriktning för bebyggelse beskriver utbyggnadsriktningar samt orters funktioner och samband på en övergripande nivå där utvecklingsinsatser vill prioriteras.

Vaggeryds kommun har tagit fram en utbyggnadsriktning för bebyggelsestrukturen, vilken presenteras i tillhörande strukturkarta. Utbyggnadsriktningen visar längs vilka stäckningar som bebyggelsen lämpligen bör expandera. Det kan exempelvis handla om utbyggnad i riktningar som kan förstärka möjligheten till kollektiv pendling

innanför såväl som utanför kommunens gränser samt att få tillräckligt med underlag för samhällsservice såsom skola och handel.

Vaggeryds kommun har pekat ut utvecklingsinriktning för bebyggelse i följande orter och besöksmål:

Centralort

Centralorten karaktäriseras som en tätort med stor betydelse för omkringliggande omgivning när det kommer till sjukvård, service, handel och offentlig förvaltning såväl som kulturella och sociala kvalitéer. För Vaggeryds kommun är Vaggeryd och Skillingaryd utpekade som centralorter.

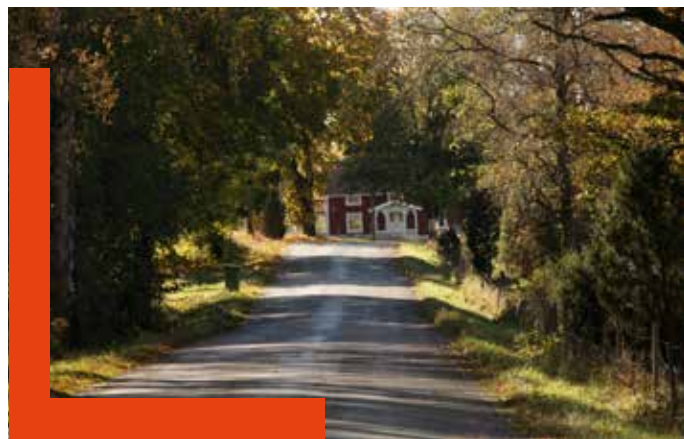
Avsikten är att i centralorten generera en god bebyggd miljö som tillgodoser människans olika behov för en ökad jämlikhet, delaktighet och hållbar livsstil. Utbyggnaden ska, med utgångsläge i gällande bebyggelsestruktur och ortens lokala identitet samt karaktär, tillskapa ytterligare samhällsvärden som skapar goda och trygga livsmiljöer med attraktiv och innehållsrik centrumkärna i både Vaggeryd och Skillingaryd. Viktigt att bevara och förstärka de kvalitéer som Vaggeryds kommun känner stolthet över.

Utbyggnaden inom centralorten utvecklas primärt genom förtätning och utveckling av redan ianspråktagen mark i centrala lägen för att hålla en stark hållbarhetsprofil. En del av denna riktning innebär att se över vissa befintliga detaljplaner för en effektivare markanvändning och nya förtättningsområden för bostäder, med tydligt förankrad handel och service i centrala lägen som

genererar nya strukturer och en växande centralort. I de centrala lägena ska möjligheten finnas till att omvandla gamla verksamhetsområden till levande bostads- och handelsområden. Människans behov av bland annat grönytor, sociala mötesplatser och parkering ska tillgodoses. Förutsatt att förtättningsmöjligheter inte finns, kan en varsam exploatering av tätortsnära utvalda naturmiljöer och i somliga fall jordbruksmark ske.

Serviceort

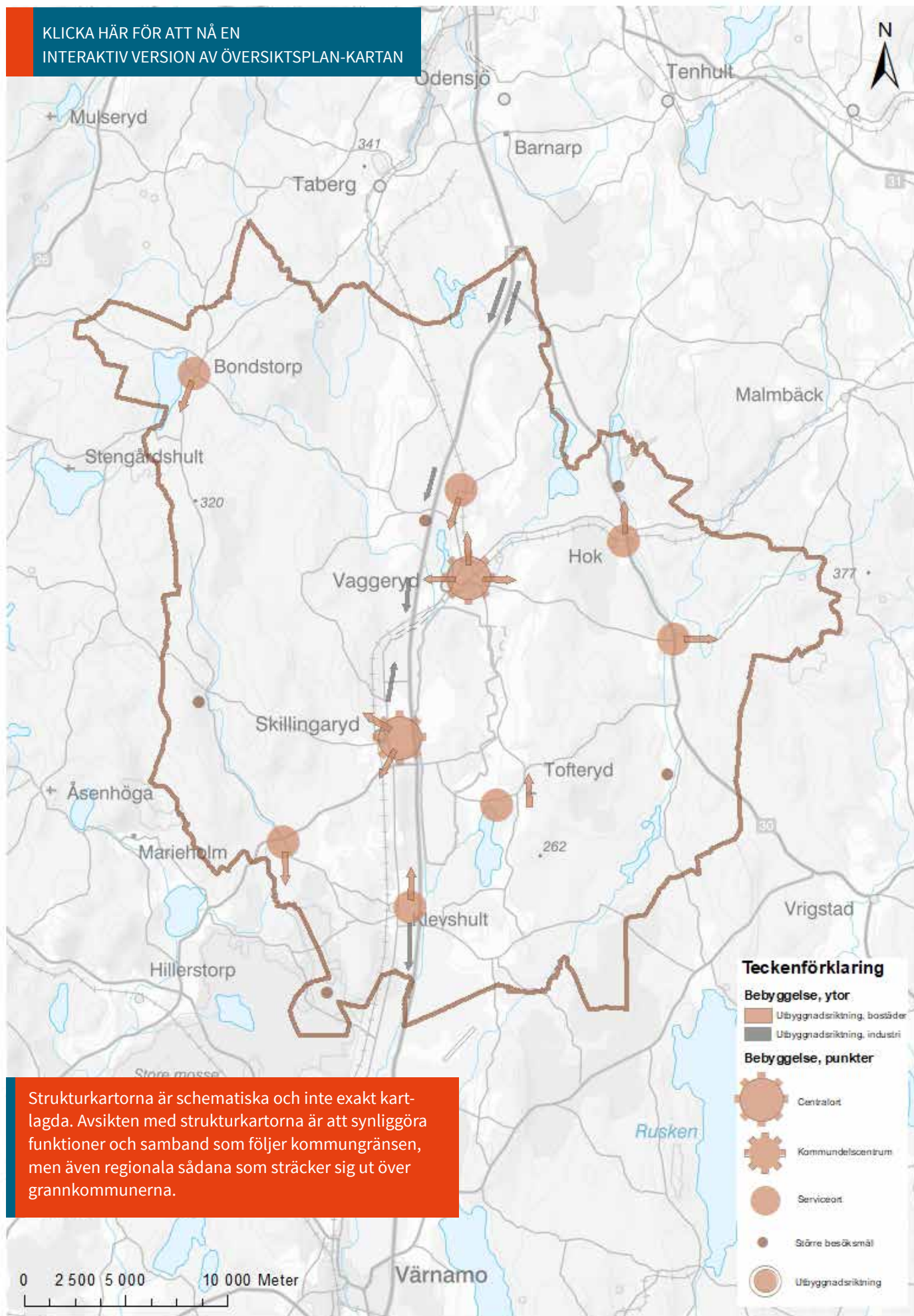
Serviceorten försörjer en mindre del av kommunen med samhällsservice och handel. Den kan vara betydelsefull för förmedling av service till landsbygden och av betydelse för en levande landsbygd. De serviceorter som pekas ut i Vaggeryds kommun är Hok, Byarum, Klevshult, Bondstorp, Åker, Svenarum samt Tofteryd.

Avsikten är att i serviceorten generera en god bebyggd miljö som tillgodoser människans olika behov för en ökad jämlikhet, delaktighet och hållbar livsstil. Utbyggnaden ska, med utgångsläge i gällande bebyggelsestruktur och ortens lokala identitet samt karaktär, tillskapa ytterligare samhällsvärden som skapar goda och trygga livsmiljöer. Viktigt att bevara och förstärka de kvalitéer som Vaggeryds kommun känner stolthet över.

Som kommunens tredje största tätort, finns det stor utvecklingspotential i Hok. Samtidigt som även Klevshult kan förväntas genomgå större förändring. Det finns goda förutsättningar till att arbeta med strategisk utveckling som innebär att befintliga detaljplaner kan ses över för en effektivare markanvändning. Nya förtättningsområden för bostäder, handel och service i ett stationsnära läge i Hok och Klevshult medför ytterligare möjligheter till utvecklad struktur och en växande tätort.

KLICKA HÄR FÖR ATT NÅ EN
INTERAKTIV VERSION AV ÖVERSIKTSPLAN-KARTAN

Om det finns möjlighet att förtäta och komplettera befintliga bebyggelseområden i resterande serviceorter, ska detta i första hand tillämpas i enlighet med effektivt markutnyttjande. Förutsatt att förtätningssmöjligheter inte finns, kan en varsam exploatering av tätortsnära utvalda naturmiljöer och i somliga fall jordbruksmark ske.

Större besöksmål

Förutom nämnda central- och serviceorter, består Vaggeryds kommun av ett flertal större besöksmål som genererar ett utökat transportbehov och utgör regionala målpunkter under hel eller del av säsong. Besöksmålen i Vaggeryds kommun är följande:

- **Travbanan**

En besöksattraktion där travtävlingar kan upplevas på plats, samtidigt som det är möjlighet att anordna exempelvis travskola. Kommunen vill bevara travbanan i oförändrat skick.

- **Yxenhaga**

Beläget på höjden och i närheten av både ett skogslandskap och Härån, återfinns denna stugby som erbjuder boendemöjligheter året runt. Ett större besöksmål för både avkoppling och aktivitet, som kommunen vill bevara i väsentligen oförändrat skick. Besöksmålet är värdefullt för natur- och fritidsändamål i den östra delen av kommunen.

- **Kyllåsbacken**

Kyllås består av fina ströv- och naturområden som ansluter mot Höglandsleden. Inom området finns även Kyllås vildmarksby. Kyllåsbacken är en slalombacke som drivs ideellt av en förening och under vinterperioden finns det även längdskidsspår inom området. Det är ett besöksmål som är värdefullt för natur- och fritidsändamål i den västra delen av kommunen. Föreningen och skidbacken har under de senaste åren genomfört inverteringar för verksamheten genom ny värmestuga, pistmaskin och utveckling av området. Kommunen ställer sig positiva till den utveckling som området genomgått fram tills nu, och önskar se en fortsatt utveckling.

- **Store mosse**

En nationalpark som ligger i gränslandet mellan Vaggeryd, Gnosjö och Värnamo kommun. Mossen har varit nationalpark sedan 1982. Ambitionen är att bevara området i dess naturliga tillstånd eller i väsentligen oförändrat skick för att tillvarata ornitologiska, botaniska och andra vetenskapliga

värden samt natur- och kulturlandskapets värden. Nationalparker är ett statligt skydd och är även ett riksintresse för naturvård och friluftsliv samt Natura 2000-område. Store Mosse är även ett vidsträckt myrlandskap, det största söder om Lappland.

- **Hooks Herrgård**

Ett större besöksmål för hotell- och spaändamål lokaliserat i utkanten av Hok, där bland annat golfbanor förefinns och sommararrangemang samt konserter förekommer. Det äldre herrgårdsskapet har sedan tidigare fått tillskott av modern bebyggelse och kommunen ställer sig positiva till den utveckling som Hooks Herrgård genererat fram tills nu, och önskar se en fortsatt landsbygdsutveckling mellan herrgården och samhället. Den bebyggelse som skett i närheten av herrgården visar enbart att ny bebyggelse i attraktiva och strategiska lägen kan bidra till en hållbar och långsiktig utveckling av landsbygden.

Bebyggelsens lokalisering

Nya områden för bostads- och verksamhetsbebyggelse ska i första hand lokaliseras i närheten av:

- Bra kommunikationer och kollektivtrafknära lägen
- Kvalitativa natur- och rekreationsmiljöer
- Samhällsservice såsom handel, skola och vård

För att Vaggeryds kommun ska kunna hantera de utmaningar som klimatförändringarna och ett växande samhälle medför, krävs det att planeringen skapar förutsättningar för hållbara resvanor i vardagslivet då det är arbets- och fritidsresor som i överlag står för stora andelar koldioxidutsläpp. I kommunens mindre tätorter och på landsbygden, där det finns ett begränsat arbetsutbud, står arbetsresorna för den största andelen och i de större tätorterna är det i stället en övervikt av fritidsresor. Av den här anledningen är det en viktig utgångspunkt att bostäder, skolverksamheter och arbetsplatser lokaliseras i närheten av god kollektivtrafikförsörjning och samhällsservice, då det förväntas generera minskade klimat-effekter samtidigt som det ökar tillgängligheten med gång-, cykel- och kollektivtrafik.

Levande orter och landsbygd

En strategisk lokalisering av framtidens bebyggelse medför en långsiktigt hållbar samhällsutveckling med varierande boendemiljöer som skapar närhet till natur- och rekreationsmiljöer, samhällsservice samt förutsättningar att leva hållbart i den mindre eller större

tätorten såväl som på landsbygden. En sådan bebyggelseutveckling genererar sedermera hållbar mobilitet inom kommunen och möjliggör för sociala platsbildningar där både kort- och långvariga möten mellan människor sker.

Lokaliseringen av bostadsutvecklingen ska främst fokuseras till de befintliga central- och serviceorterna, samtidigt som kommunen bedömer att den exploateringsgrad som i dagsläget sker på landsbygden kommer bestå. I Vaggeryds kommun finns områden med särskilda värden som landsbygdsutvecklingen behöver ta hänsyn till, det går att läsa mer om det här i Kapitel 4 om hänsynstaganden. Gemensamt för dessa områden är att de alla är känsliga för utveckling och ny bebyggelse ska ske med varsamhet. I dessa områden finns det goda förutsättningar att vid lokalisering av bebyggelse arbeta med förhandsbesked och områdesbestämmelser, vilka kan berika landsbygden med rätt kvalitéer.

Potentialen i de stationsnära lägena i Vaggeryd och Skillingaryd ska utnyttjas i utvecklandet av en mångsidig, funktionsblandad, levande och god livsmiljö.

I utvecklingsinriktningen mellan Vaggeryd och Byarum ska sedermera ett sammanlänkande kommunikations- och bebyggelsestråk utvecklas med bostäder samt servicefunktioner som kan dra nytta av det strategiska läget.

Framtidens verksamheter

Utvecklingen av nya större verksamhetsområden för logistik samt störande verksamheter ska lokaliseras utmed strategiska lägen med viktig transportinfrastruktur som möjliggör god regional tillgänglighet. Det är viktigt

att störande och ytkrävande verksamheter lokaliseras utanför samhällena och inte i närheten av befintliga eller framtida bostadsområden. Den mest strategiskt lämpliga lokaliseringen bedöms huvudsakligen vara utmed Europaväg 4 och i den västra utkanten av serviceorten Hok som ligger i anslutning till Riksväg 30.

En kommunövergripande utspridning av verksamheter i västlig och östlig riktning ska undvikas på grund av begränsad infrastruktur samt höga natur- och kulturmiljövärden.

Centrumnära omvandlingsområden där verksamheter kan övergå till att vara nya bostadsområden, återfinns inom centralorterna samt i serviceorten Hok. Dessa områden bör på sikt omvandlas till mångfunktionell bebyggelse och förtätas i bostads-, handels- och serviceändamål. Befintliga verksamhetsområden som är bostadsnära ska däremot utvecklas med varsamhet och får inte vara störande.

Bebyggelsens utformning

Sett till att Vaggeryds kommun i dagsläget består av olika central- och serviceorter som innehåller olika delkomponenter som gemensamt karaktäriserar dess bebyggelsestruktur, är det avsevärt att ta vara på och utgå ifrån respektive Orts upplevda karaktär och stärka de kvalitéer som utgör dess identitetsskapande. Kommunens orter och landsbygd har diverse styrkor, behov och utmaningar. Det här ställer högre krav på att varje delområde i kommunen utvecklas utifrån sina egna förutsättningar och unika prägel i samspel med övriga delområden, se Kapitel 1 för mer information om respektive delområde.

Somliga delområden har rik kulturhistoria undertiden andra tagit form i modernare tid. Något som alla kommunorter och landsbygd däremot har gemensamt, är att de bär på värden som önskas bevaras och tillgängliggöras för kommande generationer. I den strategiskt förankrade planeringen är det viktigt att värna om den lokala identiteten och tillvarata samt utveckla värdefull natur, vatten, odlingslandskap och kulturmiljö.

Utgångspunkten för den hållbara samhällsutvecklingen är därigenom att ny bebyggelse ska generera ett mervärde till ett specifikt delområde eller till kommunen i stort. För att ny bebyggelsestruktur ska kunna tillföra lokala förbättringar, behöver förtätningen såväl som exploateringen ske varsamt och med hänsyn till delområdenas förutsättningar och ett fortsatt förändrat klimat. Således ska varje stadsbyggnadsprojekt ha en bärande och hög arkitektonisk idé såväl som gestaltningskvalitet.

Utvecklingen av befintliga samt nya områden för bebyggelse ska beakta existerande värden och struktureras enligt följande:

- **Tätt och sammanhållet**

En tät och sammanhållen bebyggelsestruktur innebär att Vaggeryds kommun planerar för både mer innehåll och för fler människor.

I enlighet med kommunens Bostadsförsörjningsprogram (2021) är visionen att det år 2030 ska vara 16 000 kommuninvånare och en stor andel av den här befolkningstillväxten förväntas tillkomma i centralorterna Vaggeryd och Skillingaryd, men även i serviceorten Hok. Detta främst genom utvecklandet av orternas befintliga samhällsstrukturer. Med hänsyn till Skillingaryds landareal på cirka 394 hektar och befolkningstäthet på 10,835 inv./hektar, är en fortsatt hållbar bostadsbebyggelse en komplexitet men möjlig i enlighet med tätortens förutsättningar. Vid en nulägesprognos för Skillingaryds täthet är det nämnvärt att tätorten enligt Statistiska Centralbyrån (SCB) har en folkmängd på 4268 invånare och är tätare än Vaggeryds tätort som har en folkmängd på 5556 invånare utmed en landareal på cirka 515 hektar och befolkningstäthet på 10,788 inv./hektar. Hok består sedermera av en landareal på cirka 90 hektar och befolkningstäthet på 7,444 inv./hektar med en folkmängd på 670 invånare, vilket gör denna serviceort betydligt mindre i både yta och täthet än ovan nämnda centralorter.

Trots enstaka skillnader bedöms det finnas god potential att i dessa orter få högre täthet av människor, bostäder och arbetsplatser. Samtidigt som det finns möjlighet att skapa en bättre balans mellan olika samhällsområden och fler människor kan få tillgång till ett ökat utbud på nära håll. Att förtäta ger kommuninvånarna förutsättningar för mer lokalt attraktiva offentliga rum med goda möjligheter att klara vardagen till fots eller med cykel, samtidigt som det bidrar till en sammanhållen ort.

- **Funktionsblandat**

Vaggeryds kommuns uppmuntran till bebyggelse med bra funktionsblandning, där boende, arbete, handel och service samexisterar, medför goda förutsättningar att planera klimatsmart. Att funktionsförtäta befintliga miljöer, skapa flexibla planer och samla aktiviteter till strategiska lägen, verkar för en bebyggelse med lågt transportbehov. Ökad täthet av bostads- och arbetsplatser i kommunens centrala tätortslägen förväntas därigenom minska exempelvis andelen bilresor. I ett tätare samhälle finns goda förutsättningar för god och effektiv kollektivtrafik och vardagsservice samtidigt som tillgängligheten är förmånlig.

- **Gång- och cykelvänligt**

Genom att i central- och serviceorterna främja gång- och cykelvänliga strukturer som möjliggör en ökad andel resor till fots eller med cykel, sker det en positiv förändring i folkhälsan samtidigt som bilberoendet minskar och förbättrar miljön.

Bebyggelsestrukturen utmed bostads- och verksamhetsområden ska främja ett trafiksäkert, framkomligt, tillgängligt och väl utbyggt gång- och cykelvägnät i kommunens samtliga delområden. I samband med det ska även skolor, lokaler samt fritidsanläggningar för barn och ungdomar alltid prioriteras och kunna nås via trygga gång- och cykelvägar.

Det finns ett behov av att utreda gång- och cykelvägnäten i både central- och serviceorterna, vad gäller dess befintliga skick och framtida utbyggnad. Viktigt att även titta närmare på naturliga kopplingar mellan huvudstråken för att länka samman dessa och vidare mot olika målpunkter runtom i de olika delområdena.

- **Attraktivt gestaltad livsmiljö**

För att i Vaggeryds kommun kunna skapa attraktiva och tillgängliga offentliga samt privata miljöer med högt upplevelsevärde, krävs det dels att planeringen utgår ifrån människans upplevelse av en viss miljö. Dels även att en attraktivt gestaltad livsmiljö med hög arkitektonisk kvalitet och blandade funktioner eftersträvas utifrån delområdenas förutsättningar.

Bebyggelsestrukturen ska därmed utformas och gestaltas omsorgsfullt med hänsyn till både placering och omgivande miljö. I centralorterna kan detta innebära att byggnaders bottenvåningar utformas på ett sätt som skapar strategiska målpunkter genom att möjliggöra ökat småföretagande och handel, samt kulturella aktiviteter, i lokaler på bottenplan. Det fortsatta behovet av ett ökat utrymme för bland annat samhällsfunktioner och grönbå infrastruktur, som skapar en god livsmiljö för människor, är essentiellt att beakta i bebyggelsestrukturen.

En socialt sammanhållen bebyggelseutveckling

Vaggeryds kommun ska eftersträva en socialt sammanhållen miljö med människan i centrum. Det ska finnas plats för människor att vara, god tillgänglighet och innehållsrika samt levande gaturum som lockar. I en socialt sammanhållen bebyggelsestruktur är utformningens främsta syfte att befolka, för där det finns människor vill andra människor också vara. I en sådan struktur väntar människan gärna på bussen, rör sig till fots, umgås, arbetar eller bor. Samtidigt som det finns goda förutsättningar för utökad handel och service samt möjlighet för företag att växa.

I dagsläget finns en tydlig uppdelning mellan kommunens olika delområden vad gäller socialt sammanhållen bebyggelseutveckling, då den i somliga delområden är mer förankrad än vad den är i resterande. För Vaggeryds kommun är det avsevärt att generera en bebyggelsestruktur som består av olika samband och skapar förutsättningar för mer jämlika livschanser oavsett delområde. Hela kommunen ska leva!

För att öka andelen spontana möten i vardagen, och i förlängningen en mer sammanhållen kommun, ska planeringen fortsatt utgå ifrån människans upplevelser och behov sett till strategisk lokalisering och god tillgänglighet. En sådan bebyggelseutveckling förväntas stärka kommunövergripande stråk, tillskapa nya mötesplatser för både kort- och långvarig vistelse och målpunkter som kan bidra till en ökad rörelse mellan olika delområden.

Central- och serviceorterna ska innehålla och förstärka olika mötesplatser. De ska vara varierande, tillgängliga året runt, trygga oavsett ålder och inkluderande för alla. Det här är ett viktigt steg i skapandet av en socialt sammanhållen bebyggelseutveckling som är rik på förutsättningar vad gäller både folkliv och upplevelsevärden. Större samt mindre stråk och platsbildningar inom kommunen som lockar människor till rörelse under olika tider på dygnet skapar ett attraktivt folkliv, där olika människors tider och vardagsliv överlappar varandra så att ett samspel uppstår. Genom de överlappande sociala och rumsliga sammanhangen som sker ges människor med olika bakgrunder större anledning att dela varandras pågående vardagsliv, samtidigt som den sammanhållna bebyggelseutvecklingen skapar en närhet samt variation mellan livets olika skeiden och gammalt möter ungt.

I avsikt att stärka gemenskapen och förbättra den gemensamma livsmiljön ytterligare, är det för Vaggeryds kommun viktigt att värna om delområdenas identitet, tillföra urbana kvalitéer, öka tryggheten och ha en bestående variation av bostadstyper. Av den här anledningen kommer ett centrumutvecklingsprogram för centralorterna att tas fram, vilket kommer belysa samtliga aspekter. Vaggeryds kommun är en kommun där människor ska mötas istället för att hållas isär av fysiska och i många fall också sociala barriärer.

KOMMUNIKATIONER

En av de viktigaste faktorerna för hållbar utvecklingen av våra orter såväl som landsbygd, är kommunikationerna. Goda kommunikationsförbindelser mellan bostadsbebyggelse och arbetsplats är essentiellt för skapandet av hållbar och effektiv mobilitet, både vad gäller arbets- och fritidsresor.

Vaggeryds kommun har som målsättning att vara en transporteffektiv kommun där planeringen utgår ifrån att öka reseandelarna med kollektivtrafik samt gång och cykel, så att den nationella miljö- och klimatpåverkan minskar. Samtidigt som bilen fortsatt kommer att förbli ett viktigt komplement i det framtida transportsystemet.

Möjligheten till effektiva och fossilfria transporter är en förutsättning för att uppfylla klimatmålen och skapa ett fungerande vardagsliv för våra invånare och företagare. I enlighet med det här finns goda möjligheter att i Vaggeryds kommun minska bilens miljö- och klimatpåverkan genom att i planeringen skapa förutsättningar för miljövänliga fordon.

Ett mer klimatsmart, attraktivt och robust transportsystem behöver utvecklas för att möta det ökade resebehovet såväl som de dagliga godstransporterna som dominerar i vår kommun. För att kunna uppnå ett klimatsmart transportsystem krävs en bebyggelse- och kommunikationsutveckling som synkroniseras och där berörda aktörer arbetar för ett gemensamt mål.

Att inneha god lokal, regional och nationell tillgänglighet skapar enbart förutsättningar för att bevara och utveckla kommunens såväl som Jönköpingsregionens konkurrenskraft.

Utvecklingsinriktning

Kommunens inriktning för kommunikationer visar de viktigaste förbindelserna och bytespunkterna för människor eller gods på land. Det är väsentligt att det finns goda kommunikationer inom, till och från kommunen för såväl företag som boende och besökare.

Ambitionen om en långsiktig befolkningstillväxt medför även att sammansättningen av kommunens näringsliv och arbetsmarknad förblir en viktig utgångspunkt för kommunikationernas utvecklingsinriktning. Inom Vaggeryds kommun är det aldrig långt till närmsta infrastruktur, men den behöver samtidigt tillgängliggöras ytterligare. Därtill är det viktigt att infrastrukturåtgärder

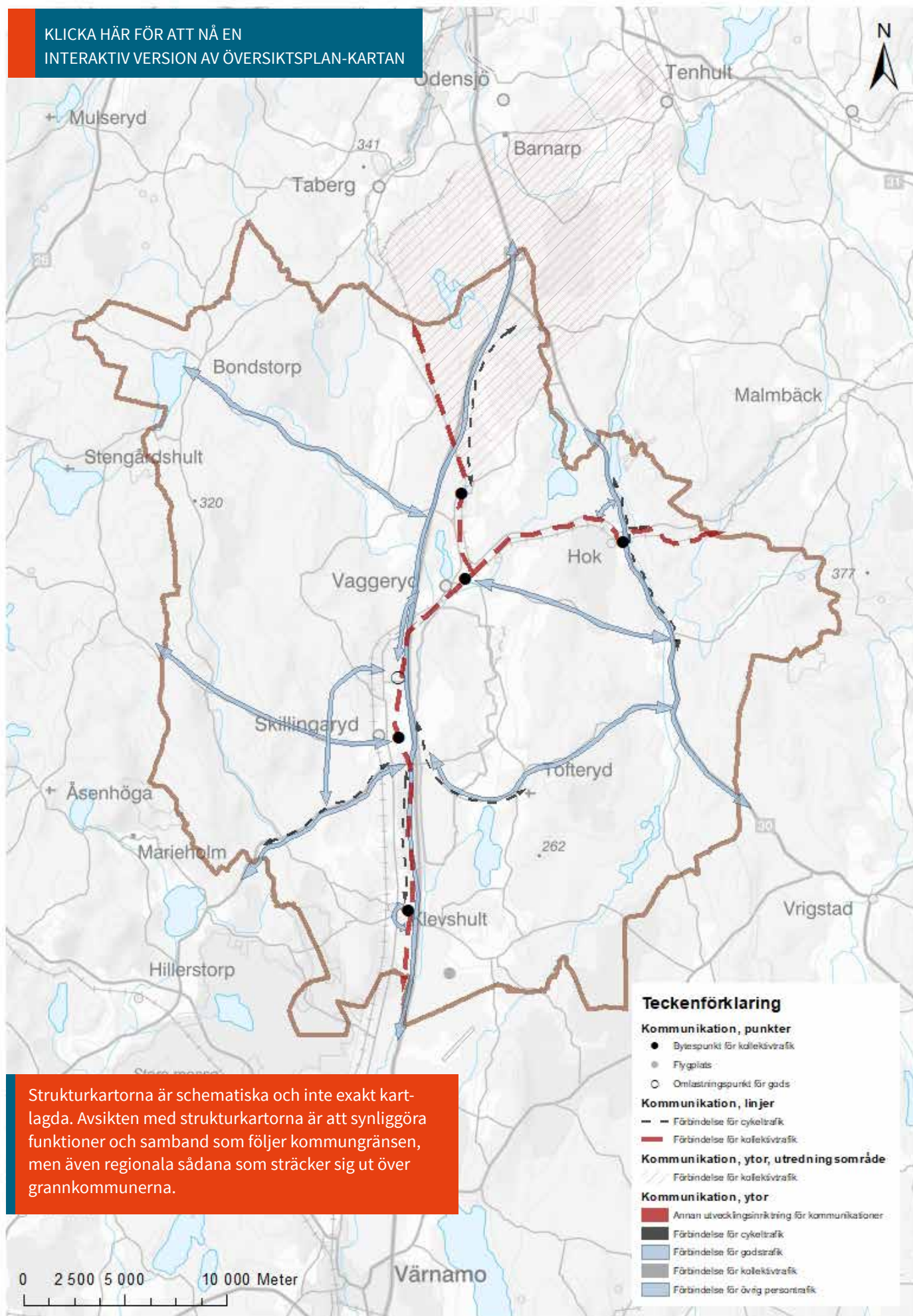
vidtas innan större bebyggelseexploateringar görs, för att långsiktigt undvika försämrad tillgänglighet och framkomlighetsproblem i både kollektivtrafiken och på vägnäten. För att kunna skapa en lokal tillgänglighet krävs därtill tilltalande och funktionella kommunikationsorter som förenklar färdmedelsbyten till arbetsplatsen med mera.

I Vaggeryds kommun är Vaggeryd, Skillingaryd, Hok, Klevshult och Byarum sådana kommunikationsorter, och i enlighet med det här har en utvecklingsinriktning tagits fram för transportinfrastrukturen, vilken presenteras i strukturkartan på nästa sida.

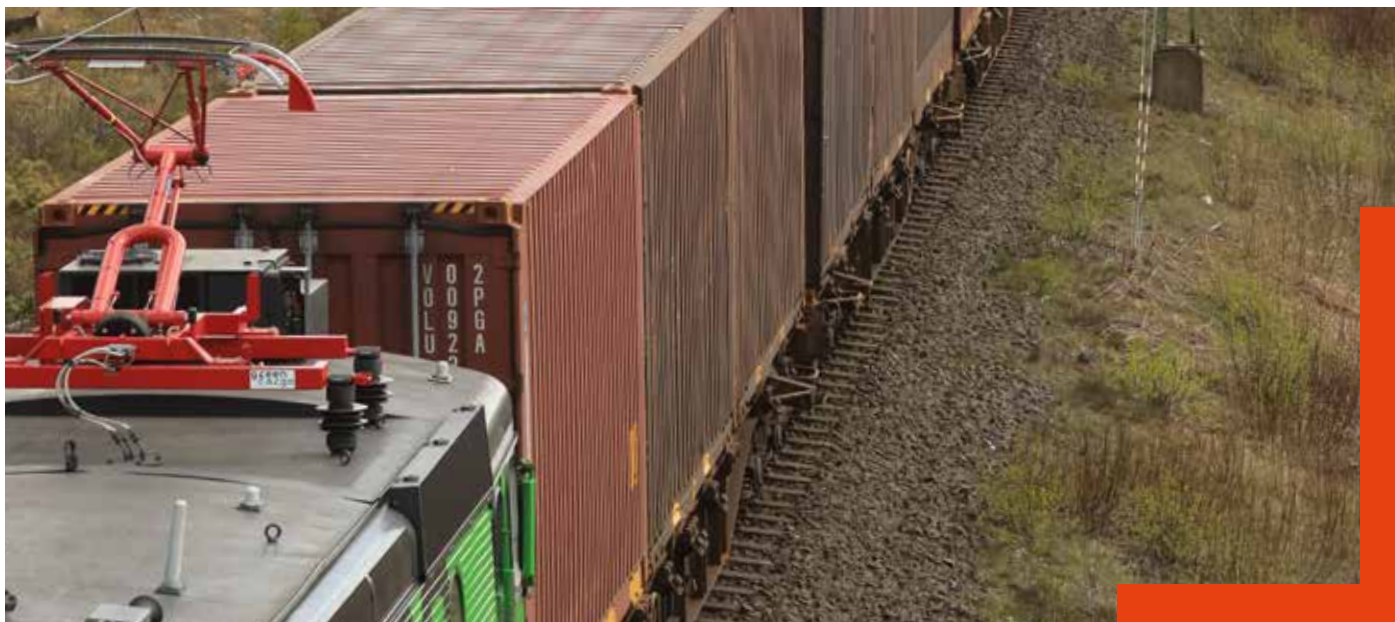
Följande ställningstaganden presenteras i strukturkartan genom underkategorierna:

- Förbindelse och bytespunkt för kollektivtrafik**
 Kollektivtrafiken är en viktig stomme i Vaggeryds kommuns framtida transportsystem, men för att det ska fungera i praktiken krävs goda förbindelser för kollektivtrafik. Viktigt att kollektivtrafiken blir ett attraktionskraftigt resealternativ med god tillgänglighet, säkerhet, hög turtäthet och korta restider. Det ska finnas goda förbindelser för spårbunden trafik eller varaktigt stömnät för busstrafik både inom central- och serviceorterna, men främst även utmed de statliga vägarna på landsbygden.
 Det här ställer krav på utbyggnaden av det kollektiva transportsystemet, vilket innebär att planeringen behöver prioritera kollektivtrafikens framkomlighet i strategiska utvecklingsinriktningar och skapa tydligt förankrade bytespunkter i kommunikationsorterna. Bytespunkter för pendelparkering, spårbunden kollektivtrafik och busstrafik ska finnas i Vaggeryd, Skillingaryd, Hok, Klevshult och Byarum.
- Förbindelse för cykeltrafik**
 Ett tätt och funktionsblandat samhälle med korta avstånd mellan bostad, arbete, service och fritidsaktiviteter underlättar för ett hållbart vardagsliv där resandet huvudsakligen utgörs av cykeltrafik. Det ska därmed finnas ett utvecklat huvudnät för cykelvägar och cykelleder i central- och serviceorterna såväl som på landsbygden. Viktigt att huvudnäten är gena, trafiksäkra och trivsamma för alla åldrar. Samtidigt som tydlig trafikseparering och bredare cykelbanor är att föregå.

KLICKA HÄR FÖR ATT NÅ EN
INTERAKTIV VERSION AV ÖVERSIKTSPLAN-KARTAN

Strukturkartorna är schematiska och inte exakt kartlagda. Avsikten med strukturkartorna är att synliggöra funktioner och samband som följer kommungränsen, men även regionala sådana som sträcker sig ut över grannkommunerna.

- **Förbindelse för godstrafik**

Vaggeryds kommun är ett attraktivt lokalisering-alternativ för logistikintensiva verksamheter. Det finns ett stort intresse att etablera verksamheter för sådana ändamål inom Stigamos industriområde såväl som inom kombiterminalen Båramo, just för att båda är lokaliserade i anslutning till Europaväg 4 och kan nås via landsväg såväl som motorväg. Därtill är en strategisk förbindelse för godstrafik Riksväg 30 som Vaggeryds kommun bedömer är ett prioriterat stråk ur ett regionalt och nationellt perspektiv.

I takt med att det sker en ökad verksamhets-etablering, förändras de kommunövergripande behoven av framkomlighet för tung trafik och kommunen ska verka för en långsiktigt hållbar hellslösning för godstransporter i samverkan med trafikmyndigheter och andra aktörer. Främst bör fokus ligga på att förstärka förbindelserna för godstrafik mellan de olika verksamhetsområdena inom kommunen, för att sedan kunna granska de regionala och nationella förbindelserna och hur innovativa samt hållbara transportlösningar kan implementeras.

- **Förbindelse för övrig persontrafik**

En viktig förbindelse för persontrafik är kommunens öst-västliga kommunikationsled som har ett högt tryck av in- och utpendlingstrafik. Främst handlar det om Väg 152, Nyholmsvägen och Tofteryds-vägen. Därtill är ett framtida vägreservat för Väg 152 möjligt att åstadkomma i riktning mot Nyholms-

vägen och vidare in mot Båramo kombiterminal, men även utmed Södra Park i södra änden av centralorten Vaggeryd där Södra Parkvägen kan kopplas samman med Storgatan i östlig riktning. För att kommunen ska kunna ha en långsiktig beredskap ska utvecklig ske vad gäller planeringen av större vägreservat och kringfartsleder såsom Götafors.

- **Omlastningspunkt för gods**

I den norra änden av centralorten Skillingaryd finns Båramo kombiterminal lokaliserad och är en viktig omlastningspunkt för gods. I den här omlastnings-centralen hanteras godset bland annat från färja till järnväg, lastbil till järnväg eller färja till lastbil. För Vaggeryds kommun är det viktigt att den här kombiterminalen består och utvecklas då den genererar en positiv miljöpåverkan, samtidigt som den skapar goda möjligheter för den hållbara omställningen av godstransporter.

- **Flygplats**

Utveckling ska ske av både civil och militär flygplats.

- **Hamn**

Utveckling ska ske av både civil och militär hamn. Båramo kombiterminal i den norra änden av centralorten Skillingaryd klassificeras som hamn och mer information om den framförs här ovan under rubriksättningen Omlastningspunkt för gods.

Hållbar transportomställning

I Jönköpings län står transportsektorn i dagsläget för 45 procent av de totala utsläppen av växthusgaser.

Dessutom är sektorn den mest energianvändande då den utgör över 30 procent av länets totala energianvändning. Den regionala klimat- och energistrategin anger att:

- År 2030 är växthusgasutsläppen från transportsektorn minst 75 procent lägre jämfört med år 2010
- År 2030 är andelen persontransporter med kollektivtrafik, cykel och gång minst 30 procent

Planeringen har under lång tid primärt utgått från biltrafikens förutsättningar i våra central- och serviceorter. Numera utvecklas och utformas den byggda miljön däremot även med utgångspunkt i gång- och cykeltrafikanter behov, vilket medför en övergripande planering för hållbar mobilitet och hållbar färdmedelsfördelning.

Vaggeryds kommun är därtill en landsbygdskommun där bilen har en central roll, men genom kommunövergripande planering av goda förbindelser mellan olika färdmedelsalternativ (såsom bil, buss, tåg, cykel och gång) samt ett övergripande reseperspektiv, skapas fler hållbara resmöjligheter för alla invånare och därigenom förändrade färdmedelsvanor såväl som beteendemönster.

En landsbygdskommun i förändring

När det moderna samhället fortsatt byggs och transportsystemet successivt reformeras, önskar Vaggeryds kommun skapa förutsättning för en hållbar transportomställning i både central- och serviceorterna såväl som på landsbygden.

Ett tätare och mer funktionsblandat samhälle kommer genererar en ökad gång- och cykeltrafik samt utbyggnad av kollektivt transportsystem som prioriterar kollektivtrafikens framkomlighet och skapar tydligt förankrade bytespunkter i kommunikationsorterna Vaggeryd, Skillingaryd, Hok, Klevshult och Byarum. Därtill främjar gång och cykel samt kollektiva färdmedel den sociala sammanhållningen inom kommunen, sett till orterna och landsbygden, och minskar de sociala avstånden för utsatta samhällsgrupper såsom barn och unga.

På landsbygden ska kommunen fortsatt verka för att det ska bli enklare att resa hållbart. Det här medför att landsbygden ska tillföras med flexibel och effektiv kollektivtrafik, gång- och cykelvägar i lämplig sträckning och säkra hållplatser utmed framförallt de statliga vägarna.

Då det inom kommunen förefinns många expansiva företag, däribland flera inom logistikbranschen, ökar trycket och förväntningarna vad gäller hållbara och effektiva transportsätt. Vaggeryds kommun ser det som en viktig framtidssatsning att möjliggöra för fler godstransporter via järnväg och förankra omledningsvägar i tätorternas mest transportbelastade delar, detta för att minimera påverkan och öka effektiviteten. En god bredd och mångfald av färdmedelsalternativ som möjliggör en smidig in- och utpendling, ökar enbart orternas förutsättningar vad gäller företagande och hållbar livskvalité.

NATUR- OCH FRILUFTSLIV

Tillgången till natur- och friluftsliv är av stor betydelse för Vaggeryds kommuns attraktionskraft. De gröna och blåa miljöerna fyller en flerfaldig roll i samhället och är av stor betydelse för att skapa en motståndskraftig samhällsstruktur som kan möta utmaningarna som ett förändrat klimat innebär. Biologisk mångfald är en grundförutsättning för mänsklig överlevnad och grönblå infrastruktur. Vålfungerande gröna och blå landskap möjliggör en livskraftig biologisk mångfald som genererar viktiga ekosystemtjänster. Därtill är landskapets natur- och vattentillgångar kvalitéer som, utöver de ekologiska värdena, skapar förutsättningar för en aktiv fritid, besöksnäring och attraktiva boendemiljöer.

Naturen framställer ekosystemtjänster och värden som behövs för ett hälsosamt och långvarigt liv som främjar god folkhälsa. För kommunens invånare kan det innebära rekreationskvalitet, kultur- och naturupplevelser och möjligheten till klimatanpassning. Men även attraktiv och trivsamt boendemiljö med god tillgång och ett varierande utbud av grönblå miljöer.

Utvecklingsinriktning

Kommunens inriktning för natur- och friluftsliv beskriver övergripande samband för grönblå infrastruktur. Det handlar om viktiga funktioner och områden som är av värde för rekreation och folkhälsa såväl som för natur- och kulturmiljö, biologisk mångfald och flera andra ekosystemtjänster.

Vaggeryds kommuns Grönstrukturplan (2020) synliggör hur de befintliga gröna strukturer hänger samman, men även vilka områden som är viktiga för att tillhandahålla de ekosystemtjänster som behövs. Därtill bidrar den till

att förankra en gemensam syn inom Vaggeryds kommun rörande användningen, hanteringen och utformningen av vatten och grönska. Den långsiktiga ambitionen är att kommunen ska kunna erbjuda de bästa boendealternativen för alla åldrar, vilket ställer krav på att det ska finnas långsiktigt hållbar, hälsosam och attraktiv livsmiljö.

Natur- och fritidsupplevelser har stor betydelse för människors hälsa och välbefinnande. Inte bara för att det innebär kort- eller långvarig fysisk aktivitet, utan även upplevelse och avkoppling. Att bevara och förvalta dessa kvalitéer skapar en hållbar, attraktiv och hälsosam boende- och livsmiljö.

Vaggeryds kommun är väl försett med grönblå miljöer, men i takt med befolkningstillväxten ökar behovet av mångfunktionella naturområden, parker och vattenmiljöer som genererar stärkta ekosystemtjänster och resiliens inför framtida förändringar. En utmaning som planeringen står inför, är både värnandet och utvecklandet av de grönblå miljöerna jämnloppande med att samhället växer och markanvändningen görs mer effekt. En kommunövergripande utvecklingsinriktning har tagits fram för natur- och friluftslivet, vilken presenteras i strukturkartan på nästa sida.

Grönstrukturplanen (2020) fungerar som ett kunskaps- och planeringsunderlag till denna översiktsplan genom underkategorierna:

KLICKA HÄR FÖR ATT NÅ EN
INTERAKTIV VERSION AV ÖVERSIKTSPLAN-KARTAN

Viktigt samband för natur- och friluftsliv

Inom kommunen finns det mark- och vattenområden som har höga ekologiska och sociala värden, dessa ska så långt som möjligt bevaras och förstärkas. Bebyggelseutvecklingen ska av den här anledningen beakta bevarandet av värdefulla natur- och friluftsområden då det medför ökad attraktivitet och god livsmiljö. Om natur- och friluftslivsområden påverkas ska de först värderas.

I de undantagsfall som värdefulla natur- och friluftsområden påverkas ska anpassningar göras för att minimera den långsiktigt negativa påverkan. Viktigt samband för natur- och friluftsliv i Vaggeryds kommun föreligger bland annat mellan centralorterna Skillingaryd och Vaggeryd, såväl som i den västra och östra delen av kommunen som till störst del består av en grönskande landsbygd.

Vaggeryds kommun kännetecknas till stor del av naturvivelser, friluftsliv och fysisk aktivitet som utgör olika element vilka värderas högt av kommuninvånarna. De grönbåa elementen som utgör ett funktionsrikt natur- och friluftsliv ska därmed utvecklas i samspel med bebyggelseutvecklingen.

Därtill ska allmänhetens tillgång till sjönära lägen och andra större vattenmiljöer bibehållas och en varsam utveckling som vävar om strandskyddet ska förekomma. Användningen av vattenmiljöer ska tillvaratas för att fortsatt kunna ge möjlighet till både avkoppling, aktivitet och friluftsliv. Samtidigt som goda livsvillkor för djur- och växtliv på land såväl som i vatten främjas.

Grönska och vatten är kvalitéer som ska finnas i närheten av bostadsområden såväl som i samhällets övriga livsmiljöer, både genom ekologisk funktion och i upplevelsevärden. I centralorterna Vaggeryd och Skillingaryd kan man i planeringen exempelvis ge utrymme åt mångfunktionella grönområden och öppna dagvattenlösningar.

Sammanhängande område för natur- och friluftsliv

Vaggeryds kommun har som målsättning att en sammanhängande grönbå infrastruktur ska eftersträvas i så stor mån som möjligt, både i central- och serviceorterna. I planeringen är det väsentligt att se den grönbå infrastrukturen ur ett helhetsperspektiv, därav ska gröna och blåa samband av regional och lokal betydelse beaktas, värderas och utvecklas. Denna infrastruktur är ett nätverk av natur som är avgörande för att uppnå ett fungerande samhälle.

Kommunens landsbygd är ett sammanhängande område för natur- och friluftsliv som domineras av grönbå infrastruktur, till skillnad från orterna som består av mindre grönbå ytor i form av trädgårdar och parker. Planeringen ska bevara och förstärka den konnektiva grönbå infrastruktur, som sträcker sig från landsbygden in mot orterna, så att naturen och dess värden tillgängliggörs ytterligare för alla kommuninvånare. Det skapar jämlika och goda förutsättningar för platsbildningar med fritids- och rekreationskvalitet, där både spontan och planerad aktivitet samt vila kan förekomma. Samtidigt som möjligheterna till en god klimatanpassning består.

Ett grönbått nätverk

Ekosystemen producerar så kallade ekosystemtjänster, vilka påverkar det mänskliga välbefinnandet. Somliga tjänster är konkreta, till exempel promenader och bärplockning i skogen eller fiske ute på sjön. Andra tjänster är inte lika konkreta och synliga, exempelvis hur insekter pollinerar våra grödor, att våtmarker fungerar som tvättsvampar vid stora regnmängder samt att rullstensåsar skapar dricksvatten och att växter renar luften.

Grunden till alla dessa tjänster är de stödjande ekosystemtjänsterna. Där ingår biologisk mångfald, livsmiljöer, ekologiskt samspel, naturliga kretslopp och jordmånsbildning. Fungerar inte dessa basala system och funktioner, kommer inte heller ekosystemen kunna leverera några av de andra tjänsterna som vi människor behöver.

I dagsläget är fragmenteringen av landskapet en av de största utmaningarna när det kommer till biologisk mångfald, vilket gör det desto viktigare att i planeringen stärka befintliga gröonstrukturers konnektivitet och etablera nya grönbå arealer i de urbana miljöerna.

Att planera grönbått

För att naturen ska kunna fortsätta leverera ekosystemtjänster även i framtiden och tillskapa goda livsmiljöer, krävs det ett kontinuerligt planeringsarbete vad gäller den grönbå infrastrukturen för att bibehålla och stärka den biologiska mångfalden inom kommunen. För en fungerande grönbå infrastruktur krävs:

- **Områden med olika naturtyper:** Landskapet behöver bestå av flera naturtyper, såsom skog, mossar, gräsmarker, vattendrag och sjöar med mera.

- **Områden av tillräcklig storlek:** Naturtyperna ska ge plats för livskraftiga bestånd av många olika arter, med stor genetisk variation.
- **Områden med sammanhängande koppling:** Ekologiska samband ska upprätthållas så att samspel kan uppstå mellan arter och deras livsmiljöer.

Dessa tre punkter kan sammanfattas med orden:
en fungerande grönblå infrastruktur!

AVSLUTNING

Utvecklingsinriktningen är översiktsplanens all-omfattande och långsiktiga del, vilken synliggör den kommunövergripande utvecklingen och intentionerna. I nästkommande Kapitel 3 om mark- och vattenanvändning fördjupas och åskådliggörs dessa intentioner ytterligare.

Kapitel 3

MARK- OCH VATTEN- ANVÄNDNING

INNEHÅLL

➤ BEBYGGELSE	43
➤ TRANSPORTINFRASTRUKTUR	63
➤ GRÖN- OCH BLÅSTRUKTUR	75
➤ LANDSBYGD	83

I mark- och vattenanvändningskartan ska grunddragen i den avsedda användningen av mark- och vattenområden för bebyggelse, grönområden och kommunikationsleder för hela kommunen redovisas. Mark- och vattenanvändning är en av ÖP-modellen 2:1 tre aspekter.

Översiktsplanen ska redovisa avsedd användning av mark- och vattenområden i hela kommunen. Områdesanvändningen kompletteras med det övergripande transportsystemet. Detta avsnitt hanterar även hur kommunen har för avsikt att använda, utveckla och bevara den byggda miljön. Observera att gränserna mellan de olika användningarna är ungefärliga. Den exakta avgränsningen görs vid detaljplaneringen eller i andra enskilda ärenden.

Mark- och vattenanvändningen delas in i fyra olika användningstyper:

- Bebyggelse
- Transportinfrastruktur
- Grön och blåstruktur
- Landsbygd

Dessa användningstyper delas sedan in i underkategorier för att redovisa förslag på ny avsedd användning av mark- och vattenområden samt markanvändning för den byggda miljön. Mark- och vattenanvändningen kan ha pågående eller utvecklad och ändrad användning.

Pågående användning

Huvudsyftet är att pågående markanvändning bibehålls. Förtätning och kompletterande användning kan tillåtas om det inte innebär väsentlig förändring av områdets användning och karaktär.

ÖP-modellen version 2.1

Nu gällande version av ÖP-modellen är 2.1, som publicerades i augusti 2020. ÖP-modellen innehåller i dagsläget endast rekommendationer kring hur plankartan kan byggas upp och vilka begrepp som är lämpliga att använda. Modellen är på sikt tänkt att utvecklas vidare och då även inkludera rekommendationer för planbeskrivningen och anpassas bättre även för regional fysisk planering.

Många kommuner har utvecklat digitala översiktsplaner eftersom fördelarna och möjligheterna är stora. Om varje del av samhällsbyggnadsprocessen blir digitalt tillgänglig bidrar det till minskat dubbelarbete och att information kan återanvändas. En mer enhetlig översiktsplanering gör det lättare för kommunerna att utbyta erfarenheter och kan bidra till att höja kompetensen och ge högre kvalitet till de översiktsplaner som tas fram.

På Boverkts webbplats kan du läsa mer om [ÖP-modellen](#).

Utvecklad och ändrad användning

Utvecklar och förstärker utifrån den användning som redan finns på platsen, till exempel förtätar ett område med fler bostäder eller att området får ett större utbud av servicefunktioner.

Det kan också innebära också ny exploatering av ett område eller omvandling av ett bebyggt område, till exempel från verksamheter till bostäder.

Riktlinjer

En översiktsplan ska presentera och redogöra för den förändrade mark- och vattenanvändningen. Det innebär att riktlinjerna främst ska avse sådant som har med detta att göra. Det kan vara lokalisering, fysisk utformning av områden, kopplingar mellan olika funktioner, stråk och så vidare. Oftast finns det andra kommunala planer och program som kan redovisa mer detaljer inom olika ämnesområden, exempelvis centrumutveckling, bostadsförsörjning, vattenplanering eller vägplanering.

Detaljeringsgraden för riktlinjerna är att de ska vara allmänna och övergripande.

Riktlinjerna ska endast vara vägledande för den kommande fysiska planeringen. Det som nämns i riktlinjerna är inga skallkrav. Riktlinjerna ska fungera som en påminnelse kring vad kommunen ser som det viktigaste inom fysisk mark- och vattenplanering, och vad som bör tas med i kommande diskussioner kopplat till detta.

De kan också vara hjälpmedel för de olika förvaltningarna och bolagen inom kommunen, samt vara intressant att ta del av för externa exploatörer som vill veta mer om kommunens prioriteringar och synsätt.

Tidshorisont

Översiktsplanen har ingen fastslagen tidshorisont för genomförande. För användningstypen bebyggelse preciseras en utbyggnadsordning i tre steg så att kommunen tillsammans med andra aktörer kan samordna resurser på ett hållbart och effektivt sätt. Översiktsplanens utbyggnadsområden pekar ut vad som ska byggas ut på kort och medellång sikt, samt vad som är nästa steg på lång sikt. Detta ska vara vägledande för satsningar, påverkan, styrning och fortsatt planering.

Utbyggnadsområden som prioriteras på kort sikt och medellång sikt har sammantaget den omfattning som krävs för att möjliggöra en hållbar befolkningstillväxt i kommunen.

- Kort sikt innebär att kommunen är redo att börja utveckla och vid behov av vidare planering bör detta

prioriteras. Planering och utbyggnad kan påbörjas omgående men området som helhet kan byggas ut på längre sikt.

- Medellång sikt innebär att kommunen inte är redo att börja utveckla området omgående. Vidare planering kan påbörjas för att skapa god framförhållning men är inte prioriterat. Vid intresse och om det anses lämpligt kan planering och utveckling för delar av området påbörjas tidigare men som helhet bör området utvecklas först på lite längre sikt.
- Utbyggnadsområden som pekas ut på lång sikt är sådana områden som ligger utanför planeringshorisonten, det vill säga som kan utvecklas i nästa steg när kommunen och staden växer utöver den planeringshorisont som översiktsplanen utgår ifrån. De prioriteras således efter de områden som är utpekade på kort och medellång sikt.

BEBYGGELSE

Bebyggelse delas in i tre olika typer:

- Mångfunktionell bebyggelse
- Sammanhängande bostadsbebyggelse
- Verksamheter och industri

Mångfunktionell bebyggelse

Mångfunktionell bebyggelse är en samlad redovisning för bebyggelse. Områden för Mångfunktionell bebyggelse har stads- och tätortsmässig karaktär och innehåller många olika servicefunktioner tillsammans med bostäder. Bebyggelsen är ofta indelad i kvarter åtskilda av gator, eller har en kvartersliknande struktur. Kvarteren består av bebyggelse som är relativt tät och högre i förhållande till övrig bebyggelse. Detta tillsammans med en stor funktionsblandning skapar förutsättningar för arbetsplatser och flöden. Trafik- och parkeringsytor, parker, kultur-, idrotts- och fritidsanläggningar ingår. Områden för Mångfunktionell bebyggelse är prioriterade för god uppkoppling och tillgänglighet med gång-cykel- och kollektivtrafik.

För Vaggeryds kommun innebär mångfunktionell bebyggelse områden med en variation av bostäder, centrumändamål, samhällsviktiga ändamål eller verksamheter som är förenliga med bostäder. Kommunens tankar kring utveckling för mångfunktionell bebyggelse kan utläsas i mark- och vattenanvändningskartan under ställningstagande.

Mångfunktionell bebyggelse i mark och vattenanvändningskartan delas in i följande underkategorier för Vaggeryds kommun:

Bostäder: Olika former av boende av varaktig karaktär.

Centrum: Kombinationer av handel, service, tillfällig vistelse, samlingslokaler, kontor och annan jämförlig verksamhet som ligger centralt eller på annat sätt ska vara lätta att nå.

Begravningsplats: Områden för begravningsändamål.

Verksamheter: Områden för service, lager, tillverkning med begränsad omgivningspåverkan.

Besöksanläggning: Områden för verksamheter som riktar sig till besökare. Här ingår kulturella och religiösa verksamheter, idrotts- och sportanläggningar med tillhörande byggnader och övriga besöksanläggningar.

Skola: Förskola, fritidshem, skola och annan jämförlig verksamhet.

Tillfällig vistelse: Alla typer av tillfällig övernattnings- samt konferensanläggningar.

Vård: Områden för vårdverksamhet som avser människor.

Annat samhällsviktigt ändamål: Områden för totalförsvarets militära del, räddningstjänsten och liknande samhällsviktiga ändamål. Det ska alltid anges vilken av dessa användningar området är till för.

Foto: Vaggeryds kommun

Utvecklingsområden för Vaggeryds kommuns översiktsplan, Mångfunktionell bebyggelse

Utvecklingsområdena som pekas ut som utvecklad och ändrad markanvändning för mångfunktionell bebyggelse ger möjlighet till sammanlagt cirka 1800 nya bostäder och plats för utveckling av kommunal service samt diverse verksamheter enligt underkategorierna ovan.

Sammanhängande bostadsbebyggelse

Områden för Sammanhängande bostadsbebyggelse består huvudsakligen av bostäder och har en tydlig beroendeförhållande till närliggande orter och karaktäriseras av en övervägande andel nattbefolkning och fler utpendlare än inpendlare.

bostadsområden som huvudsakligen består av bostadsbebyggelse, men där en eller ett fåtal servicefunktioner kan förekomma. Även mindre grönområden och lokal- och bostadsgator ingår i användningen.

Kommunens tankar kring utveckling gällande sammanhängande bostadsbebyggelse kan utläsas i mark- och vattenanvändningskartan under ställningstagande.

I sammanhängande bostadsbebyggelse ingår även de områden på landsbygden som identifierats som sammanhållna bebyggelse och där bygglov krävs vid tillbyggnad och nybyggnad av komplementbyggnad enligt PBL 9 kap 6§.

Enligt definitionen i plan- och bygglagen 1 kap. 4 § så är en sammanhållen bebyggelse en bebyggelse med minst 3 byggnader på tomter som gränsar till varandra eller skiljs

åt endast av en väg, gata eller parkmark.

Boverket har gjort ett förtydligande om när det blir en bygglovspliktig sammanhållen bebyggelse enligt nedan: En bebyggelse är "sammanhållen bebyggelse där bygglov behövs med hänsyn till omfattningen av byggnadsverk i bebyggelsen" om båda nedanstående kriterier är uppfyllda:

- en bebyggelsegrupp som består av minst 10-20 hus
- de bebyggda tomterna gränsar till varandra eller åtskiljs endast av väg, parkmark och dylikt

Vid utredning av vilka områden som ska omfattas så har hus tolkats som bostadshus, d.v.s. komplementbyggnader har inte räknats med. Då komplementbyggnader inte räknats med har vi utgått från en bebyggelsegrupp med minst 10 byggnader.

Sammanhängande bebyggelse i mark och vattenanvändningskartan delas in i en underkategori för Vaggeryds kommun.

Bostäder: Olika former av boende av varaktig karaktär.

Utvecklingsområden för Vaggeryds kommuns översiktsplan, Sammanhängande bostadsbebyggelse

Utvecklingsområdena som pekas ut som utvecklad och ändrad markanvändning för sammanhängande bostadsbebyggelse ger möjlighet till sammanlagt cirka 1400 nya bostäder i Vaggeryds kommun.

Verksamheter och Industri

Områden för Verksamheter och industri är områden för verksamheter som inte bör blandas med bostäder.

Verksamheterna i den här användningen kan vara störande, miljöpåverkande, ytkrävande eller genererar tung eller stor mängd övrig trafik och är därmed inte förenliga med bostäder. Här ingår såväl traditionella industriområden som större handelscentrum och annan verksamhet.

Kommunens tankar kring utveckling kan utläsas i mark och vattenanvändningskartan under ställningstagande och anges via underkategorin. Verksamhet och industri i mark- och vattenanvändningskartan delas in i följande underkategorier för Vaggeryds kommun:

Företagsområde: Samling av flera mindre verksamheter som sammantaget inte bedöms vara förenlig med andra användningar.

Transportintensiv verksamhet: Områden för externhandel, storpartihandel, logistikanläggningar och liknade.

Materialutvinning: Områden där det sker utvinning av naturmaterial, både för markområden och vattenområde, som till exempel gruvor, täkter med mera.

Omgivningspåverkande och tillståndspliktig

verksamhet: Områden för verksamheter som påverkar omgivningen med buller, lukt, vibrationer etcetera. Kräver oftast tillstånd för att bedriva sin verksamhet.

Utvecklingsområden för Vaggeryds kommuns översiktsplan, Verksamheter och industri

I Vaggeryds kommun finns en lång tradition av att låta idéer bli verklighet. Entreprenörsandan och uppfinningsriktigheten i regionen är känd och här finns bland annat en stark möbel- och metallindustri. Det strategiska läget vid E4:an mitt emellan Jönköping och Värnamo gör kommunen attraktiv för företag och framförallt för lager och logistik. Utvecklingsområdena som pekas ut som utvecklade och ändrad markanvändning är kommunens kommande utredningsområden för verksamheter.

Utvecklingsområdena ger möjlighet till runt 550 hektar mark på kommunens strategisk mest lämpliga platser för verksamheter.

Vaggeryd–Utvecklad och ändrad markanvändning

Mångfunktionell bebyggelse

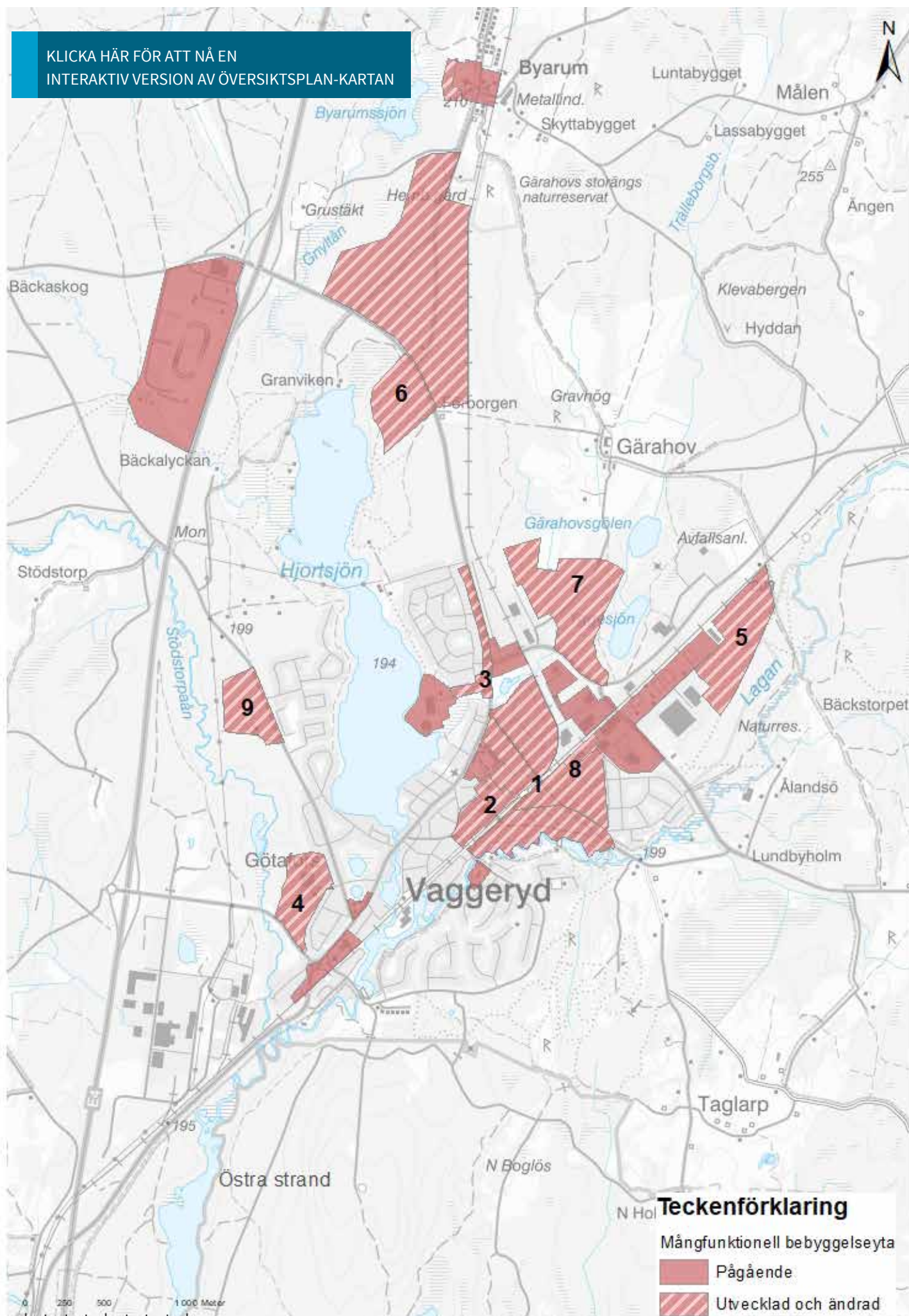
Tidshorisont kort sikt:

1. **Centrum västra och östra.** Vaggeryds centrum är ett utvecklingsområde för förtätning av bostäder, handel och service. Effektiv markanvändning och tätbebyggelse förespråkas. Kommunen bör ta fram ett centrumutvecklingsprogram som beskriver möjligheterna för en fortsatt utveckling av orten. Viktiga aspekter att ta hänsyn till är näringslivets fortsatta utveckling i samspel med bebyggelse. Infrastruktur och förbättrade gång- och cykelstråk. Fler mötesplatser samt mer grönsstruktur i centrummiljöer och inom centrala bostadsområden. Kommunen är delvis markägare.
2. **Kvarteret Oden m.fl.** Förtätning i centrum genom exempelvis Bostäder, Vård, skola, samhällsviktigt ändamål, räddningstjänst. Området består idag av verksamheter, sim- och sporthall, räddningstjänst samt familjecentral. Området ligger nära kollektivtrafik och centrum. Strategisk plats för utveckling av samhällsviktiga funktioner. Då befintliga verksamheter inom vård och räddningstjänst finns kan samnyttjade åtgärder vidtas. Effektiv markanvändning och tät bebyggelse förespråkas. Hänsyn, utredningsområde för förorenad mark. Kommunen är delvis markägare.
3. **Götastrand 1:1, Ålen 1 m.fl.** Förtätning utmed Jönköpingsvägen och vid Fenix. Utveckling- och förtätningsområde för bostäder och skola. Området ligger nära kollektivtrafik och servicefunktioner. Strategisk plats för förtätning av bostäder utmed Jönköpingsvägen. Effektiv markanvändning och tät bebyggelse förespråkas. Förtätning av skoländamål vid Fenix, viktigt område för utveckling av kommunens gymnasieskola. Hänsyn ska säkerställas från buller utmed Jönköpingsvägen samt järnväg. Linnarbäckens våtmarksområde och det gröna stråket, Linnarbäcksstråket utpekade i kommunens Grönstrukturplan. Kommunen är delvis markägare.
4. **Götastrand 1:1.** Förtätning och utveckling vid Källemoskogen. Utveckling- och förtätningsområde för skola och bostäder. Området består av verksamhetsområde samt naturmark. Område med strategiskt läge för ny skola nära infrastruktur och
5. **Östermo 1:5.** Utvecklingsområde för Kultur och friluftsliv intill Vaggeryds Idrottsplats. Utvecklingsområde för centrumändamål samt besöksändamål i form av ny sim- och sporthall i Vaggeryd. Området består av naturmark intill Vaggeryds Idrottsplats och verksamhetsområde. Område med strategiskt läge för ny kultur- och fritidsverksamhet nära infrastruktur, centrum samt rekreation- och naturområde. Samnyttjande funktion med befintlig idrottsplats och naturområde. Hänsyn ska tas till platsens närliggande naturvärden. Munkaleden passerar området, kulturell led. Utredningsområde för förorenad mark. Kommunen är markägare.
6. **Gärahov 2:1.** Utvecklingsområde Östra strand. Stort utvecklingsområde för bostäder, centrum, skola. Området består idag av naturmark. Kommunen har inlett arbete med detaljplan för området. Hänsyn, naturvärden, strandskydd, buller från infrastruktur. Kommunen är markägare.
7. **Gärahov 2:1 m.fl.** Utvecklingsområde Yggen. Stort utvecklingsområde för bostäder, skola, vård och verksamheter. Området består idag av naturmark. Kommunen har tagit fram ett planprogram för området. Hänsyn, strandskydd, utredningsområde för förorenad mark. Buller från verksamheter och infrastruktur samt hänsyn till lantbruk. Kommunen är markägare.

Tidshorisont medellång sikt:

8. **Bäckaskog 9 m.fl.** Förtätning i centrum genom exempelvis bostäder, service och verksamheter. Området består idag av verksamheter. Området ligger nära kollektivtrafik och centrum. Strategisk plats för utveckling av Vaggeryds centrum. Effektiv markanvändning och tätbebyggelse förespråkas. Hänsyn, utredningsområde för förorenad mark. Buller från järnväg. Kommunen är inte markägare.
9. **Stödorp 1:1.** Förtätning västra strand, bostäder, skola. Området ligger intill befintlig bebyggelse och infrastruktur i västra Vaggeryd. Området består idag av naturmark. Hänsyn ska säkerställas från buller ifrån infrastruktur. Kommunen är inte markägare.

KLICKA HÄR FÖR ATT NÅ EN
INTERAKTIV VERSION AV ÖVERSIKTSPLAN-KARTAN

Sammanhängande bostadsbebyggelse

Tidshorisont kort sikt:

1. **Södra Park 1:1.** Ålandsö 2:12 Förtätning bostäder på Södra Park. Utvecklingsområdet ligger intill befintlig infrastruktur och bebyggelse i utkanten av friluftsområdet. Inom utvecklingsområdet utövas idag aktiviteter som ridning, orientering, promenad och löpning på naturstigar. Området ligger inte inom Friluftsområdets elljusspår. Kommunen bedömer att friluftsområdets kvarvarande ca 100 ha är väl tillgodosett för föreningens verksamheter samt ortens tillgång till rekreation och folkhälsa. Hänsyn ska tas till naturvärden, friluftsliv. Kommunen är markägare.
2. **Stödorp 1:1.** Förtätning Västra strand, bostäder. Området ligger intill befintlig bebyggelse och infrastruktur i västra Vaggeryd. Området består av Naturmark. Kommunen har inlett arbetet med ny detaljplan. Hänsyn, Naturvärden, topografi, fornminnen. Kommunen är markägare.

Tidshorisont medellång sikt:

3. **Jonstorpsudden 1, Södra Park 1:2.** Förtätning bostäder. Utvecklingsområdet ligger intill befintlig infrastruktur och bebyggelse. Området har ett vackert läge och ligger nära kollektivtrafik och centrum. Idag finns Vaggeryds vårdcentral och folk-tandvård på platsen. Hänsyn ska tas till strandskydd, buller från järnväg. Kommunen är inte markägare.

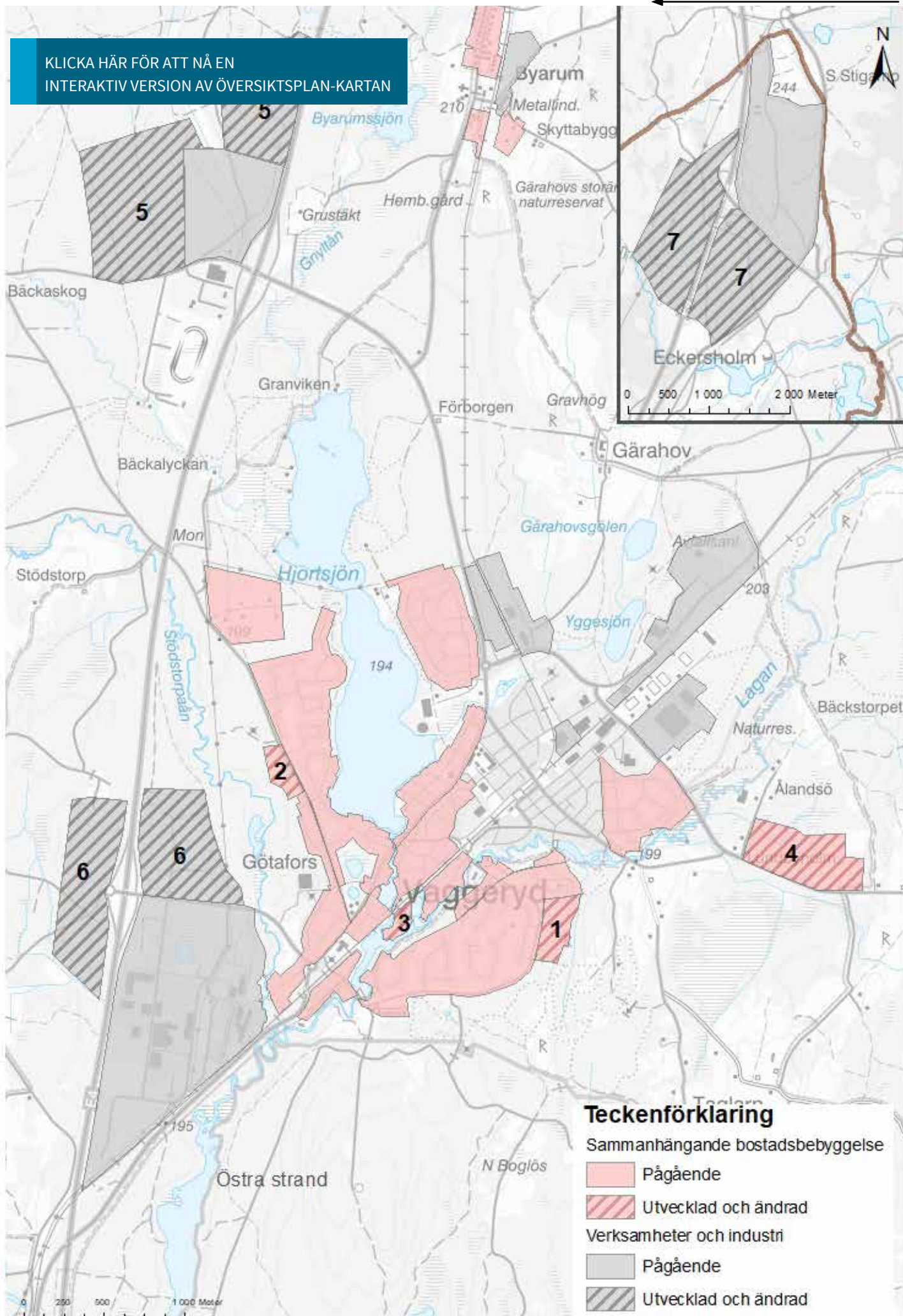
Tidshorisont lång sikt:

4. **Ålandsö 2:7, Byarums-Bäck 1:21 Lundbyholm.** Utvecklingsområde bostäder. Området består av naturmark, våtmark, sumpblandskog. Området ligger utanför befintlig bebyggelse intill infrastruktur. Hänsyn ska tas till våtmark. Kommunen är inte markägare.

Verksamheter och industri

Tidshorisont kort sikt:

5. **Bratteborg 2:1.** Utvecklingsområden på cirka 80 hektar för verksamheter norr om travbanan. Företagsområde, transportintensiva verksamheter samt omgivningspåverkande och tillståndspliktiga verksamheter. Området består av naturmark, skog. Strategisk plats för verksamhetsutveckling nära stor kommunikationsled, E4:an. Hänsyn ska tas till naturvärden. Kommunen är inte markägare.
6. **Stödorp 1:1, Munksjö 1:1.** Utvecklingsområde på cirka 65 hektar för verksamheter. Väster och öster om avfart E:4 Vaggeryd södra. Företagsområde samt transportintensiva verksamheter. Området består av naturmark, skog. Strategisk plats för verksamhetsutveckling nära stor kommunikationsled, E4:an. Hänsyn ska tas till topografi, naturvärden söder om utvecklingsområdet. Förorenad mark. Kommunen är inte markägare.
7. **Tokarp 3:1.** Utvecklingsområde för verksamheter på cirka 220 hektar i södra Stigamo öster och väster om E:4. Företagsområde, transportintensiva verksamheter samt omgivningspåverkande och tillståndspliktiga verksamheter. Området består av naturmark, skog. Strategisk plats för verksamhetsutveckling nära stor kommunikationsled, E4:an. Hänsyn ska tas till topografi, naturvärden. Kommunen är inte markägare.

Skillingaryd–Utvecklad och ändrad markanvändning

Mångfunktionell bebyggelse

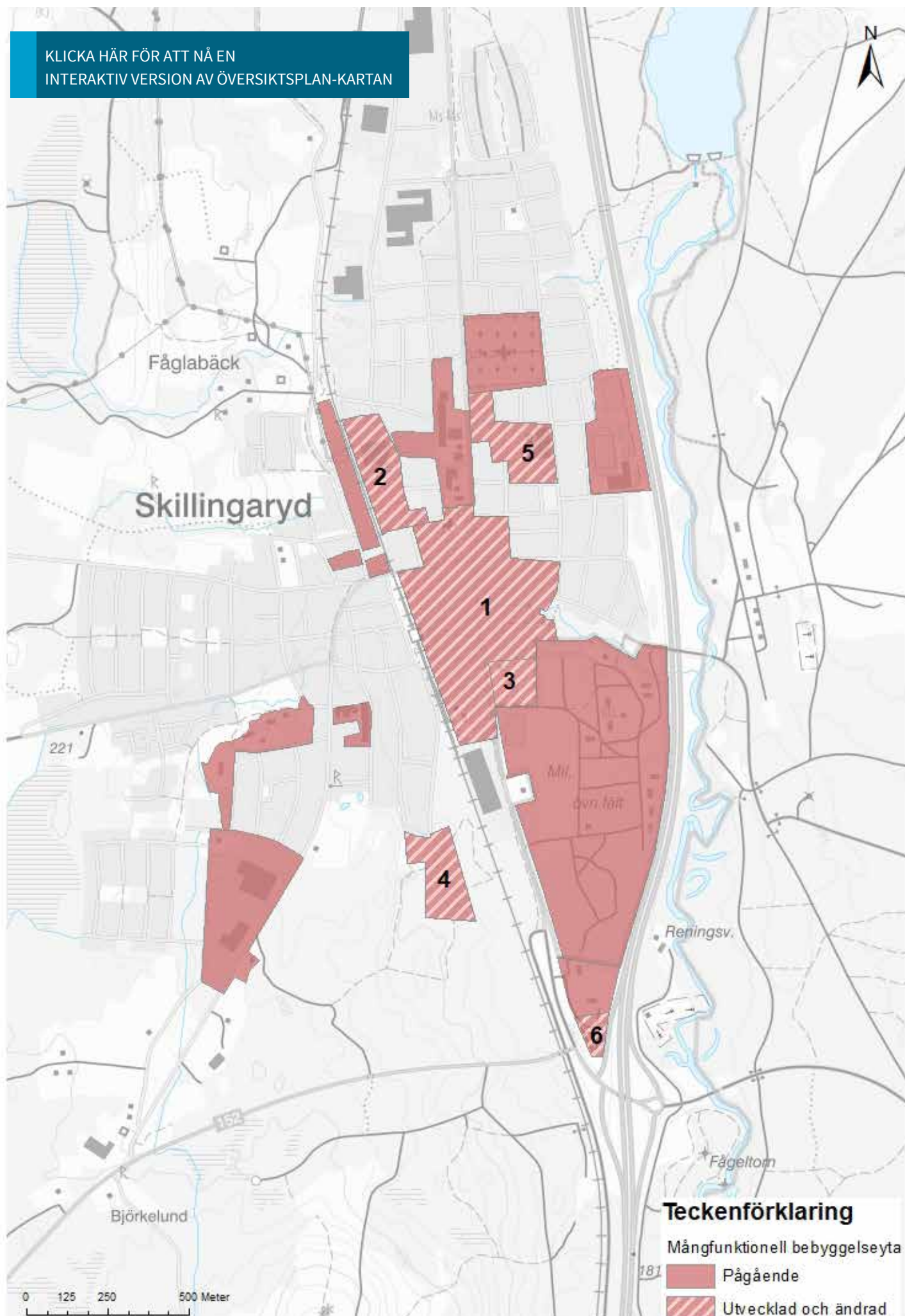
Tidshorisont kort sikt:

1. **Centrum- Storgatan.** Skillingaryds centrum med delar av Storgatan inkluderad är ett utvecklingsområde för förtätning av bostäder, handel och service. Effektiv markanvändning och tätbebyggelse förespråkas. Kommunen bör ta fram ett centrumutvecklingsprogram som beskriver möjligheterna för en fortsatt utveckling av orten. Viktiga aspekter att ta hänsyn till är näringslivets fortsatta utveckling i samspel med bebyggelse. Infrastruktur och förbättrade gång- och cykelstärk. Fler mötesplatser samt mer grönstruktur i centrummiljöer och inom centrala bostadsområden. Kommunen är delvis markägare.
2. **Räven, Råbocken, Rådjuret.** Förtätning utmed Fabriksgatan genom exempelvis bostäder, skola, besöksändamål, service och verksamheter. Området består idag av verksamheter. Området ligger nära kollektivtrafik och centrum. Strategisk plats för utveckling av Skillingaryd för bebyggelse men även för grönstruktur. Effektiv markanvändning och tätbebyggelse förespråkas. Hänsyn, utredningsområde för förorenad mark. Buller från järnväg. Kommunen är delvis markägare.
3. **Pålen 1:1 Södra slätten.** Förtätning i centrum genom exempelvis Bostäder och service samt utveckling av mötesplats och park. Området består idag av grönområde intill handel och skatepark. Området ligger nära kollektivtrafik och centrum. Strategisk plats för utveckling av Skillingaryds centrum. Effektiv markanvändning och tätbebyggelse förespråkas. Skateparksområdet kan med fördel utvecklas till parkmiljö och mötesplats, aktivitetsplats och vara en del av nytt utvecklingsområde. Hänsyn ska tas till Riksintresse Kulturmiljö Skillingarydsfältet. Kommunen är markägare.
4. **Trollberget 1:4 m.fl.** Stort utvecklingsområde för bostäder, skola (förskola) i södra Skillingaryd. Området består idag av naturmark med ett tätortsnära grönområde samt ett mindre område med jordbruksmark. Kommunen har inlett arbetet med att ta fram ett planprogram för området. Hänsyn ska tas till topografi, dagvatten, naturvärden samt Jordbruksmark. Utredningsområde för förorenad mark. Kommunen är markägare.

Tidshorisont medellång sikt:

5. **Nålen, Hyveln, Skruven och Vasaparken.** Förtätning utmed Östra Allégatan och Östra Fåglabäcksvägen genom exempelvis bostäder, skola (förskola) och verksamheter samt utveckling av mötesplats och park. Området består idag av verksamheter samt park. Området ligger nära service i form av skola och Movalla idrottsplats och inom befintliga bostadsområden. Strategisk plats för utveckling av Skillingaryd. Effektiv markanvändning och tätbebyggelse förespråkas. Hänsyn, utredningsområde för förorenad mark. Kommunen är delvis markägare.
6. **Lägret 1:5.** Utvecklingsområde för besöksanläggning, drivmedelstation. Strategisk plats utmed E4 och intill befintlig jämförig verksamhet. Kommunen är markägare.

KLICKA HÄR FÖR ATT NÅ EN
INTERAKTIV VERSION AV ÖVERSIKTSPLAN-KARTAN

Sammanhängande bostadsbebyggelse

Tidshorisont kort sikt:

1. **Trollberget 1:4 m.fl.** Stort utvecklingsområde i södra Skillingaryd. Bostäder. Området består idag av naturmark med ett tätortsnära grönområde samt ett mindre område med jordbruksmark. Kommunen har inlett arbetet med att ta fram ett planprogram för området. Hänsyn ska tas till topografi dagvatten, naturvärden samt Jordbruksmark. Utredningsområde för förorenad mark. Kommunen är markägare.

Tidshorisont medellång sikt:

2. **Backsvalan 1.** Förtätning bostäder. Området ligger intill befintlig bebyggelse och infrastruktur i västra Skillingaryd. Området består i dag av industrimark. Strategisk plats för utveckling av Skillingaryd. Effektiv markanvändning och tätbebyggelse förespråkas. Hänsyn ska tas till utredningsområde för förorenad mark. Dagvatten. Kommunen är inte markägare.
3. **Sörgården 1:1, 1:50, 1:36.** Utvecklingsområde Stenvadet. Bostäder. Området ligger i närhet till befintlig bebyggelse men ej i direkt anslutning till infrastruktur i västra Skillingaryd. Området består av jordbruksmark och naturmark med delvis höga naturvärden. Kommunen bedömer att området ska prövas för bostadsändamål då Riksintresse för totalförsvar starkt begränsar samhällets utveckling öster samt nordväst om orten. Hänsyn ska tas till jordbruksmark, naturvärden, dagvattendamm samt dagvattendiken i naturmark. Risk för förorenad mark. Kommunen är delvis markägare.
4. **Marielund 1:1 m.fl.** Förtätning Fåglabäck södra, intill Sturegatan. Bostäder. Området ligger intill befintlig bebyggelse och infrastruktur i västra Skillingaryd. Området består av jordbruksmark och naturmark med delvis höga naturvärden. Hänsyn Jordbruksmark, naturvärden, Dagvatten. Kommunen är delvis markägare.

Tidshorisont lång sikt:

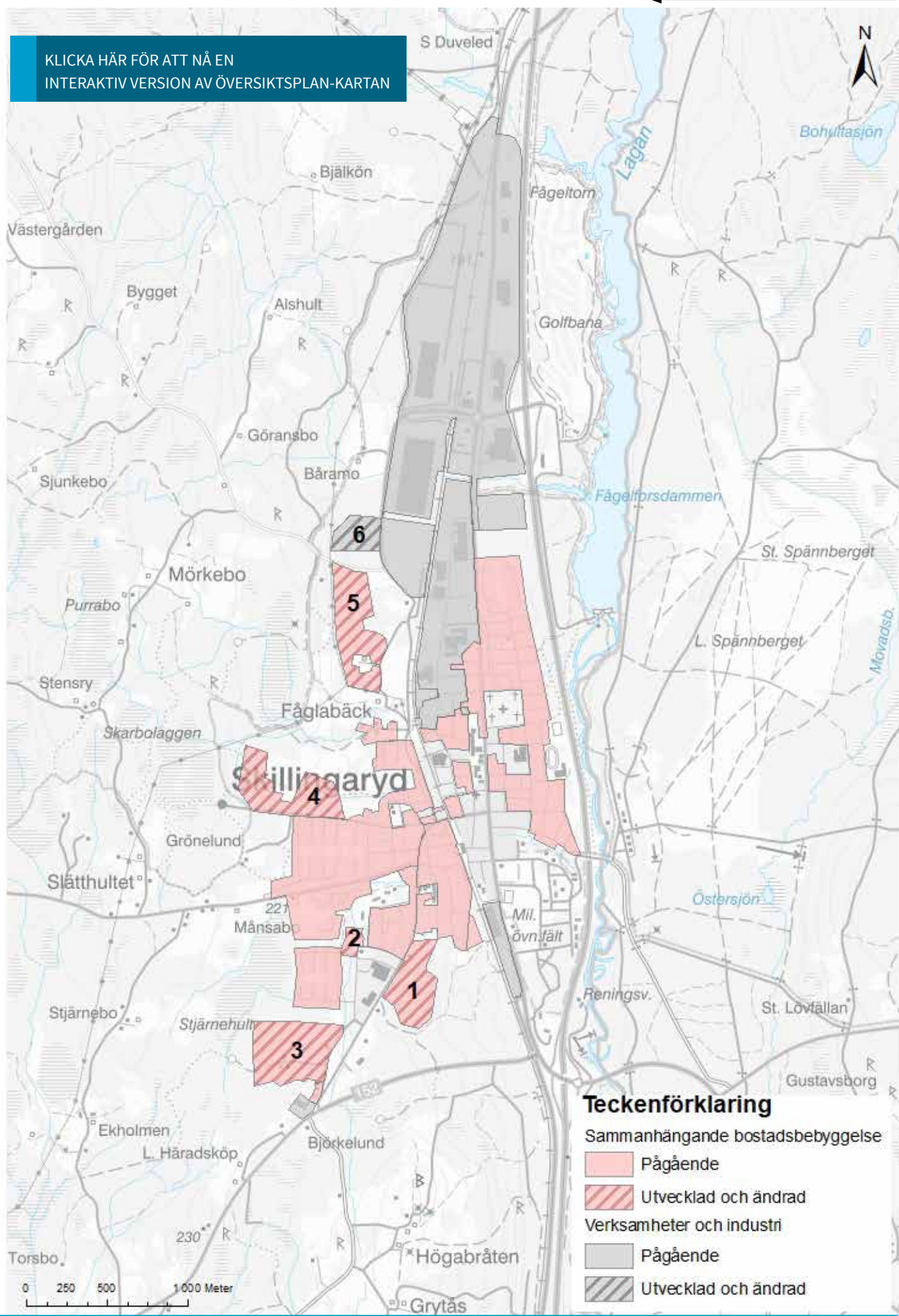
5. **Fåglabäck 2:1 m.fl.** Utvecklingsområde Fåglabäck norra, bostäder. Området ligger utanför befintlig bebyggelse och utbyggd infrastruktur i nordvästra Skillingaryd. Området består av jordbruksmark och naturmark med delvis höga naturvärden. Kommunen bedömer att området ska prövas för bostadsändamål då Riksintresse för totalförsvar starkt begränsar samhällets utveckling öster samt nordväst om orten. Hänsyn ska tas till jordbruksmark, naturvärden. Kommunen är markägare.

Verksamheter och industri

Tidshorisont kort sikt:

6. **Båråmo 1:1.** Förtätning- och utvecklingsområde på cirka 6 hektar för verksamheter väster om befintligt verksamhetsområde i norra Skillingaryd. Företagsområde. Området består av naturmark, skog. Strategisk plats för verksamhetsutveckling nära stor kommunikationsled, E4:an samt järnväg med terminalområde. Hänsyn ska tas till arkeologi och naturvärden. Kommunen är inte markägare.

KLICKA HÄR FÖR ATT NÅ EN
INTERAKTIV VERSION AV ÖVERSIKTSPLAN-KARTAN

Hok-Utvecklad och ändrad markanvändning

Mångfunktionell bebyggelse

Tidshorisont medellång sikt:

1. **Hok 2:110, 2:38 m.fl.** Förtätning och utveckling vid stationen i Hok genom exempelvis bostäder, skola, besöksändamål, service och verksamheter. Området består idag av blandad bebyggelse och till viss del verksamheter. Området ligger intill kollektivtrafik. Strategisk plats för utveckling av Hok för att skapa en centrummiljö som stärker orten i sin framtida utveckling som kommunens tredje största tätort. Effektiv markanvändning och tätbebyggelse förespråkas. Hänsyn ska tas till utredningsområde för förorenad mark. Buller från järnväg. Kommunen är delvis markägare.

Sammanhängande bostadsbebyggelse

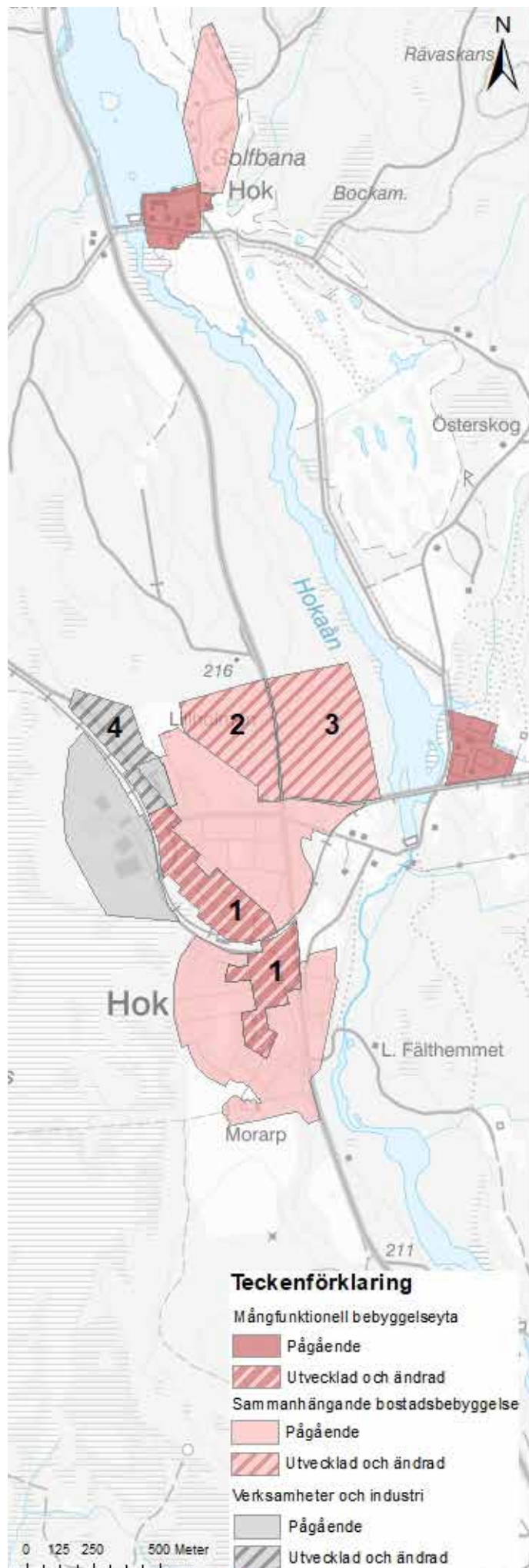
Tidshorisont medellång sikt:

2. **Hok 2:119.** Förtättnings- och utvecklingsområde Öster om Lillholmen. Bostäder. Området ligger intill befintlig bebyggelse och utbyggd infrastruktur i Norra delen av Hok. Området består av naturmark, skog. Hänsyn ska tas till naturvärden, buller från infrastruktur, topografi. Kommunen är inte markägare.
3. **Hok 2:119.** Utvecklingsområde Norr om Lindefors. Bostäder. Området ligger utanför befintlig bebyggelse och utbyggd infrastruktur i Norra delen av Hok. Området består av naturmark, skog samt våtmarks-partier. Hänsyn ska tas till strandskydd, naturvärden, buller från infrastruktur, topografi. Kommunen är inte markägare.

Verksamheter och industri

Tidshorisont kort sikt:

4. **Hok 2:8.** Förtättnings- och utvecklingsområde på cirka 4 hektar för verksamheter intill befintligt verksamhetsområde i västra Hok. Företagsområde. Området består av naturmark, skog. Hänsyn ska tas till naturvärden. Kommunen är inte markägare.

KLICKA HÄR FÖR ATT NÅ EN
INTERAKTIV VERSION AV ÖVERSIKTSPLAN-KARTAN

Klevshult–Utvecklad och ändrad markanvändning

Sammanhängande bostadsbebyggelse

Tidshorisont kort sikt:

1. **Klevshult 1:121.** Förtätning intill Hagshultsvägen. Bostäder. Området ligger intill befintlig bebyggelse och infrastruktur i östra Klevshult. Området består av grönområde. Förtättningsområde med befintlig detaljplan. Hänsyn ska tas till buller, lekplats ska integreras eller omplaceras. Kommunen är markägare.
2. **Klevshult 1:121.** Utvecklingsområde i västra Klevshult. Bostäder. Området ligger utanför befintlig bebyggelse och utbyggd infrastruktur i västra Klevshult. Området består av naturmark skog. Hänsyn ska tas till intilliggande skog och jordbruksmark. Buller från infrastruktur och verksamhet. Kommunen är markägare.

Tidshorisont medellång sikt

3. **Klevshult 1:124, Frostås 1:1.** Förtätning intill Idrottsplatsen i södra Klevshult. Bostäder. Området ligger intill befintlig infrastruktur söder om idrottsplatsen. Området består av naturmark, skog. Hänsyn ska tas till buller från infrastruktur. Befintlig lekplats ska integreras eller omplaceras. Kommunen är delvis markägare.

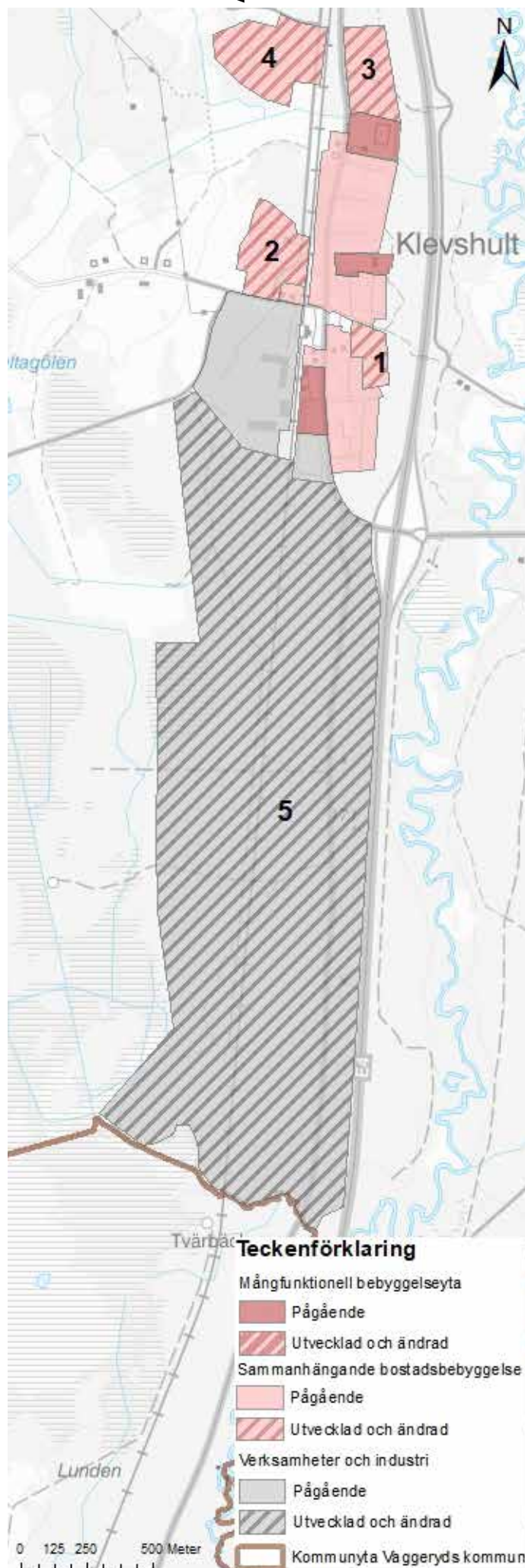
Tidshorisont lång sikt

4. **Frostås 1:1.** Utvecklingsområde i västra Klevshult. Bostäder. Området ligger utanför befintlig bebyggelse och utbyggd infrastruktur i nordvästra Klevshult. Området består av naturmark skog. Hänsyn ska tas till områdets avgränsning är baserad på intilliggande skog och jordbruksmark. Området gränsar till Riksintresse för kulturmiljövård. Buller från infrastruktur. Kommunen är inte markägare

Verksamheter och industri

Tidshorisont kort sikt:

5. **Klevshult 1:4, 1:193 m.fl.** Utvecklingsområde på cirka 200 hektar för verksamheter söder om befintligt verksamhetsområde i Klevshult. Företagsområde, transportintensiva verksamheter samt omgivningspåverkande och tillståndspliktig verksamheter. Området består av naturmark, tallskog. Strategisk plats för verksamhetsutveckling nära stor kommunikationsled, E4:an. Hänsyn ska tas till våtmark, naturvärden. Kommunen är inte markägare.

Byarum–Utvecklad och ändrad markanvändning

Mångfunktionell bebyggelse

Tidshorisont kort sikt:

1. **Byarum 1:1.** Förtätning- och utveckling vid Byarums kyrka. Kyrkogårdsexpansion väster-söderut. Området består idag av jordbruksmark. Byarums församling har behov av en expansion av begravningsplatser. Centralorten Vaggeryd ingår i församlingens begravningsområde. Hänsyn att ta ställning till; Utvecklingsområdet ligger delvis på jordbruksmark. Vaggeryds kommun bedömer att kyrkans behov av utveckling är av stort allmänt samhällsintresse och placeringen är knuten till kyrkans befintliga läge. Därmed bedömer kommunen att det allmänna intresset överväger värdet av jordbruksmark. Hänsyn, jordbruksmark. Kommunen är inte markägare.

Tidshorisont medellång sikt

2. **Gärahov 1:1.** Stort utvecklingsområde söder om Byarums kyrka. Bostäder, skola, verksamheter, service, besöksanläggning och område för samhällsviktigt ändamål. Området består idag av naturmark, skog. Området ligger intill bra infrastrukturstråk för bil och cykel. Strategisk plats för utveckling av Byarum och Vaggeryd. Kollektivtrafikpunkt är viktig att verkställa för hållbara resor inom kommunen och regionen. Hänsyn ska tas till naturvärden, buller från infrastruktur. Kommunen är inte markägare.

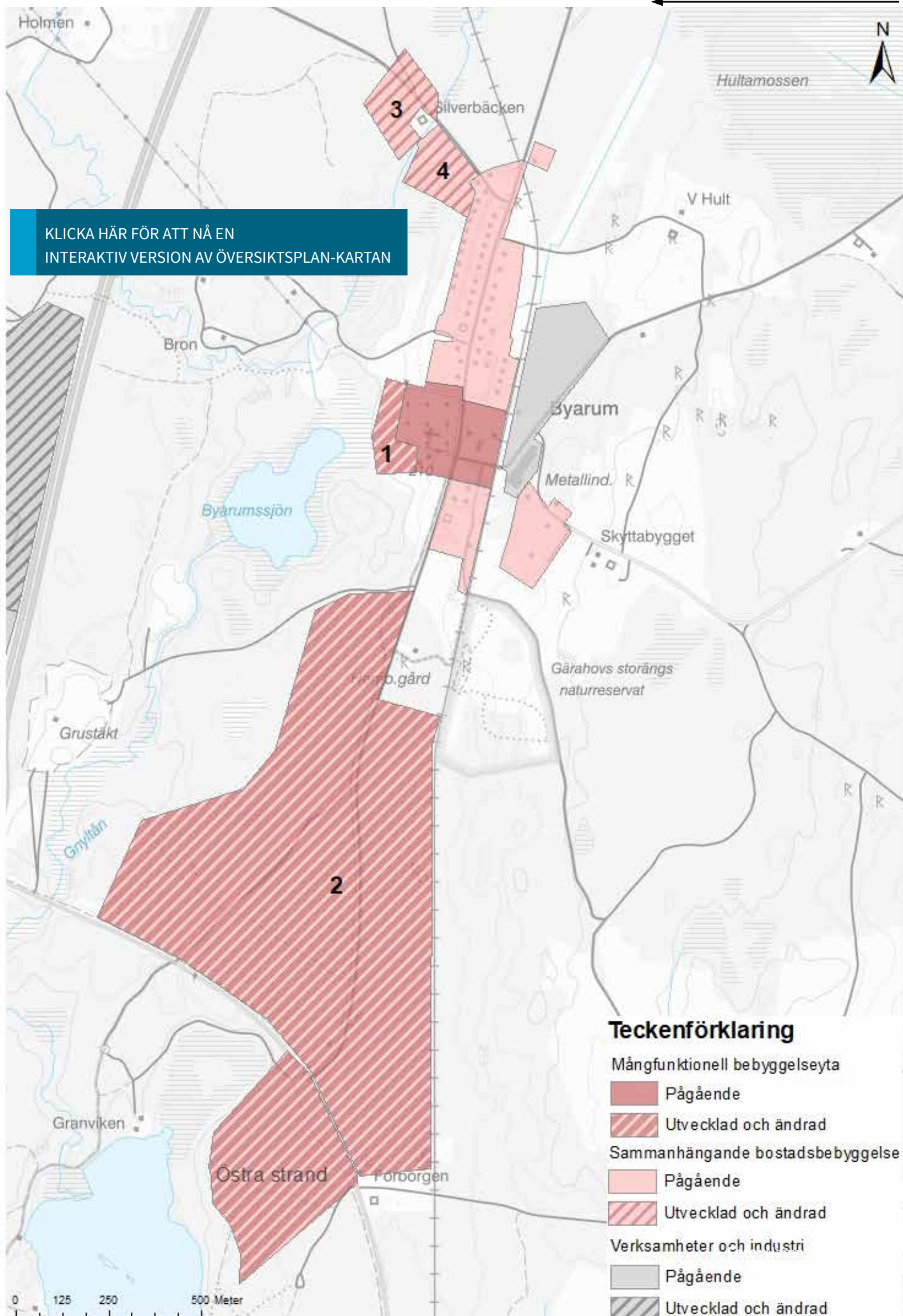
Sammanhängande bostadsbebyggelse

Tidshorisont kort sikt:

3. **Ammelund 1:5.** Utvecklingsområde Silverbäcken i norra Byarum. Bostäder. Området ligger utanför befintlig bebyggelse intill befintlig infrastruktur. Området består av Naturmark, tillstordel avverkad skog. Detaljplan är påbörjad. Hänsyn. Buller från infrastruktur. Kommunen är inte markägare.

Tidshorisont lång sikt

4. **Byarum 1:1.** Förtättningsområde i norra Byarum, bostäder. Området ligger intill befintlig bebyggelse och infrastruktur. Området består av naturmark och jordbruksmark. Området ligger mellan befintlig bebyggelse och ny föreslagen bebyggelse på utvecklingsområde Silverbäcken. Kommunen bedömer att genom en förtätning skapas en mer hållbar markanvändning där infrastruktur ovan och under jord kan effektiviseras. Hänsyn att ta ställning till; jordbruksmark. Buller från infrastruktur. Kommunen är inte markägare.

Bondstorp–Utvecklad och ändrad markanvändning

Mångfunktionell bebyggelse

Tidshorisont kort sikt:

1. **Bondstorp 1:26 och 3:54.** Förtätning gårdscentra Bondstorp, bostäder och service. Utvecklingsområdet ligger delvis på Jordbruksmark. Klass 2 och 3 jordbruksvärdesanalys, Vaggeryds kommun. Kommunen bedömer att en placering av mångfunktionell bebyggelse med eventuellt centrumändamål bör ligga centralt placerat. Därmed bedömer kommunen att det allmänna intresset överväger värdet av jordbruksmark. Hänsyn att ta ställning till; jordbruksmark. Kommunen är delvis markägare

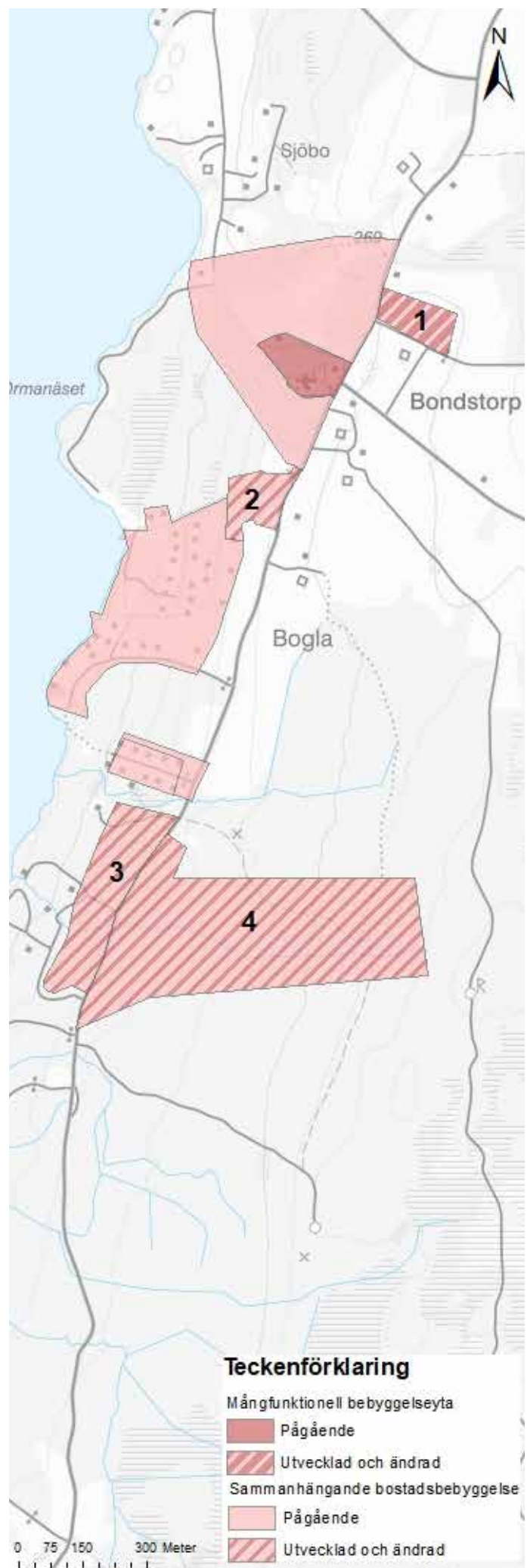
Sammanhängande bostadsbebyggelse

Tidshorisont kort sikt:

2. **Bondstorp 3:54 och 3:55.** Förtättningsområde vid Sörängen. Bostäder. Området ligger inom befintlig bebyggelse och infrastruktur. Området består av naturmark som tidigare pekats ut som ett område med höga naturvärde för lövskog. Träden finns inte längre kvar i samma utsträckning och kommunen bedömer att genom en förtätning skapas en mer hållbar markanvändning där infrastruktur ovan och under jord kan effektiviseras bättre. Hänsyn ska tas till vattenskyddsområde. Kommunen är inte markägare.
3. **Bondstorp 1:28.** Förtätning intill Bondstorps camping. Bostäder. Området ligger intill befintlig bebyggelse och infrastruktur mellan väg 846 (Månsarpsvägen) och campingen. Naturområde med ädellövskog och ingår i värdekärna/värdenätverk för lövskog. Hänsyn ska tas till naturvärden. Kommunen är inte markägare

Tidshorisont medellång sikt

4. **Bogla 1:3.** Utvecklingsområde söder om Bondstorp. Bostäder. Området ligger nära befintlig bebyggelse och infrastruktur intill väg 846 (Månsarpsvägen) och nära campingen. Området består av naturmark, barrskog. Hänsyn ska tas till naturvärden. Kommunen är inte markägare

KLICKA HÄR FÖR ATT NÅ EN
INTERAKTIV VERSION AV ÖVERSIKTSPLAN-KARTAN

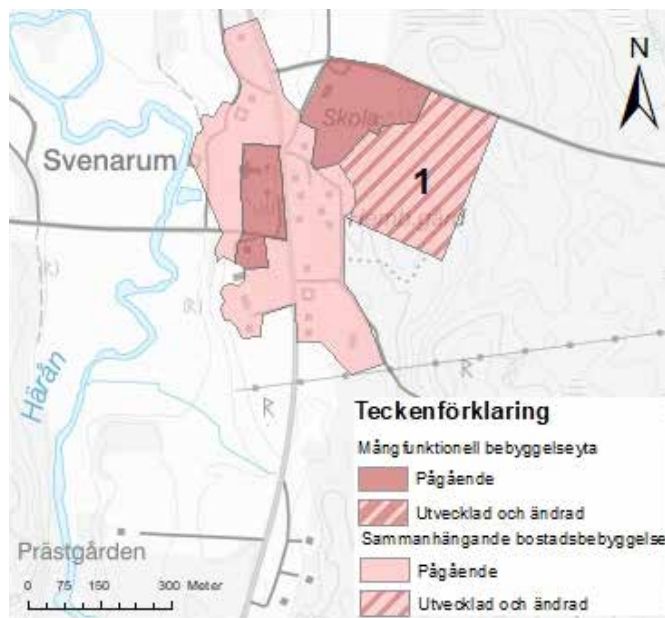
Svenarum–Utvecklad och ändrad markanvändning

Sammanhängande bostadsbebyggelse

Tidshorisont medellång sikt:

1. **Svenarum 2:1.** Utvecklingsområde öster om skolan. Bostäder. Området ligger nära befintlig bebyggelse och intill infrastruktur. Området består av naturmark, barrskog. Hänsyn ska tas till topografi, naturvärden, friluftsliv. Kommunen är inte markägare.

KLICKA HÄR FÖR ATT NÅ EN
INTERAKTIV VERSION AV ÖVERSIKTSPLAN-KARTAN

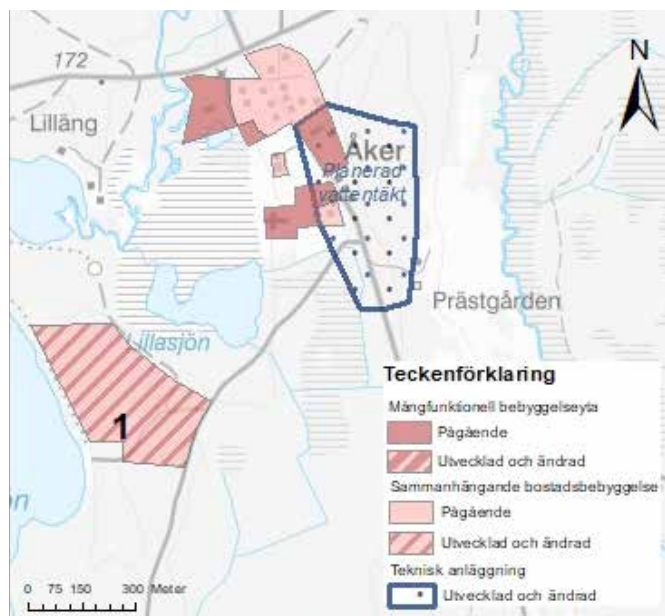
Åker–Utvecklad och ändrad markanvändning

Sammanhängande bostadsbebyggelse

Tidshorisont kort sikt:

1. **Åker 1:1.** Utvecklingsområde Långasjöområdet. Bostäder. Området ligger utanför befintlig bebyggelse och infrastruktur intill en av kommunens badplatser. Området består av naturmark, barrskog. Hänsyn ska tas till topografi, naturvärden, friluftsliv. Kommunen är inte markägare.

Åker 1:1. Planerad vattentäkt i åker.

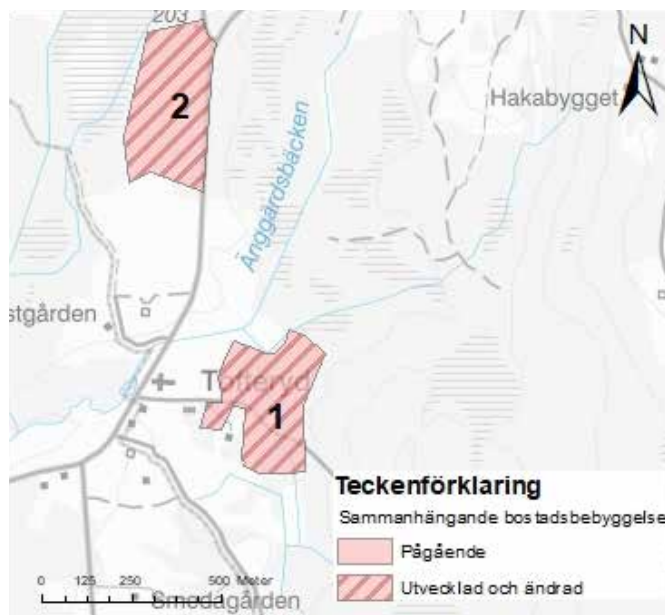

Tofteryd–Utvecklad och ändrad markanvändning

Sammanhängande bostadsbebyggelse

Tidshorisont medellång sikt:

1. **Tofteryd 4:1.** Utvecklingsområde öster om kyrkan. Bostäder. Området ligger nära befintlig bebyggelse och infrastruktur. Området består av naturmark, barrskog. Hänsyn ska tas till topografi, naturvärden. Kommunen är inte markägare.
2. **Tofteryd 4:1.** Utvecklingsområde Söder om Ekhult. Bostäder. Området ligger nära befintlig bebyggelse och infrastruktur. Området består av naturmark, barrskog. Hänsyn ska tas till topografi, naturvärden. Kommunen är inte markägare.

Riktlinjer för bebyggelseutveckling

Bostadsutveckling – För mer detaljerade planer för kommunal bostadsutveckling, se kommunens Bostadsförsörjningsprogram.

- Kommunen ska marknadsföra och synliggöra möjligheter till boende i samtliga delområden.
- I Vaggeryds kommun är friheten att kunna bo och leva där man önskar av största vikt. Landsbygden i vår kommun är en eftertraktad plats att bosätta sig på och vi vill öka möjligheten till nybyggnation på platser där det är lämpligt och möjligt.
- I strandområden utanför tätorter med flertalet tomter (ca. 20 st. eller mer), där markförutsättningarna innebär hög genomsläpplighet, bör det inrättas en gemensam vatten- och avloppsanläggning för att möjliggöra ytterligare bebyggelse på landsbygden.
- Kommunen ska prioritera att exploatera och förtäta områden som avser redan ianspråktagen mark för att hushålla med de ändliga markresurserna och värna om gröna ytor. Kommunen är positiv till yteffektiva lösningar med förtätning på höjden samt parkeringsmöjligheter i bottenplan på flerfamiljsfastigheter.
- Kommunen bidrar och ställer sig positiv till förtätning av centrala fastigheter med bostäder och lokaler för kulturaktiviteter. Detta stärker underlag till service i centrum, möjliggör hållbara resor i vardagen och hushålla med mark. Kommunen redovisar lämpliga områden i Bostadsförsörjningsprogrammets handlingsplan.
- Kommunen ska utvärdera äldre detaljplaner med syftet att identifiera de som kan vara lämpliga att ändra med avsikt att underlätta förtätning och effektivare markanvändning.
- Ny bebyggelse ska anpassa sig till förutsättningar som platsen och landskapet ger exempelvis i form av topografi, vegetation och eventuell befintlig bebyggelses karaktär.
- Nya bostadsområden ska ge möjlighet till varierat bostadsutbud och eftersträva blandade boendeformer d.v.s. småhus, flerfamiljshus av olika storlek och ägandeform.
- I tätorterna lokaliseras nya bostadsområden primärt i områden som har god tillgång till kollektivtrafik.

Lokalförsörjning – För mer detaljerade planer för kommunal bostadsutveckling, se kommunens lokalförsörjningsprogram.

- Lokalförsörjning och dess behov ska alltid finnas med vid framtagning av nya detaljplaner inom mångfunktionell bebyggelse.
- Kommunen ska ha en planberedskap för skola, vård och omsorg med en tidshorisont på 15 år framåt, för att säkerställa en långsiktig kommunal servicegrad.
- Kommunen ska säkerställa ett långsiktigt utbud av fritidsfaciliteter genom att avsätta plats för sim- och sporthall, utställningslokaler m.m. Kommunen ska ha en planberedskap för 15 år framåt, för att säkerställa en långsiktig kommunal servicegrad.
- Skolmiljöerna i Vaggeryds kommun ska innefatta en hög kvalitet på såväl inomhus- som utomhusmiljöerna som bidrar till god hälsa och lärandemiljö.
- Mark för ny räddningstjänststation ska även fortsättningsvis vara placerad centralt i Vaggeryd.
- Vårdcentralen i Vaggeryd ska flyttas till ett mer centralt läge.

Näringsliv och arbetsmarknad – För detaljer, se den kommunala näringslivsstrategin och idékatalog för centrumutveckling.

- Hela kommunen skall vara levande och det ska erbjudas ett varierat utbud av lokaliseringsmöjligheter för olika näringslivsbehov.
- I Vaggeryds kommun ska ytkrävande verksamheter lokaliseras längre ut i samhällena, med närhet till viktig transportinfrastruktur så som motorväg, riksväg, andra större vägar och järnväg. Kommunen ska underlätta för industrin att växla från transporter på väg till järnväg. Kommunen arbetar proaktivt för fler stickspår till järnväg.
- Kommunen ska arbeta för att ha planberedskap av verksamhetsmark och verka för ett gott utbud av lokaler för ett varierat småföretagande i hela kommunen.
- Kommunen skall även i fortsättningen värna om ett levande centrum med handel, service och gröna upplevelsekvaitéer i tätorternas centrummiljöer.

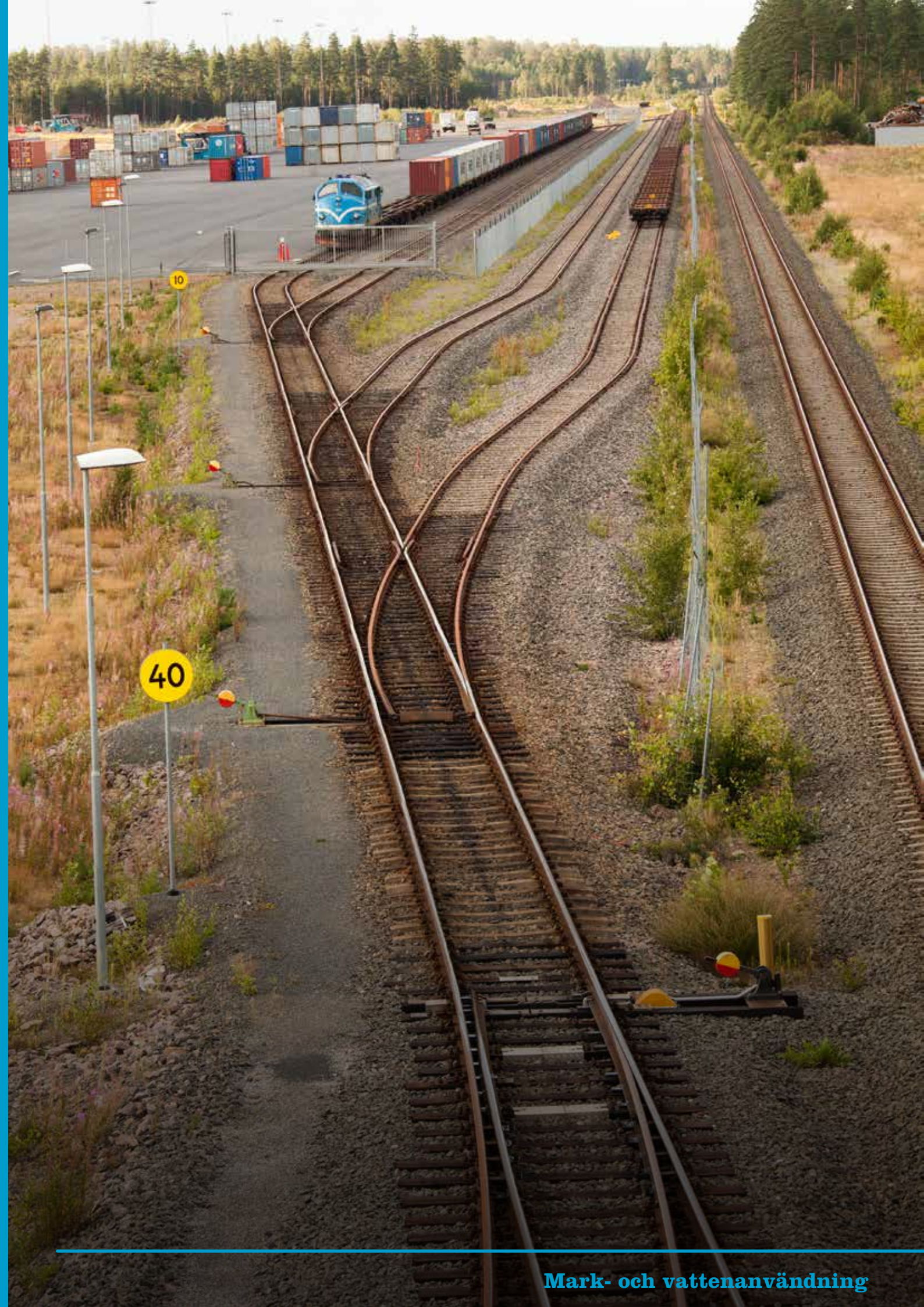
- Det stationsnära läget ska även vara en plats där caféer, restauranger och liknande ges plats i detaljplaneringen.

Beredskap i bebyggelsen

- Vid utformning av bebyggelse och vägnät ska framkomlighet särskilt beaktas till tilltänkta järnvägssträckningar, båtilägningsplatser/pumpplatser och tilltänkta badplatser.
- Bebyggelse med hög risk för bränder, så som höga bostadshus utan särskilda åtgärder eller riskintensiv industri, bör placeras nära brandstationerna.

Barnperspektivet

- Barnperspektivet ska finnas med i all fysisk planering som kan komma att beröra barn.
- Barnperspektivet ska primärt säkerställas genom direkt dialog med barn. Exempel är att ställa frågor om barns möjlighet till att röra sig i den fysiska miljön mellan sina målpunkter och barns närmiljö.
- Lekvärdesfaktorn ska användas som ett verktyg vid utformande av förskolemiljöer i detaljplan.
- Naturområden i närheten till förskolor, skolor, fritidshem med naturpedagogiska möjligheter ska övervägas att bli skolskogar. Boverkets rekommendationer om barns behov av yta att röra sig på för förskola och skola ska efterföljas av kommunen.

TRANSPORTINFRASTRUKTUR

Transportinfrastruktur inom kapitlet mark- och vattenanvändning visar det övergripande transportsystemet som är viktigt för att åstadkomma en hållbar och ändamålsenlig bebyggelsestruktur. Den visar på den fysiska utbredningen för respektive transportsätt. Kommunens ställningstagande kring utveckling kan utläsas i mark- och vattenanvändningskartan under ställningstagande.

Transportinfrastruktur i mark- och vattenanvändningskartan delas in i följande underkategorier för Vaggeryds kommun:

Järnväg. För såväl persontrafik som godstrafik där typ av anläggning kan anges under ställningstagande, till exempel bangård, bytesspår etcetera. Järnvägsreservat som på olika sätt begränsar mark- och vattenanvändningen på platsen anges med hjälp av ställningstagande samt avsikten ändrad användning.

Väg. Övergripande vägnät som har betydelse för att trafikförsörjningen. Vilken typ av väg som avses kan anges i ställningstaganden. Exempel på väg är, riksväg, gångfartsområde, bussgata, eller om det gäller ny trafikanslutningspunkt för trafikförsörjning av nya större bebyggelseområden. Vägreservat som på olika sätt begränsar mark- och vattenanvändningen på platsen anges med hjälp av ställningstagande samt avsikten ändrad användning.

Gång- och cykelväg. Blandad gång- och cykeltrafik. Cykelväg. Renodlad cykelväg, expresscykelväg, cykelpendlingsstråk.

Parkering. Vilken typ av parkering kan anges under ställningstagande.

Resecentrum. Större nod i kollektivtrafiken. Inkluderar resecentrum, centralstation eller större hållplatser och stationer som utgör viktiga anslutningspunkter i kollektivtrafiksystemet. Dessa kan även indikera lämpliga placeringar för till exempel centrumfunktioner.

Flygplats. Både militär och civil flygplats.

Hamn. Inklusive anläggningar kopplade till hamnverksamhet, såväl för gods som för persontrafik.

Järnväg

Järnvägen är en viktig del för utvecklingen av Vaggeryds kommun och kommunen ser stora möjligheter i att fortsätta klimatanpassa gods- och persontransporterna framöver. En av de viktigaste åtgärderna i kommunens miljöarbete har varit att verka för en elektrifiering av sträckorna Värnamo-Jönköping och Vaggeryd-Nässjö. Ett arbete som nu aktivt pågår. Frågan om en elektrifiering av banan drivs av fyra kommuner (Värnamo, Jönköping, Vaggeryd och Nässjö), Regionförbundet och Jönköpings länstrafik (JLT). I detta arbete ingår även att banan uppgraderas med fjärrblockering. Fjärrblockeringen ökar kapaciteten på banan genom att tåg kan mötas snabbare och smidigare, vilket medger ett effektivare nyttjande av järnvägen. Direkta konsekvenser av en elektrifiering och fjärrblockering av banan är dels kortade restider och i och med det ett förstorat arbetsmarknadsområde, dels effektiviserade godstransporter. En ny bana mellan Byarum och Tenhult skapar nytta för transportsystemet lokalt, regionalt och även nationellt då den kan fungera som en omledningsbana för Södra stambanan. När Värnamo-Jönköping och Vaggeryd-Nässjö samt nya järnvägssträckning mellan Byarum-Tenhult är elektrifierad och utbyggd ökar även Vaggeryds kombiterminals attraktivitet.

Vaggeryds kommun har idag två trafikerade sträckor Värnamo-Jönköping med tågstopp i Klevshult, Skillingaryd, Vaggeryd samt sträckan Nässjö-Halmstad med tågstopp i Klevshult, Skillingaryd, Vaggeryd och Hok.

Planskildheter

Översiktsplanen för Vaggeryds kommun föreslår nya planskilda korsningar för motortrafik i Vaggeryd, Hok samt Klevshult samt nya planskildheter för gång- och cykel i Vaggeryd, Hok och Klevshult.

Översiktsplanens syfte är att redovisa utvecklingens behov och konsekvenser. För att skapa goda, trafiksäkra miljöer i linje med översiktsplanens bebyggelseutveckling och järnvägens elektrifiering anser kommunen att planskildheter är en förutsättning för detta för att skapa säkra och goda trafikmiljöer.

Resecentrum

I Vaggeryds kommun finns en större nod som sammanlänkar tågtrafiken i kommunen, Vaggeryds stationsområde. Stationsområdet kan i framtiden utöver station samt större hållplatser, som utgör viktiga anslutningspunkter i kollektivtrafiksystemet, även inkludera resecentrum.

Väg

Med väg menas trafikled avsedd främst för person- och godstransporter med bil och andra motorfordon mellan och genom orter. Översiktsplanens mark- och vattenanvändningskarta redovisar nya väganslutningar som föreslås i kommunen och som även visas i utvecklingsinriktningen. Övriga lokal- och bostadsgator redovisas ej utan är en del av strukturen i markanvändningen för mångfunktionell- och sammanhängande bebyggelse.

Parkering

En ökad arbetspendling med kollektivtrafik innebär ett ökat behov av stations- eller hållplatsnära parkeringsplatser för cykel eller bil. Vaggeryds kommun är en landsbygdskommun vilket innebär att upptagningsområdet för arbetspendlare är stort. Den regionala och kommunala kollektivtrafikförbindelsen i nordsydlig

riktning är god med täta förbindelser och att erbjuda attraktiva hållplatser ska särskilt prioriteras. Pendlerparkering för motorfordon samt cykel på strategiska platser är därför en förutsättning för en fortsatt utveckling av hållbara resor. Kommunen ska tillsammans med Region Jönköpings län utreda strategiska platser för pendlerparkering, för byte mellan bil eller cykel till kollektivtrafik.

Cykelväg

Översiktsplanen för Vaggeryds kommun redovisar och beskriver nya cykelvägar i kapitel 2, Utvecklingsinriktning med tillhörande karta. Cykelvägar är renodlade expresscykelvägar eller cykelpendlingsstråk mellan kommunens orter. För att skapa en helhet behöver en tydlig övergång och förankring med tätorternas gång- och cykelvägar finnas.

Gång och cykelvägar

För att förbättra förutsättningarna för dig som går eller cyklar i Vaggeryds kommun har kommunen en gång- och cykelplan. Planen upprättas och revideras av tekniska nämnden. Planen visar befintligt gång- och cykelvägnät samt förslag om utbyggnad redovisas med en prioriteringslista för varje tätort i kommunen. I samband

med att kommunen växer och nya utvecklingsområden för bostäder och verksamheter växer fram behöver kommunen synliggöra vilka strategiska satsningar och åtgärder som bör prioriteras för att stärka cyklingen i kommunen. Gång- och cykelplanen behöver därmed vidareutvecklas och revideras. Mark- och vattenanvändningskartan visar blandad gång- och cykeltrafik i enlighet med kommunens gång- och cykelplan. Planens utvecklingsstråk redovisas som utvecklad och ändrad markanvändning men utan Gång- och cykelplanens prioritering. För fullständig information se Gång- och cykelplan för Vaggeryds kommun (2020-10-20).

Flygplats

I södra delen av kommunen finns befintlig militär flygplats. Inga ändringar i anslutning till platsen föreslås i kommunen översiktsplan.

Hamn

I Vaggeryds kommun finns Båramoterminalen. Anläggningen är klassad som hamnverksamhet, p.g.a. sin terminalverksamhet. Platsen är en transportnod för såväl gods som för godstrafik. Översiktsplanen föreslår en mindre utveckling av verksamhetsområdets södra del som kan stärka terminalverksamheten.

Utvecklingsområden för Vaggeryds kommuns översiktsplan, Trafikinфраstruktur

Vaggeryd - Utvecklad och ändrad markanvändning

Planskildkorsning

1. **Hokvägen.** Utvecklingsområde för planskild korsning. Planskildhet med syfte att leda varuleveranser mot centrum och tung trafik från Jönköpingsvägen och Storgatan. Stärker en nordlig infart för Vaggeryds nya utvecklingsområden mot centrum via Hokvägen och Karlavägen.
2. **Storgatan.** Utvecklingsområde för planskild korsning. Planskildhet för bil samt räddningsfordon. Elimineras bilköer och avleder biltrafiken från centrumgatorna genom att undergången knyts samman med Karlavägen. Syfte att skapa en bättre trafikmiljö i centrum och skapa utvecklingsmöjligheter för handel, service och bostäder i stationsnära läge.
3. **Håkan Trulsonsväg.** Utvecklingsområde för planskild korsning. I en framtid där Halmstad-Nässjö banan utvecklas kommer planskildhet krävas för att skapa säkra trafikmiljöer och ett bättre flöde.

Planskild Gång- och cykeltunnel

4. **Ödestuguvägen.** Utvecklingsområde för planskildkorsning för gång-och cykel. Stärker GC-trafikanternas väg mot centrum från utvecklingsområdena i norra delen av orten.

Resecentrum – Vaggeryd

5. Utvecklingsområde för stationsområde i Vaggeryds centrum. Vaggeryds stationsområde är en större nod i kollektivtrafiken. Området kan i framtiden utöver station samt större hållplatser, som utgör viktiga anslutningspunkter i kollektivtrafiksystemet, även inkludera resecentrum. Området är dessutom en lämplig placering för till exempel centrumfunktioner för människor på resa.

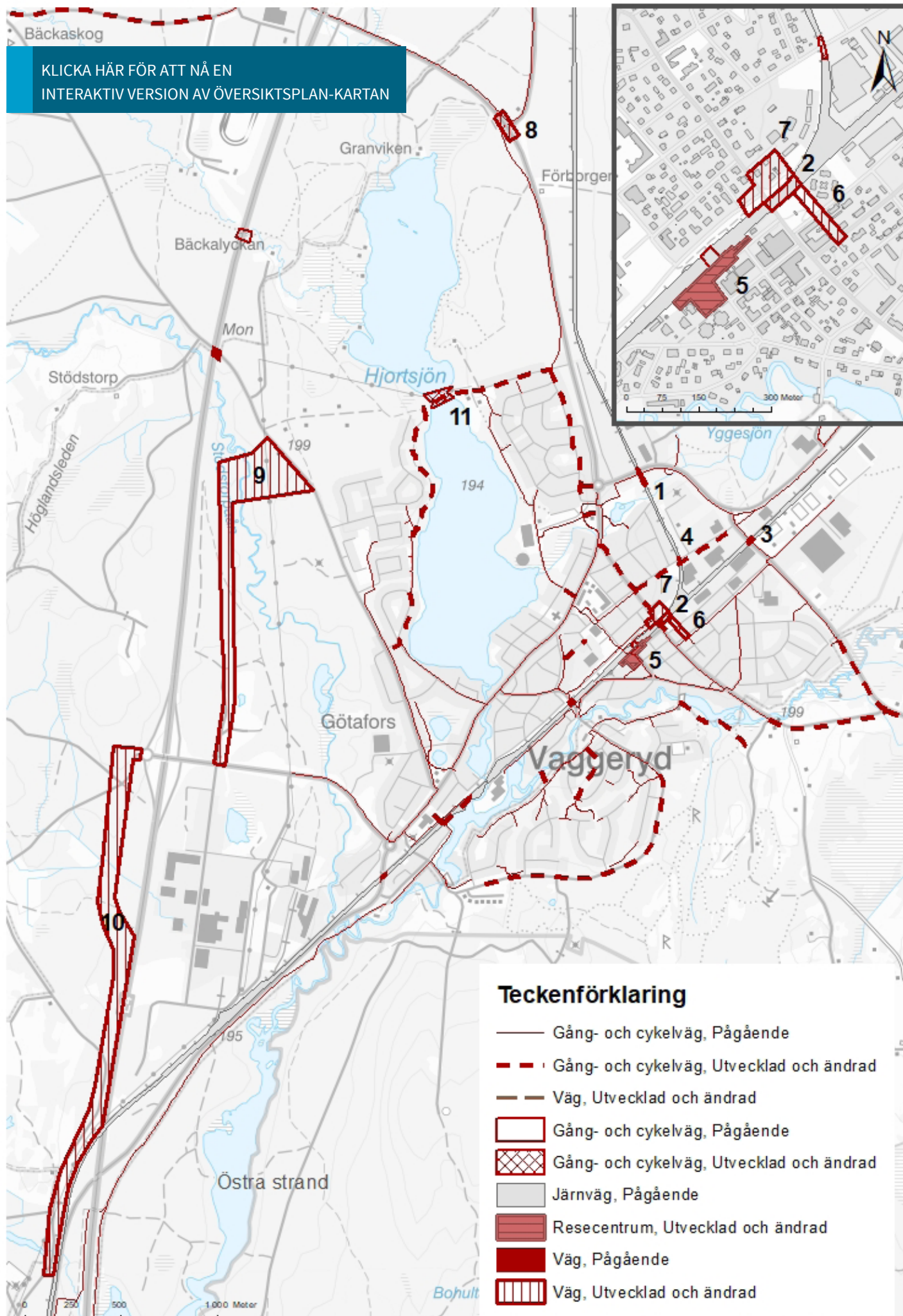
Väg

6. I samband med ny planskildkorsning vid Storgatan föreslås en ny väganslutning Storgatan/Karlavägen för att skapa en bättre trafikmiljö på Storgatan, effektivisera parkeringsplatser samt ge förutsättningar för ett växande centrum.

7. I samband med ny planskildkorsning vid Storgatan ges förutsättningar för trafikförbättringar i korsningen Nådstigen/Storgatan. Genom förbättrade trafiklösningar exempelvis rondell, på denna plats kan kommunen skapa en tryggare och effektivare trafikmiljö för trafikanter och framförallt för linjebussar.
8. I samband med utvecklingsområdena i norra Vaggeryd mot Byarum föreslås en ny placering av busshållplats utmed väg 846.
9. Ny vägförbindelse i västra Vaggeryd. Mellan E4:an och Stödtorpaån föreslår kommunen en vägförbindelse för att avlasta trafiken från Bondstorpsvägen. Vägens placering är baserad på betydelsen av att spara naturvärden och rekreatiomsområde utmed Stödtorpaåns östra sida. I anslutning till vägen är det lämpligt att se över behovet av en bullervall utmed E4:an.
10. Ny vägförbindelse mellan Båramo kombiterminal och avfart E4 Vaggeryd södra. I anslutning till befintligt verksamhetsområde föreslår kommunen en ny förbindelse mellan Båramoterminalen och E4:an, avfart Vaggeryd södra. Syftet är att fördela trafikföringen från Båramoterminalen och övriga verksamhetsområdet och avlasta viadukt och rondell. I samband verksamhetsutvecklingen i norra Skillingaryd och som förslag södra Vaggeryd ser kommunen ett behov av en ny bussförbindelse inklusive busshållplats.

Gång och cykelbro över Hjortsjön

11. För att knyta samman Vaggeryds västra delar med Gymnasieskola, förskolor, service och centrum samt utveckla rekreatiomsstråken i Vaggeryd är det av betydelse att gång- och cykelbron över Hjortsjön verkställs. GC-bron stärker trafikanternas resor mellan viktiga målpunkter och bidrar till hållbart resande. Detaljplan för gång- och cykelbro finns.

Skillingaryd - Utvecklad och ändrad markanvändning

Väg

Ny vägförbindelse mellan Bårano kombiterminal och avfart E4 Vaggeryd södra. I anslutning till befintligt verksamhetsområde föreslår kommunen en ny förbindelse mellan Båramotterminalen och E4:an, avfart Vaggeryd södra. Syftet är att fördela trafikföringen från Båramotterminalen och övriga verksamhetsområdet och avlasta viadukt och rondell. Se karta Transportinfrastruktur, Vaggeryd.

Förbindelse mellan Nyholmsvägen (eventuellt inkl. väg 152) och Båramotterminalen, avfart norra E4 Skillingaryd. Kommunen ser ett behov av att utreda vidare för en ny vägsträckning mellan Nyholmsvägen och Båramotterminalen för att avleda tung trafik genom centralorten Skillingaryd. I utredningen ska även behovet av sträckan mellan väg 152 och Nyholmsvägen utredas. Se utvecklingsinriktningskarta för kommunikationer.

Hok - Utvecklad och ändrad markanvändning

Planskild Gång- och cykeltunnel

1. **Riksväg 30, norra.** Utvecklingsområde för gång- och cykeltunnel under Riksväg 30. Stärker GC-trafikanternas väg från utvecklingsområdena i norra delen av orten mot rekreationsområde och idrottsplats i öster.
2. **Riksväg 30, östra.** Utvecklingsområde för gång- och cykeltunnel under järnväg och väg. Stärker gång- och cykeltrafikanternas väg till rekreationsområde och vidare mot idrottsplats samt golfbanan.

Väg

3. Förbindelse mellan Hokvägen och Riksväg 30 norr om Hok. I anslutning till befintligt verksamhetsområde väster om samhället föreslår kommunen en yta för utvidgning av verksamhetsområdet, se utvecklad och ändrad markanvändning för verksamheter och industri. I anslutning till det nya verksamhetsområdet föreslås en ny förbindelse mellan den västra sidan av Hok, mot Vaggeryd och Riksväg 30. Syfte att avleda tungtrafik från Vaggeryd mot Riksväg 30 och vara

KLICKA HÄR FÖR ATT NÅ EN
INTERAKTIV VERSION AV ÖVERSIKTSPLAN-KARTAN

Klevshult - Utvecklad och ändrad markanvändning

Planskildkorsning

1. Järnvägs korsning södra Klevshult.

Utvecklingsområde för planskild korsning i södra Klevshult. I samband med nya utvecklingsområden för verksamheter i Klevshult krävs en ny planskildhet. Syfte att effektivisera och stärka hållbara godstransporter då verksamhetsområden föreslås utmed järnväg. Möjlighet till framtida stickspår finns.

Planskild Gång- och cykeltunnel

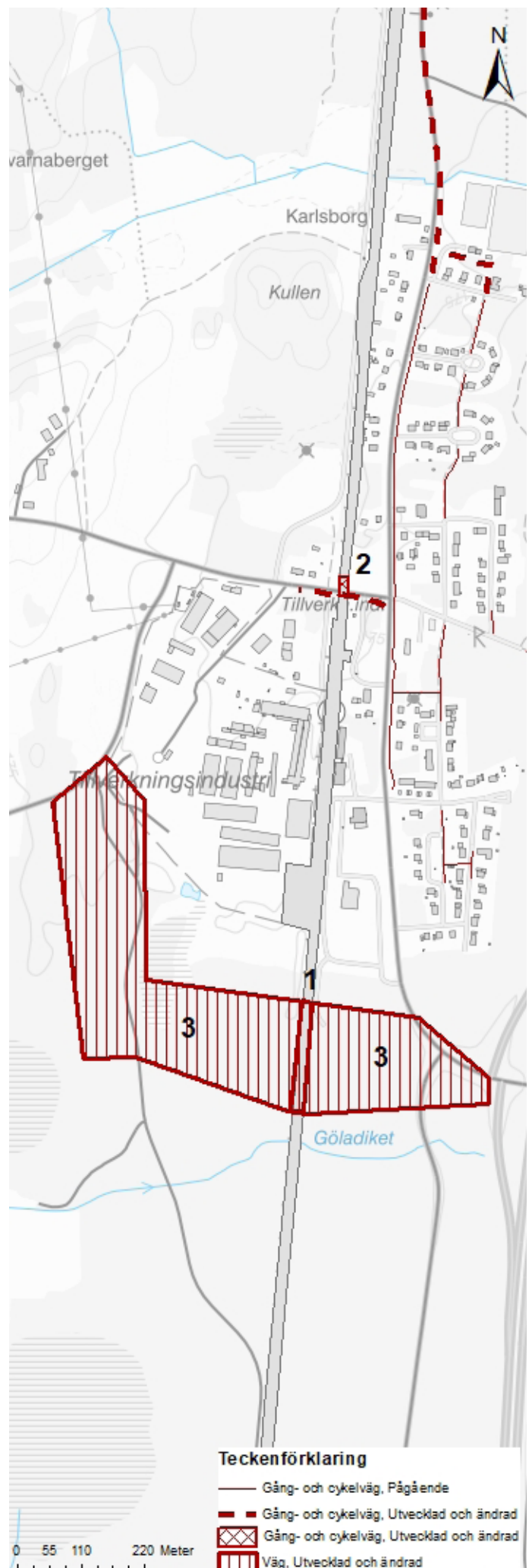
2. Järnvägs korsning norra Klevshult.

Utvecklingsområde för planskild korsning för gång- och cykel. gång- och cykeltrafikanternas väg mot utvecklingsområdena i västra delen av orten.

Väg

3. Förbindelse mellan avfart E4 Klevshult och verksamhetsområde, inkl. planskild korsning. I

anslutning till befintligt verksamhetsområde söder om samhället föreslår kommunen en större yta för utvidgning av verksamhetsområdet, se utvecklad och ändrad markanvändning för verksamheter och industri. I anslutning till det nya verksamhetsområdet behövs en ny väg förbindelse mellan den västra sidan av järnvägen och E4:an. Vägen innebär även en ny planskildkorsning i södra Klevshult, se utvecklingsområden för järnväg.

KLICKA HÄR FÖR ATT NÅ EN
INTERAKTIV VERSION AV ÖVERSIKTSPLAN-KARTAN

Byarum - Utvecklad och ändrad mark-användning

Järnväg

Utredningsområde ny järnväg Byarum-Tenhult.

Under våren 2022 pågår samråd för ny järnväg Byarum-Tenhult. Målet med projektet är att restiden mellan Jönköping och Värnamo ska understiga 50 minuter med persontåg. Restiderna mellan Jönköping–Vaggeryd–Värnamo blir mer konkurrenskraftiga och får bättre förutsättningar och möjligheter till tillväxt/ kompetensförsörjning, samt arbets- och studiependling. Den nya banan ska byggas som elektrifierat enkelspår med en mötesstation mitt på sträckan. Sträckan Byarum – Tenhult får max uppgå till 25,8 km och ska dimensioneras för en största tillåten hastighet av 200 km/h.

Planskild Gång- och cykeltunnel

1. Järnvägs korsning södra Byarum.

Utvecklingsområde för planskild korsning för gång- och cykel. gång- och cykeltrafikanternas väg mot utvecklingsområdena i västra delen av orten.

2. I samband med utvecklingsområdena i norra Vaggeryd mot Byarum föreslås en ny placering av busshållplats utmed väg 846.

KLICKA HÄR FÖR ATT NÅ EN
INTERAKTIV VERSION AV ÖVERSIKTSPLAN-KARTAN

Riktlinjer för transportinfrastruktur

Järnväg

- Vaggeryds kommun ställer sig bakom det förslag som Region Jönköpings län framfört till regeringen avseende höghastighetsjärnvägen. Vaggeryds kommun har ett avtal med Jönköpings kommun som anger att man inom kommunen ska bygga bostäder för att stärka resandeunderlaget och bidra till regionens utveckling.
- Elektrifiering av sträckan Värnamo-Jönköping/Nässjö samt byggnation av ny järnvägssträckning mellan Byarum och Tenhult finns med som namngiven investering i den nationella planen för transportinfrastrukturen. Arbetet med genomförande av investeringarna pågår och kommer att genomföras i etapper.
- Kommunen ska planera långsiktigt för att skapa en bra trafikstruktur i tätorterna och peka ut nya planskildheter för bil, transporter samt gång- och cykelbanor. Trafiksäkra lösningar som planskilda korsningar eller minst att korsningarna förses med bommar ska ersätta oövervakade järnvägs-korsningar i Vaggeryds kommun.

Kollektivtrafik

- Kommunen ska prioritera kollektivtrafik framför enskild bilism och arbeta för att göra det enkelt att ta sig till stationerna och hållplatser för att sedan resa vidare där ifrån.
- Utpekade kollektivtrafikstråk ska säkerställas för lång tid då de utgör en struktur som människor ska kunna bygga sina vardagsliv kring och skapa bra vanor. Endast väl motiverade och långsiktiga förändringar av linjesträckningar får därför komma till stånd.
- Kollektivtrafik och bebyggelseplanering bör stödja varandra genom en förtätning längs befintliga kollektivtrafikstråk. Hög bebyggelsetäthet och besöksintensiva funktioner prioriteras i stationsnära lägen. Detsamma gäller längs de starka stråken på landsbygden.
- De gator som ingår i huvudnätet för kollektivtrafik ska prioriteras för kollektivtrafik med hög kapacitet, framkomlighet, tillgänglighet och komfort.
- Kollektivtrafikens noder (stationer och större hållplatser) kan utgöra motorer för samhällsutvecklingen.

I Hok, Byarum och Klevshult är kollektivtrafikens noder avgörande för utvecklingen.

- Vid utformning av hållplatsmiljöer ska trygghet, tillgänglighet och komfort beaktas. Ett ”hela-resan-perspektiv” ska beaktas vid planering och hållplatserna bör därför kopplas samman med angränsande gång- och cykelstråk. Större hållplatser ska förses med cykelparkering och väderskydd. Kommunen utvecklar sin dialog med Jönköpings länstrafik för ökad säkerhet.
- Att erbjuda attraktiva hållplatser ska särskilt prioriteras. Kommunen ska tillsammans med Region Jönköpings län utreda strategiska platser för pendelparkering, för byte mellan bil eller cykel till kollektivtrafik.
- Kollektivtrafikens viktiga stråk på landsbygden samt över kommungränsen ska värnas och förstärkas. Kompletteringstrafiken/anropstrafik bör utökas i framtiden.

Biltrafik

- Vaggeryds kommun är en landsbygds-kommun där bilen, oavsett drivmedel, även i framtiden har en roll.
- Vaggeryds kommun ska i samverkan med regionen och trafikverket arbeta för att stärka trafikförbindelsestråken för bil, transporter och kollektivtrafik mellan öst och väst till E4:an som är noden genom kommunen.
- Vid etablering av bostäder bör, om möjlighet finns (markförutsättningar, ekonomi etc.), marken användas effektivt genom att förlägga parkering under mark.
- Vaggeryds kommun ska arbeta fram en parkeringsstrategi/norm som reglerar hur mycket yta som ska avsättas för bilparkering respektive cykelparkering. Behovet av bilparkeringsytor kan minskas om platserna samutnyttjas av boende, verksamma och besökare, samt om olika mobilitetslösningar tillämpas.
- Vid exploatering i centrummiljöer ska möjligheter att skapa yteffektiva parkeringsanläggningar med möjlighet till samnyttjande beaktas. Detta för att på ett effektivt sätt tillgängliggöra tätorterna och dess besöks- och handelsutbud.

- Kommunen ska i samverkan med Region Jönköpings län utreda strategiska platser för pendlarparkering, för byte mellan bil, kollektivtrafik och cykel.
- Vaggeryds kommun ska peka ut strategiska platser ut för tankstationer som tillhandahåller förnyelsebara bränslen.

Cykeltrafik – För detaljer, se den kommunala GC- planen.

- Kommunen prioriterar cyklister som trafikanter.
- Cykelvägar ska ha god framkomlighet samt vara säkra, trygga och lättorienterade.
- Vaggeryds kommun ska i samverkan med Trafikverket och Region Jönköpings län verka för utbyggnad av fler cykelvägar mellan de mindre tätorterna och över kommungränsen. Detta för att i större utsträckning möjliggöra att arbetspendling, skolpendling och fritidsresor kan ske med cykel. Relevanta stråk pekas ut på kartan ”Utvecklingsinriktning”.
- Kommunen kompletterar befintliga gång- och cykelvägar för att länka samman orternas olika bostadsområden och tillgängliggöra viktiga målpunkter och mötesplatser. Särskilt fokus ska läggas på att tillhandahålla säkra cykelvägar till och från skolor, fritidsaktiviteter och områden med naturupplevelser.
- Kommunen ska fortsätta att bygga ut huvudcykelstråk som underlättar för längre cykelresor mellan orter för att underlätta arbetspendling. Cykelvägar ska byggas ut allt eftersom industriområden byggs ut.
- Vid planering, nybyggnad och ombyggnad av gator, allmän plats och nya områden ska cyklisters perspektiv prioriteras högt.
- Antalet cykelparkeringar ska utökas i tätorterna och vid bytespunkter med andra trafikslag. Cykelparkeringarna ska vara säkra och lättillgängliga. Kommunala verksamheter ska alltid kunna erbjuda cykelparkering. Parkeringsnormen reglerar hur mycket yta som ska avsättas för cykelparkering.

Gångtrafik – För detaljer, se den kommunala GC- planen.

- Alla är någon gång under resans gång fotgängare. Kommunen ska främja gående som trafikanter och det ska ses som ett eget transportslag som ska ha en god tillgänglighet i alla orter.
- Det ska finnas ett väl utbyggt gångvägnät i tätorterna och i de mindre orterna som ger möjlighet att gå den kortaste vägen.
- Gångstråk ska upplevas säkra, trygga och trivsamma för alla, oavsett ålder, kön och fysisk förmåga. Gångstråk vid äldreboenden, seniorboenden och andra platser där det finns personer med funktionsvariationer ska vara särskilt anpassade. Promenadslingor behöver markeras så att anhöriga och personal som ej känner trakten hittar.
- Vid planering, nybyggnad och ombyggnad av gator, allmän plats och nya områden ska gåendes perspektiv prioriteras högt.
- Särskilt fokus ska läggas på att tillhandahålla säkra gångstråk till och från skolor, fritidsaktiviteter och naturområden.
- I centrummiljöerna ska det vara tryggt och tillgängligt för fotgängare.

Barnperspektivet

- Kommunen ska ta hänsyn till kända transportstråk för barn mellan deras målpunkter i samhället. Kommunen tar fram en ”Barnkarta i GIS” som underlag till detaljplaneringen.

GRÖN- OCH BLÅSTRUKTUR

Detta avsnitt beskriver stommen i kommunens grön- och blåstruktur samt markområden avsedda för teknisk anläggning. Det är viktigt att ha med sig att den gröna och blå stommen alltid kompletteras av olika slags gröna och blå miljöer som finns integrerade i bebyggelseområdena. Grön- och blåstrukturens ytor och stråk är ofta mångfunktionella och levererar många olika ekosystemtjänster. De möter ofta såväl ekologiska som rekreativa behov, men inte alltid. Det är inte heller alltid möjligt att kombinera friluftsliv med naturvård. Därför är det motiverat att redan på övergripande nivå ange inriktning för grön- och blåområdenas karaktär, innehåll och framtida inriktning.

Grön- och blåstruktur i mark och vattenanvändningskartan delas in i följande underkategorier för Vaggeryds kommun:

- Grönområde och park
- Natur och friluftsliv
- Sjöar och vattendrag
- Teknisk anläggning

Grönområde och park

Grönområde och Park avser grönområden och naturmark i tätortsmiljö som har betydelse för grönstrukturens helhet och bör skiljas ut från övrig bebyggelsemiljö. Kategorin innefattar även natur- och rekreationsområden med en viss skötsel. Grönområden med särskilt utpekade naturvärden för människa och miljö såsom rekreation, höga naturvärden, klimatanpassningsåtgärder enligt grönstrukturplan och naturvärdesinventeringar.

Natur och friluftsliv

Under natur och friluftsliv ingår områden med stora friluftslivs-, natur- eller landskapsvärden där natur- och landskapsvård bör vara överordnad annan mark- och vattenanvändning. Närrekreationsområden samt anlagda områden för fritidsaktiviteter som främst äger rum utomhus.

Underkategorier:

- **Naturområde:** Översiktsplanen visar områden med stora friluftslivs-, natur- eller landskapsvärden där natur- och landskapsvård bör vara överordnad annan mark- och vattenanvändning. Inom naturområden ingår närrekreationsområden och motionsspår. Vaggeryds kommun har två anläggningar med eljusspår, Grönelund samt Friluftsgården Vaggeryd. Utöver dessa finns andra områden med utvecklade stig- och stråk system för motion och rekreation.

I kommunens Grönstrukturplan pekas de slingor ut som är av betydelse för folkhälsan och kommunens invånare.

- **Camping:** Vaggeryds kommun har två utpekade campingplatser. Hjortsjöbadets camping samt Hoks naturcamping. Dessutom finns det ett område söder om Bondstorp som är planlagd för camping.
- **Vandringsled:** Genom Vaggeryds kommun går Höglandsleden och Munkaleden. För mer information se kapitel 4, under kulturmiljövård.
- **Badplats:** Översiktsplanen synliggör alla badplatser i kommunen med kommunal skötsel. Utöver dessa finns många fina plaster för bad i kommunens alla sjöar och vattendrag.

Sjöar och vattendrag

Sjöar och vattendrag skapar översiktsplanens blåstruktur. Dessa områden framhävs för dess biologiska funktion och är särskilt viktigt att ta hänsyn till dess ekologiska miljöer samt för dess betydelse för friluftsliv och rekreation. I Vaggeryds kommun finns cirka 280 sjöar, dammar och gölar. Ungefär 4% av kommunens yta utförs av olika yt-vattenförekomster. Alla sjöar och vattendrag pekas ut som pågående markanvändning. Viktiga vattennära miljöer pekas ut i mark och vattenanvändningskartan ut som Grönområde, pågående markanvändning.

Teknisk anläggning

Teknisk anläggning används för områden som försörjer samhället med exempelvis energi, vatten och telekommunikation.

Tekniska anläggningar är grundläggande funktioner för ett fungerande samhälle och ska därav pekas ut med försiktighet. Det är framför allt anläggningar som kräver

stora ytor och där användningen behöver ha företräde framför andra användningar för att få ett fungerande system som kan pekats ut i översiktsplanen. För Vaggeryds kommun synliggörs Teknisk anläggning i mark- och vattenanvändningskartan inom underkategorierna, vattenförsörjning (vattenverk) samt materialåtervinning (avfallsanläggning, återvinningscentral). De redovisas i mark och vattenanvändningskartan som pågående markanvändning. Läs mer om vattenförsörjning och Materialåtervinning i kapitel 4, Riksentressen, LIS och andra värden. Underkategorin dagvattenhantering (fördröjningsmagasin, dagvattendamm) redovisas som pågående samt som utvecklad och ändrad markanvändning. Dagvatten och förtätning går hand i hand. Det är viktigt att dagvattenfrågorna tas med vid förtätningar och utvecklingsområden eftersom detta kan vara ett bra tillfälle att lösa befintliga dagvattenproblem.

Utvecklingsområden för Vaggeryds kommuns översiktsplan, Grön- och blåstruktur

Vaggeryd - Utvecklad och ändrad markanvändning

Grönområde och park

1. **Götastrand 1:1.** Linnarbäcken- våtmark. Området är en del av Linnarbäckssrådet som sträcker sig från Hjortsjön till Yggesjön och Gärhovsgölen och förbinder de båda sjöarna via bäck och våtmark. Linnarbäcken mynnar i väster ut i Hjortsjön. Runt mynningen är det ett våtmarksområde. Vägen fram till Fenix kunskapscentrum kantas av en allé och till höger finns det parkmark bestående av klippta gräsmattor. Våtmarksområdet skapar tillsammans med delar av intilliggande parkmark det bredaste och tydligaste gröna stråket i Vaggeryds tätort. Utvecklingsområde för våtmark, naturmiljö för lärande för skolan/förskola, våtmarkspark.
2. **Götastrand 1:1.** Linnarbäcksparken är en av Vaggeryds kommuns bostadsnära parker. Området är idag ett fint grönt inslag i Vaggeryd utmed Jönköpingsvägen. Utvecklingsområde för att fortsätta utveckla och stärka området med åtgärder för att öka användningen och tillgängligheten i området.
3. **Gärhov 2:1.** Grönstråk Linnarbäcken. Ur Yggesjön mynnar Linnarbäcken som fortsätter vidare till Linnarsjön inne i Vaggeryd. Möjligheten att gå utmed Linnarbäcken till Linnarsjön hindras av att järnvägen

korsar Linnarbäcken. Kommunen föreslår en ny plan-skild korsning och GC- port intill området. I samband med detta kan Linnarbäckstråket fortsatt utvecklas och bindas samman mot Yggenområdet samt genom gång- och cykelstråk mot centrum i form av en grön entré.

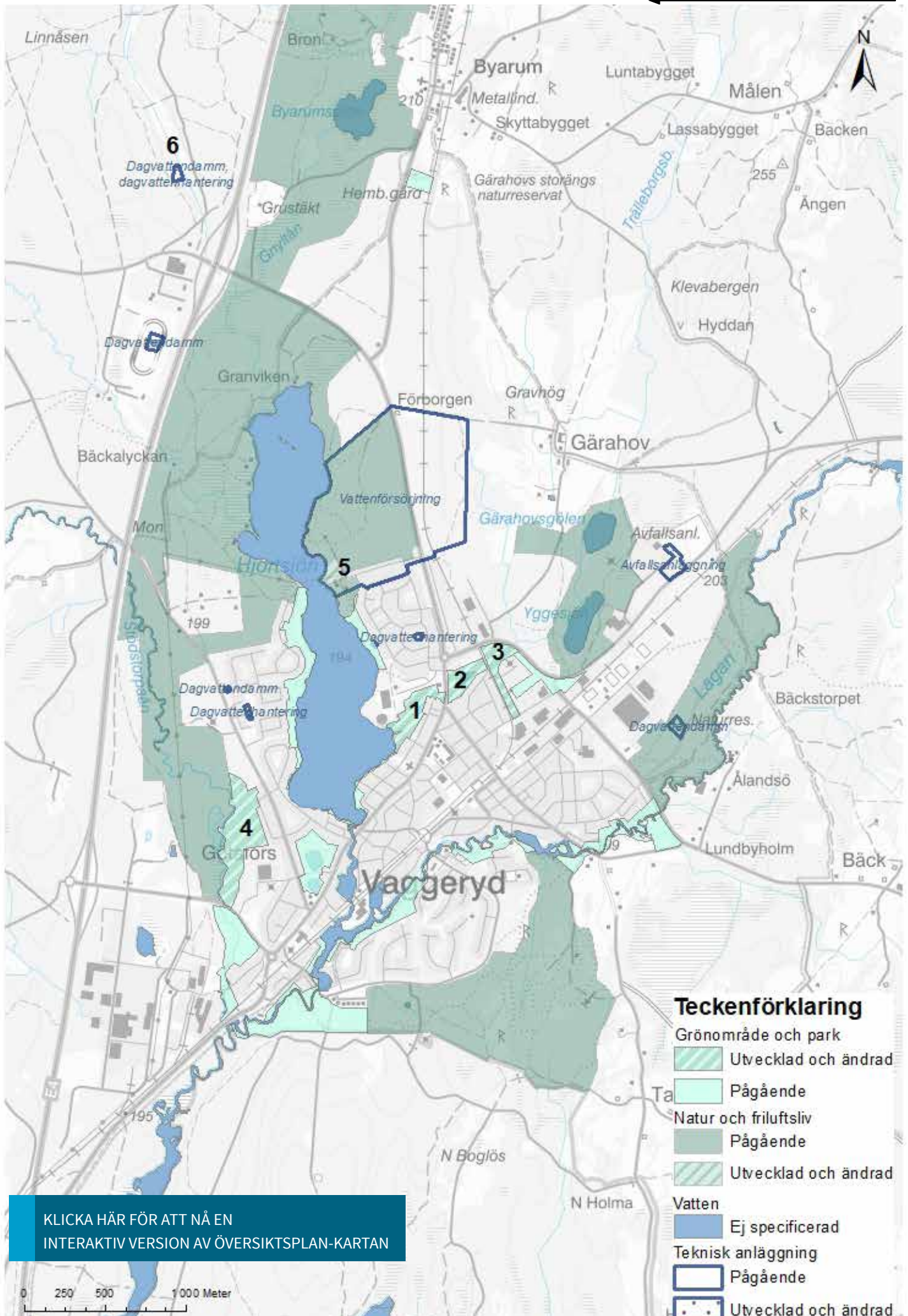
4. **Götastrand 1:1.** Källemoskogen är västra Vaggeryds tätortsnära rekreationsområde utmed Stödtorpaån. I området finns naturområde med biotopvärde. Utvecklingsområde för strövområde, motion och skolskog med naturmiljö för lärande.

Natur och friluftsliv

5. **Gärhov 2:1.** Utvecklingsområde för Natur och friluftsliv intill Campingområde vid Hjortsjön. Utvecklingsområde för verksamhet med anknytning till kultur- och friluftsliv. Området består av naturmark intill Hjortsjön. Område med strategiskt läge för ny kultur- och fritidsverksamhet i anslutning till befintlig camping och badplats. Samnyttjande funktion med befintlig verksamhet. Hänsyn ska tas till platsens närliggande naturvärden, vattenskyddsområde, strandskydd och kraftledning. Kommunen är markägare.

Teknisk försörjning dagvatten

6. **Stödstorp 2:1.** Ny dagvattendamm norr om travbanan. Med hänsyn till utvecklingsområdena för industri i norra delen av Vaggeryd föreslås ett utökat dagvattenhanteringsområde med damm eller liknande.

Skillingaryd - Utvecklad och ändrad markanvändning

Grönområde och park

1. **Pålen 1:1.** Naturområde intill Gropabäcken i centrala Skillingaryd. Området har tidigare funnits med i Grönplan för Skillingaryd samt Grönstrukturplan för Vaggeryds kommun. Fortsatt utvecklingsområde för bostadsnära park med promenadstigar och mötesplatser.

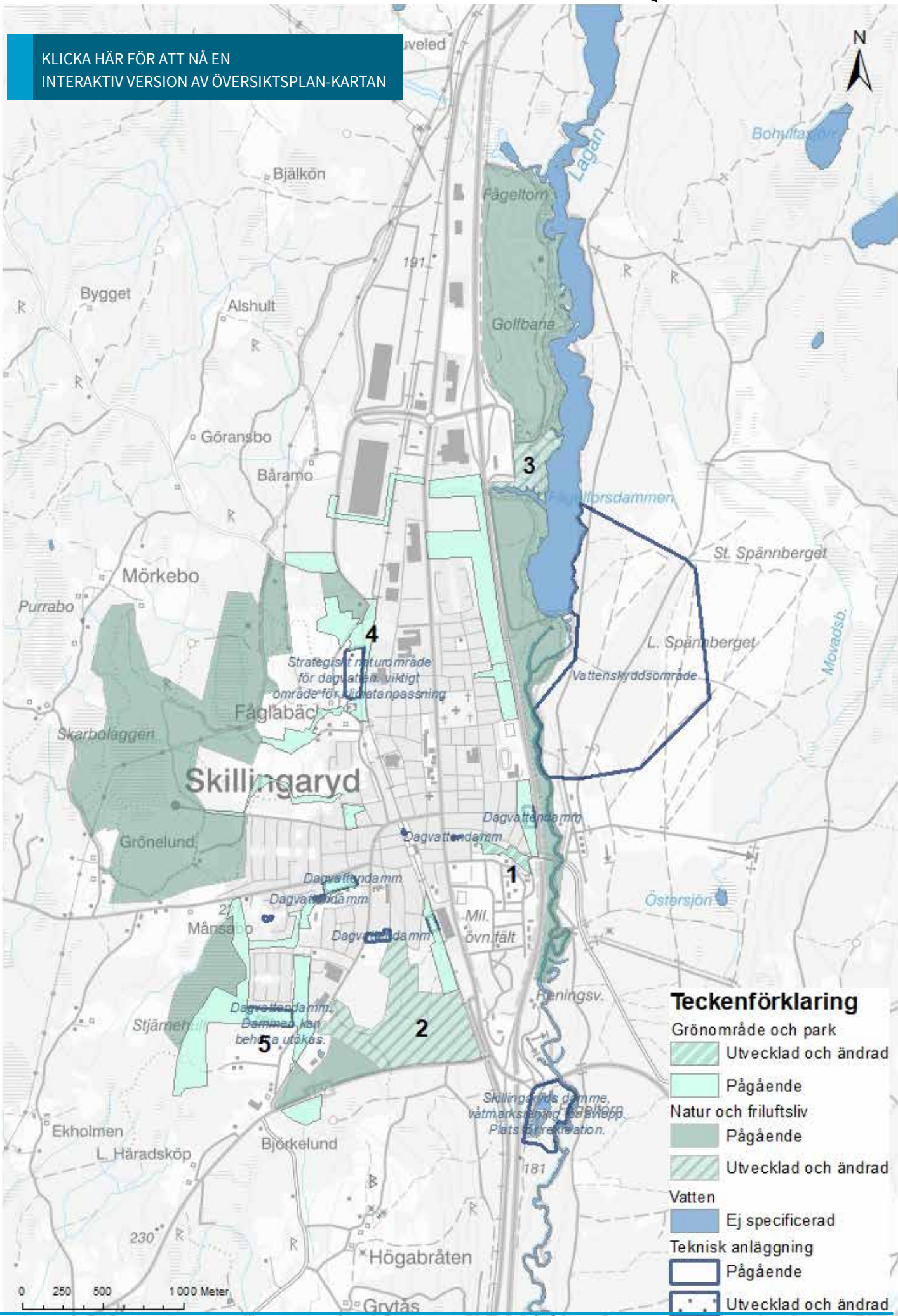
Natur och friluftsliv

2. **Trollberget 1:1 m.fl.** Utvecklingsområde för fortsatt tätortsnära rekreation. Stort naturområde med varierande topografi och skogsmark. Området nyttjas för ridning, mountainbiketräning, orientering, promenad/löpning, som strövområde samt av skola och förskola som utflyktsmål.
3. **Båramo 1:7.** Utvecklingsområde för kultur- och friluftsliv intill Götaströms Golfbana och Fågelforsdammen. Utvecklingsområde för verksamhet med anknytning till kultur- och friluftsliv. Området består av naturmark intill Fågelforsdammen. Område med strategiskt läge för ny kultur- och fritidsverksamhet i anslutning till friluftsområde med befintliga stråk, leder och golfbana. Samnyttjande funktion med befintlig verksamhet. Hänsyn till strandskydd och naturvärden. Kommunen är markägare.

Teknisk försörjning dagvatten

4. **Fåglabäck 2:1.** Ny dagvattendamm i Fåglabäck. Med hänsyn till utvecklingsområdena för bostäder i nordvästra delen av Skillingaryd samt befintligt behov föreslås ett utökat dagvattenhanteringsområde med damm eller liknande.
5. **Sörgården 1:4.** Ny dagvattendamm i Nya Sörgårdsområdet. Med hänsyn till befintlig samt kommande bebyggelse för bostäder i västra delen av Skillingaryd föreslås ett utökat dagvattenhanteringsområde med damm eller liknande.

KLICKA HÄR FÖR ATT NÅ EN
INTERAKTIV VERSION AV ÖVERSIKTSPLAN-KARTAN

Hok - Utvecklad och ändrad markanvändning

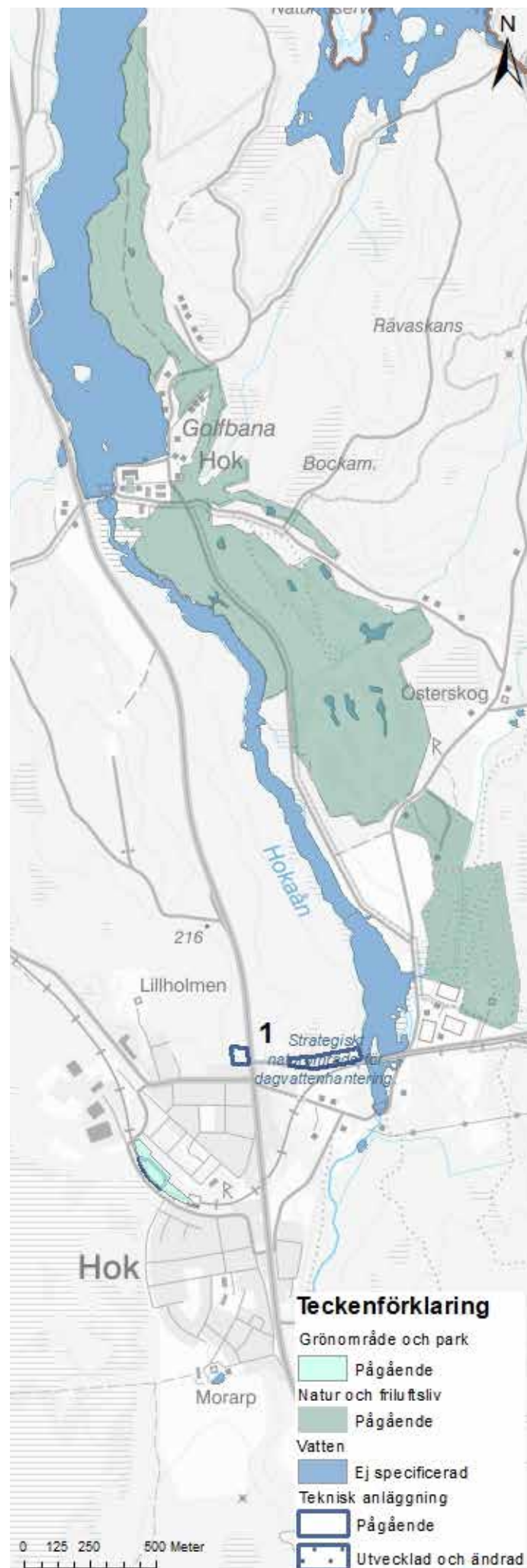
Teknisk försörjning dagvatten

1. **Hok 2:110, 2:119.** Ny dagvattendamm i norra Hok. Med hänsyn till utvecklingsområdena för bostäder i norra delen av Hok föreslås ett utökat dagvattenhanteringsområde med damm eller liknande.

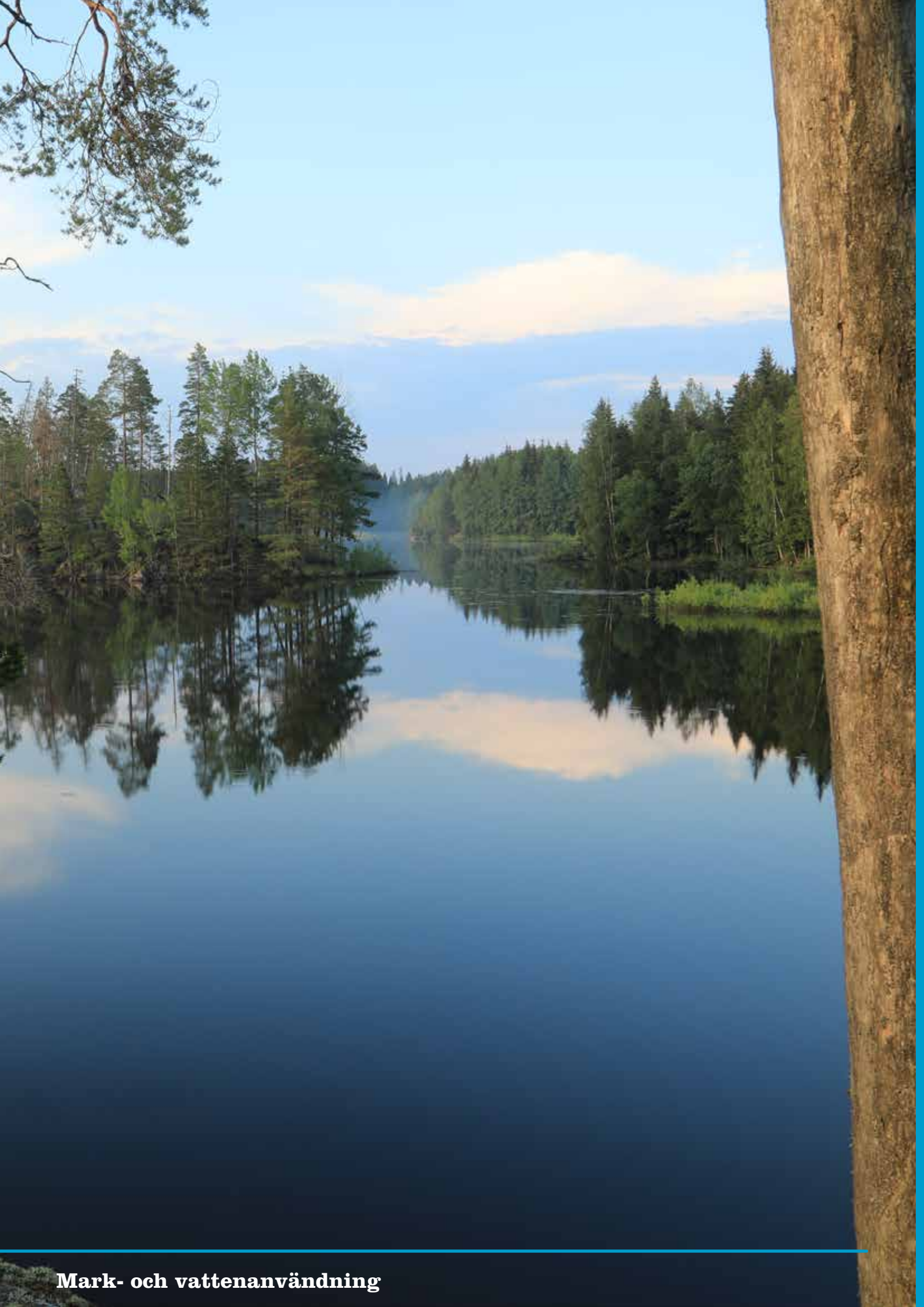
Riktlinjer för Grön- och blåstruktur

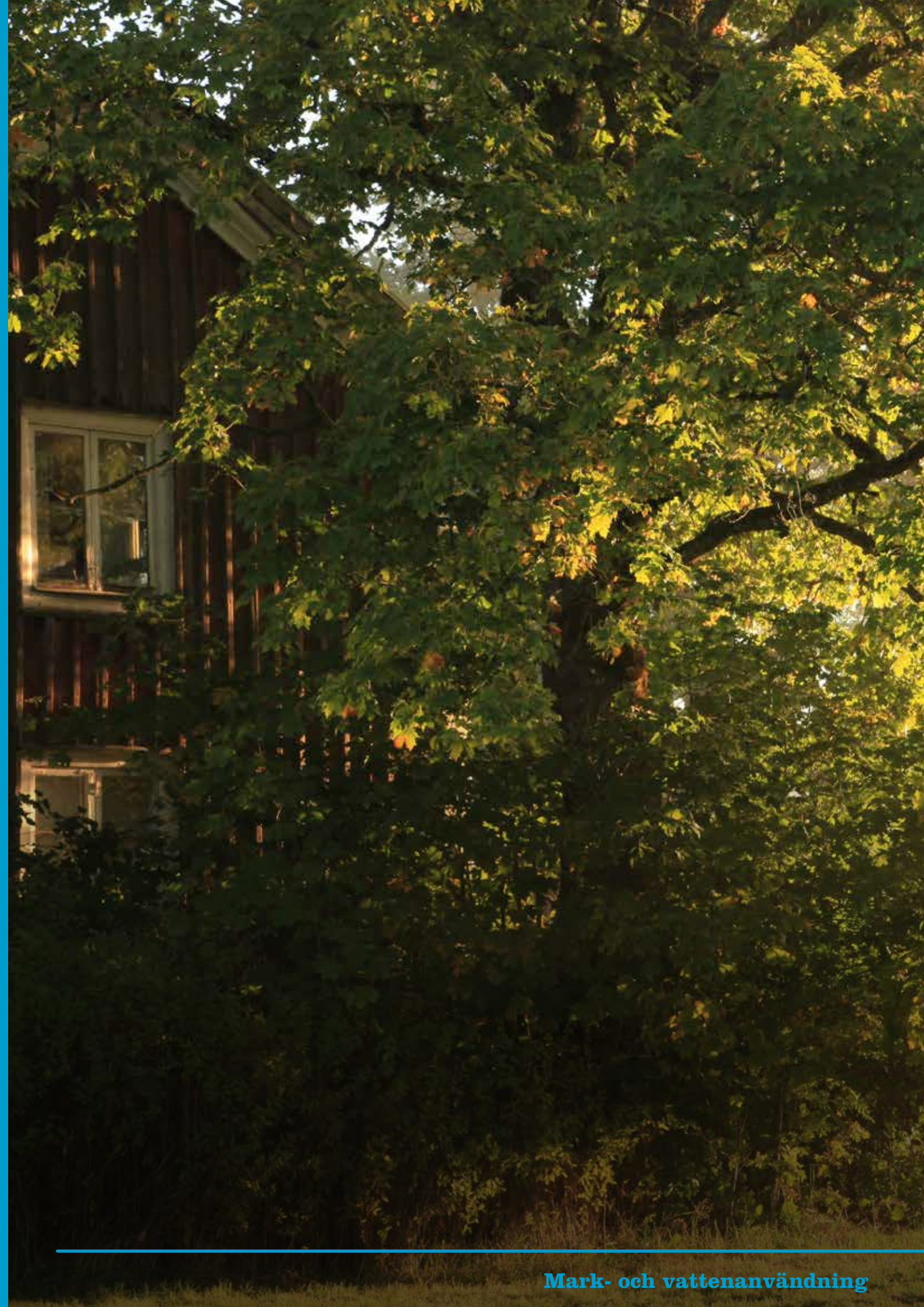
Livsmiljöer och biologisk mångfald – För detaljer, se Grönstrukturplanen.

- Vid exploatering och förtätning ska kommunen ta hänsyn till platsens förutsättningar i större utsträckning och se den befintliga grönstrukturen som en värdefull resurs. Detta innebär exempelvis att spara träd i större utsträckning och jobba med naturen. Grönytefaktor används som verktyg i detaljplaneringen.
- Tätorternas framtida exploatering ska sträva efter att integrera bebyggelse och grönstruktur i högre utsträckning genom att arbeta med allmän platsmark för att minimera förlusten av livsmiljöer.
- Kommunen strävar efter att det finns stråk av naturmark längs vägar, gång- och cykelvägar för att stärka gräsmarkernas infrastruktur. Ytorna sköts i första hand på ett sätt som främjar biologisk mångfald.
- Kommunen jobbar enligt strategin att om träd tas ned på kommunala fastigheter i tätorterna, ska återplantering ske.
- Kommunen strävar efter att underhålla den blåa infrastrukturen på kommunal mark genom skötsel och rensning av vattendrag.

KLICKA HÄR FÖR ATT NÅ EN
INTERAKTIV VERSION AV ÖVERSIKTSPLAN-KARTAN

LANDSBYGD

Landsbygd är områden som ytmässigt främst används för areella näringar och andra landsbygdsanknutna verksamheter, men där också bostadsbebyggelse och obrukad mark kan finnas.

Vaggeryds kommun är en landsbygds kommun med ambitionen att hela kommunen ska växa. Därmed ska översiktsplanen ge vägledning och möjligheter för utveckling av bostäder på landsbygden. Fler bostäder stärker serviceunderlaget och utveckling av turismverksamheter skapar positiva sysselsättningseffekter. Båda dessa delar skapar förutsättningar för en hållbar landsbygdsutveckling i hela kommunen. Översiktsplanen pekar ut sju serviceorter i kommunen varav tre är mindre orter eller byar. I anslutning till dessa mindre serviceorter/byar föreslås fyra stycken utvecklingsområden som stärker landsbygden och serviceorterna.

Utveckling på landsbygden

Utveckling på landsbygden eller utanför detaljplanerat område regleras av bygglov eller byggnadslagen enligt PBL 9 kap. Inför nybyggnation eller avstyckning på landsbygd är det lämpligt att söka ett förhandsbesked. Förhandsbeskedet beslutas av miljö- och byggnämnden enligt PBL 9 kap § 17 och är ett sätt att tidigt få reda på om det du planerar att bygga är lämpligt på den plats som du tänkt dig.

Landsbygden avgränsas även till de mest expansiva delarna utav kommunen. Mark- och vattenområde som i huvudsak idag användas för areella näringar, rekreation och friluftsliv. Tätortsnära landsbygd har stor betydelse för ortsbornas kulturella ekosystemtjänster genom vardagsmotion och rekreation, sinnlig upplevelse o.s.v. Dessa områden är viktiga för befolkningens långsiktiga rätt till god folkhälsa men är samtidigt efterfrågad mark att exploatera.

All landsbygd pekas ut som pågående markanvändning. För samtliga delar gäller de riktlinjer som kommunen upprättat som på olika sätt berör landsbygd. I de fall där riktlinjerna står i konflikt med varandra gäller riktlinjerna för den specifika delen. Riktlinjer för landsbygdsutveckling presenteras i kapitel 4, Riksentressen, LIS och andra värden. Se Riktlinjer för bebyggelseutveckling och näringsliv och arbetsmarknad.

Arell näring

Vaggeryds kommun har valt att redovisa markanvändningen för underkategorin arell näring, jordbruk-

smark, under landsbygd. Jordbruksmark synliggörs i mark- och vattenanvändningskartan och är baserad på jordbruksverkets data jordbruksblock och är alla pågående markanvändning. Andra underkategorier för Arell näring som berör Vaggeryds kommun är Skogsbruk. Översiktsplanen synliggör inte markområden för skogsbruk då kategorin i stort omfattar hela kommunen och berörs därför av generella riktlinjer. Riktlinjer för arell näring presenteras i kapitel 4, Riksentressen, LIS och andra värden.

Bygga på jordbruksmark

Jordbruk är av nationell betydelse enligt miljöbalkens 3 kapitel 4 §. Brukningsvärd jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om:

- Det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk.
- För enstaka byggnader ska påverkan på jordbruket minimeras och byggnation på eller i närheten av jordbruksmark måste acceptera viss störning från pågående jordbruksverksamhet.

För Vaggeryds kommun är det av väsentlig samhällsintresse att kommunen kan fortsätta utvecklas med ny bebyggelse på ett hållbart och klimatanpassat sätt. Med detta avses sådant som bidrar till utvecklingsinriktningens syfte och fysiska struktur. Samhällsutbyggnad ska främja en ändamålsenlig och sammanhållen bebyggelsestruktur som i sin tur leder till att stärka central- och serviceorternas serviceutbud och stråkens betydelse, vilket skapar goda förutsättningar för hållbara transporter och en hållbar samhällsutveckling. Även enstaka byggnation på den rena landsbygden är viktig för kommunens utveckling och attraktivitet genom att skapa varierade boendemöjligheter. På landsbygden kan

man inte hävda väsentligt samhällsintresse vilket innebär att det krävs att fler kriterier uppfylls och påverkan på jordbruket minimeras. Byggnation på eller i närheten av jordbruksmark måste acceptera viss störning från pågående jordbruksverksamhet.

Uppförande av enstaka byggnader på brukningsvärd jordbruksmark kan vara möjligt utifrån ett sammanvägt resonemang baserat på nedanstående punkter:

- Jordbruksblock som är mindre än 1 ha eller flera mindre sammanhängande block som tillsammans är mindre än 1 ha och inte ligger i anslutning till ett brukningscentrum.
- Placering i utkanten av ett större skifte, och som inte bedöms påverka jordbruksproduktionen negativt
- Kompletterande bebyggelse som underlättar för lantbrukets fortlevnad, till exempel ett bostadshus för att underlätta generationsväxling.
- Alternativa placeringar har studerats och är inte tillfredsställande. Sökande ska skriftligen redovisa konsekvenserna av alternativa placeringar och motivera vald placering.

Uppförande av utvecklingsområden eller grupper av bebyggelse på brukningsvärd jordbruksmark kan vara möjligt utifrån ett sammanvägt resonemang baserat på nedanstående punkter:

- Byggnationen anses vara ett väsentligt samhällsintresse som bidrar till översiktsplanens utvecklings-

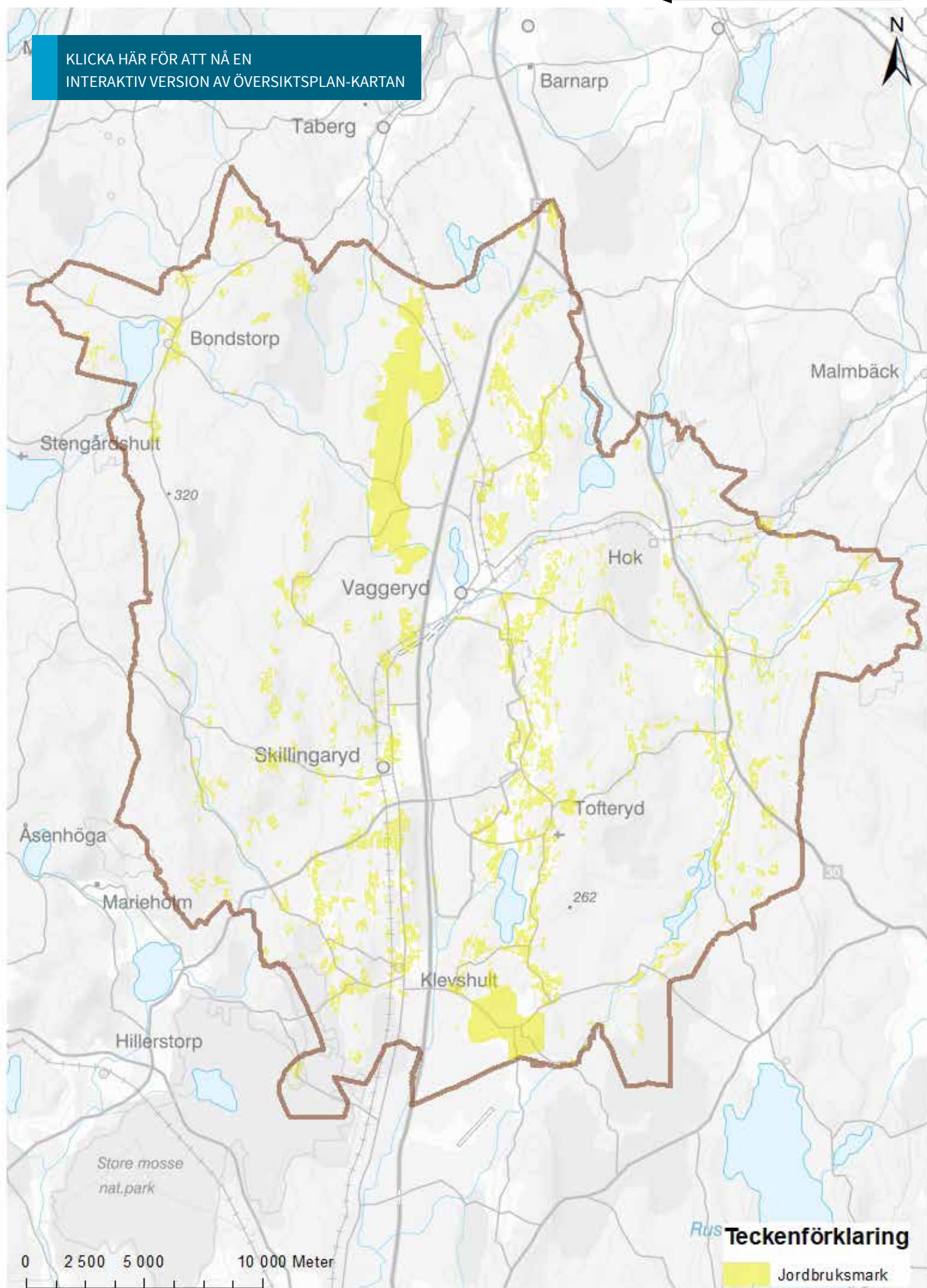
inriktning och till en sammanhållen bebyggelsestruktur då den ligger i anslutning till detaljplanerat område eller område som definieras som sammanhållen bebyggelse, samt i anslutning till befintlig infrastruktur.

- Förutsättningarna för att ta annan mark i anspråk är inte tillfredsställande. Förutsättningarna som studeras på den alternativa marken ska utgå från 3 kap miljöbalken.

Landsbygdsutveckling i strandnära läge – LIS områden

Vaggeryds kommun upprättade 2015 ett tematiskt tillägg och fördjupning för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS). Syftet är att långsiktigt stimulera den lokala och regionala utvecklingen på landsbygden. LIS är inte en markanvändning inom mark- och vattenanvändning. LIS-områdena är utvecklingsmöjligheter för bostäder och turism inom landsbygd eller i vissa fall sammanhängande bebyggelse. Redovisningen i översiktsplanen ska vara vägledande vid prövning av ansökningar om dispenser från strandskyddet och upphävande av strandskyddet i detaljplaner. För mer information om kommunens utpekade områden för LIS, se kapitel 4 Riksentressen, LIS och andra värden. För att ta del av hela dokumentet se Översiktsplanens fördjupning från 2015. Landsbygdsutveckling i strandnära läge, Vaggeryds kommun.

KLICKA HÄR FÖR ATT NÅ EN
INTERAKTIV VERSION AV ÖVERSIKTSPLAN-KARTAN

Kapitel 4

RIKSINTRESSEN, LIS OCH ANDRA VÄRDEN

INNEHÅLL

➤ RIKSINTRESSEN	88
➤ LIS – LANDSBYGDSUTVECKLING I STRANDNÄRA LÄGE	105
➤ ANDRA VÄRDEN	107

Enligt plan- och bygglagen ska hänsyn tas till människors hälsa, säkerhet, och till risken för olyckor, översvämning och erosion vid planläggning och byggande.

Områden med särskilda kvaliteter eller andra förhållanden som det bör tas hänsyn till i den översiktliga planeringen samt framtida planering som exempelvis detaljplanering och bygglovsprövning redovisas här.

Planläggning och prövning i ärende om lov eller förhandsbesked ska syfta till att mark- och vattenområden används för det eller de ändamål som områdena är mest lämpade för med hänsyn till beskaffenhet, läge och behov. Företråde ska ges åt sådan användning som från allmän synpunkt skapar god hushållning. Miljöbalkens bestämmelser om hushållning med mark- och vattenområden ska tillämpas. Dessa allmänna intressen redovisas här om de inte utgör riksintressen, som har ett eget kapitel.

Mark- och vattenanvändning redovisar kommunens ställningstagande när det gäller avvägningar och prioritering mellan allmänna intressen, oftast det allmänna intresset ändamålsenlig tätortsutveckling och annat byggande gentemot bevarandeintressen och areella näringar.

För varje hänsynsområde anges hänsynskategori, hänsynstyp och riktlinjer. Det finns fyra hänsynskategorier:

- Areella näringar
- Natur och kulturmiljövärden
- Råvarutillgångar och samhällsviktiga verksamheter
- Miljö, hälsa och säkerhet

Varje hänsynskategori är i sin tur indelad i olika hänsynstyper. Hänsynskategorierna och hänsynstyperna definieras i respektive hänsynskategori nedan.

Ytterligare planeringsförutsättningar som ska vägas in i för att kunna peka ut lämplig markanvändning redovisas som underlag som du hittar i den samlade kartan.

RIKSINTRESSEN

Riksintressen avser geografiska områden, platser och enstaka objekt som anses viktiga ur en nationell synvinkel och därför är skyddade. Det kan exempelvis avse områden för vägar, järnvägar, flygtrafik, kulturmiljövård, friluftsliv, naturvård, fiske eller mineralresurser. Bestämmelserna om riksintressen finns i 3 och 4 kapitlet miljöbalken (1998:808).

Att ett område eller funktion är klassat som riksintresse innebär i sig inget skydd eller en skarp geografisk avgränsning, men att det är av riksintresse innebär att området ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada intresset. Riksintressena skyddas genom exempelvis kulturminneslagen, kommunalt antagna detaljplaner, områdesbestämmelser, naturreservat eller genom att vid planering ta stor hänsyn till riksintresset.

Syftet är att de värden som är av riksintresse ska tillgodoses i den kommunala fysiska planeringen och i andra beslut om markanvändning.

I översiktsplanen ska kommunen redovisa de områden av riksintresse som finns inom kommunen och hur

kommunen förhåller sig till dem i sin planering av mark- och vattenområden. I översiktsplanen ska det framgå hur kommunen avser att tillgodose de redovisade riksintressena.

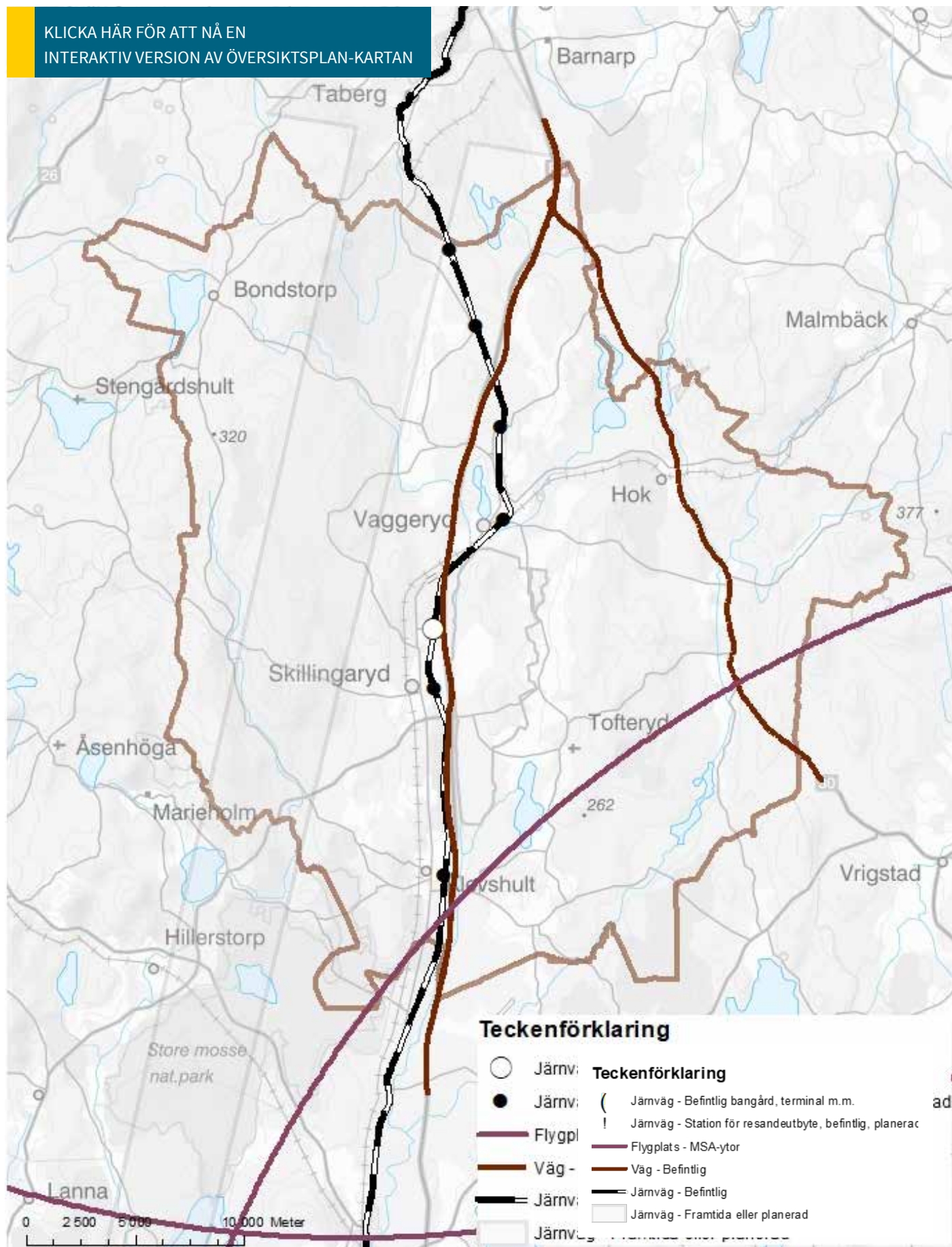
Kommunen har möjlighet att i sin planering tolka de värden som skyddas av riksintressebestämmelserna och ta ställning till hur den utveckling som kommunen vill genomföra förhåller sig till dessa värden.

Av staten utpekade riksintressen i Vaggeryds kommun samt kommunens ställningstagande framgår nedan:

Riksintressen – Kommunikation

KLICKA HÄR FÖR ATT NÅ EN
INTERAKTIV VERSION AV ÖVERSIKTSPLAN-KARTAN

Riksintresse – Kommunikation – Flyg

NAMN:	BESKRIVNING:	STÄLLNINGSTAGANDE:
Växjö flygplats	Södra delen av kommunen berörs av MSA- ytan runt Växjö flygplats som är av riksintresse. En så kallad MSA-yta (Minimum Sector Altitude) utgörs av en cirkel med radien 55 kilometer räknat från flygplatsens landningshjälpmedel. Inom dessa ytor kan nya hinder ha inverkan på flygtrafiken.	Kommunen avser att tillgodose riksintresset. Vid planering av uppförande av infrastruktur som potentiellt skulle kunna innebära nya hinder kommer Luftfartsverket att kontaktas.
Jönköping Flygplats	Hela kommunen berörs av MSA- ytan runt Jönköpings flygplats som är av riksintresse. En så kallad MSA-yta (Minimum Sector Altitude) utgörs av en cirkel med radien 55 kilometer räknat från flygplatsens landningshjälpmedel. Inom dessa ytor kan nya hinder ha inverkan på flygtrafiken.	Kommunen avser att tillgodose riksintresset. Vid planering av uppförande av infrastruktur som potentiellt skulle kunna innebära nya hinder kommer Luftfartsverket att kontaktas.

Riksintresse – Kommunikation – Järnväg – befintlig station för resandebyte

NAMN:	RESANDEUTBYTE REGIONAL OCH LOKAL TRAFIK:	STÄLLNINGSTAGANDE:
Vaggeryd	Ja	Kommunen avser att tillgodose riksintresset. Föreslagen bostadsutveckling och verksamhetsytor i tätort berör riksintresset avseende att det kommer bli ökat resandeunderlag.
Skillingaryd	Ja	Kommunen avser att tillgodose riksintresset. Föreslagen bostadsutveckling och verksamhetsytor i tätort berör riksintresset avseende att det kommer bli ökat resandeunderlag.
Klevshult	Ja	Kommunen avser att tillgodose riksintresset. Föreslagen bostadsutveckling och verksamhetsytor i tätort berör riksintresset avseende att det kommer bli ökat resandeunderlag.
Byarum	-	Kommunen avser att tillgodose riksintresset. Byarum är en av de mindre orterna som kommunen kommer att satsa på avseende bostadsutveckling. Föreslagen bostadsutveckling och verksamhetsytor i tätort berör riksintresset avseende att det kommer bli ökat resandeunderlag.
Bratteborg	-	Kommunen avser att tillgodose riksintresset.
Ekeryd	-	Kommunen avser att tillgodose riksintresset.
Hok	Ja	Denna station är inte klassad som riksintresse, men spelar en stor roll för kommunens utvecklingsinriktning. Hok är kommunens tredje största ort och kommunen kommer att satsa på boendeutveckling och fortsatt tillväxt av orten med bland annat ny för skola, nya lägenheter, verksamheter och bostäder. Orten har även besöksanläggningar och turistattraktioner som har många nationella besökare årligen. Kommunen vill, trots att stationen inte är klassad som riksintresse, framhäva den befintliga stationens avgörande funktion för ortens utveckling.

Riksintresse – Kommunikation – Järnväg – befintlig bangård, terminal med mera

NAMN:	GENERELL FUNKTIONSBESKRIVNING:	STÄLLNINGSTAGANDE:
Båramo	Övriga last- och lossningsplatser samt terminaler. Vid Båramo i Skillingaryd finns en modern kombiterminal med plats för fullängdståg, ny bro över järnvägen samt nästan 70 ha industrimark med bästa läge vid järnväg och motorväg som skapar möjlighet till effektivare och miljövänligare transporter. Även verksamhetsområdet Götafors i Vaggeryd är anslutet till terminalen. Terminalen är av riksintresse för kommunikationer och den fortsatta utvecklingen kommer att innebära nya arbetstillfällen, ökad tillväxt och gynna både näringsliv och samhället i stort.	Kommunen avser att tillgodose riksintresset i framtida planering genom att avsätta ny mark för verksamheter i anslutning till terminalen och vidareutveckla området. Kommunen kommer även att utveckla de andra verksamhetsområdena som finns i anslutning till järnvägen (exempelvis i Klevshult, Skillingaryd, Vaggeryd) för att vidareutveckla transportstråket i sin helhet.

Riksintresse – Kommunikation – Järnväg – framtida

NAMN:	GENERELL BESKRIVNING:	SPECIFIK FUNKTIONSBESKRIVNING:	STÄLLNINGSTAGANDE:
Jönköping – Malmö	Europabanan är en tänkt framtida höghastighetsjärnväg från Jönköping till Helsingborg/Malmö och vidare mot Köpenhamn.	Det finns ett antal alternativa sträckningar som behöver utredas vidare. Utpekandet baseras bland annat på utredningen om höghastighetsbanor (SOU 2009:74).	Vaggeryds kommun avser att tillgodose riksintresset i enlighet med det Region Jönköpings län framfört och avtalat om i Sverige-förhandlingen. Vaggeryds kommun avser vidare att tillgodose riksintresset genom att bidra till den bostadstillväxt som ska ske enligt avtal som skrivits med Jönköpings kommun.

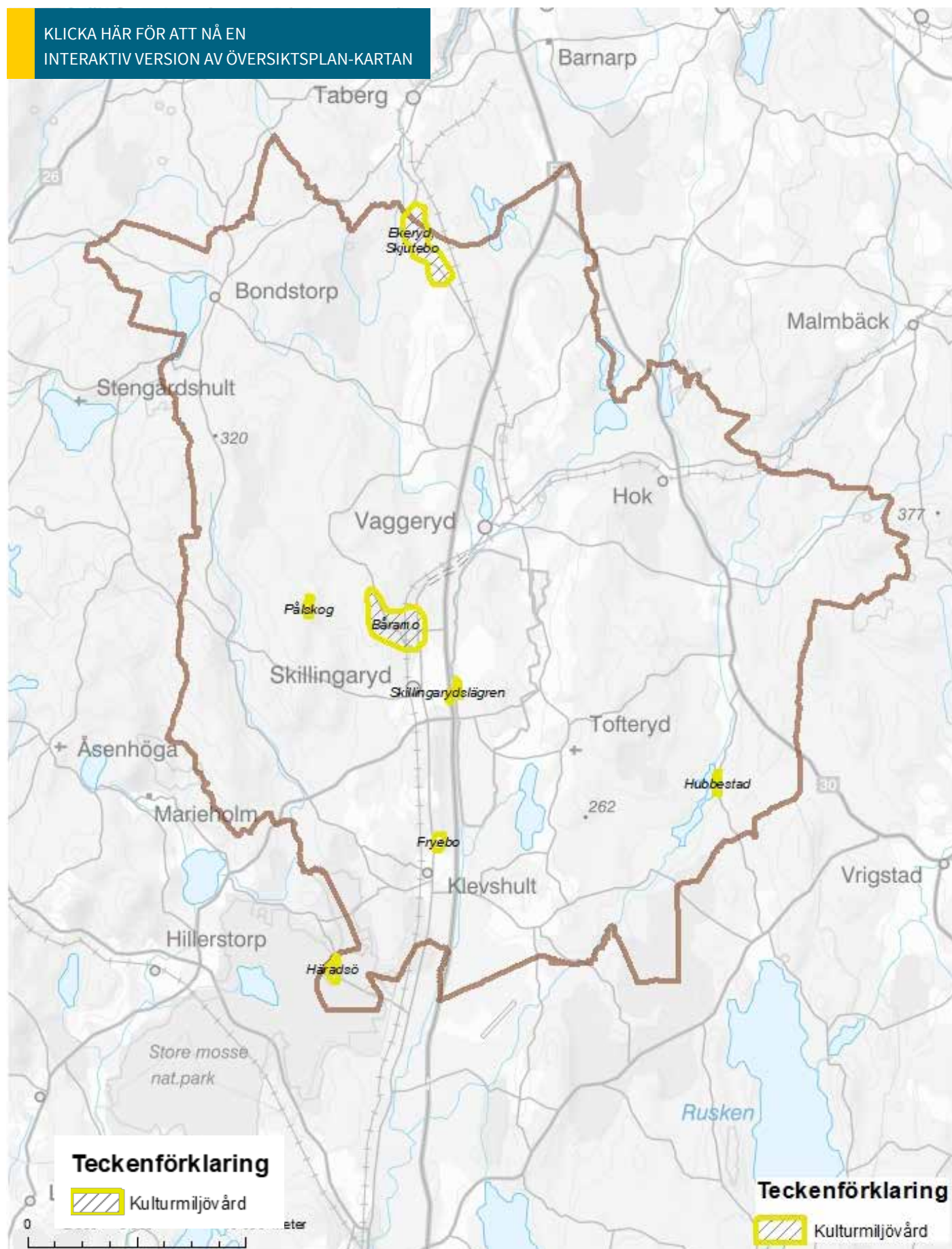
Riksintresse – Kommunikation – Järnväg – befintlig

NAMN:	BESKRIVNING	STÄLLNINGSTAGANDE:
Jönköping – Vaggeryd	Sträckan Jönköping-Vaggeryd är en viktig länk i den interregionala trafiken Jönköping-Växjö. Enkelspårig och oelektrifierad järnväg. Kommunerna längs banan utreder en elektrifiering.	Vaggeryds kommun avser att tillgodose riksintresset genom att inte planera för motstående intressen i anslutning till befintligt järnvägsstråk samt genom att fortsatt delta i utredningsarbetet kring elektrifiering.
Nässjö – Värnamo, Halmstad/Torup-Hyltebruk	Halmstad Nässjö Järnväg (HNJ) är delvis utpekad som riksintresse. Delen mellan Hyltebruk och Halmstad är av särskild betydelse för den regionala utvecklingen eftersom den förbinder Hyltebruk med Västkustbanan. Delen Vaggeryd till Värnamo är av interregional betydelse för trafiken mellan Jönköping och Växjö. Övriga delar är dock inte av riksintresse. Banan används för gods- och persontransporter. Sträckan Vaggeryd – Värnamo är oelektrifierad och enkelspårig. Kommunerna längs banan utreder en elektrifiering.	Vaggeryds kommun avser att tillgodose riksintresset genom att inte planera för motstående intressen i anslutning till befintligt järnvägsstråk samt genom att fortsatt delta i utredningsarbetet kring elektrifiering.

Riksintresse – Kommunikation – Vägar

NAMN/VÄG	FUNKTIONSBESKRIVNING	STÄLLNINGSTAGANDE:
E4. Helsingborg – Haparanda	Väg E4 ingår i det av EU utpekade Trans-European Transport Network, TEN-T. Vägarna som ingår i TEN-T är av särskild internationell betydelse. Väg E4 sträcker sig genom hela Sverige, från Helsingborg till Haparanda, och är en viktig väg för långväga transporter av såväl gods som personer.	Kommunen avser att tillgodose riksintresset i framtida planering genom att följa de rekommenderade minsta hänsynsavstånd till länets kommunikationsleder av riksintresse. Se "Aktuell översiktsplan" Meddelande nr 2019:01 Länsstyrelsen Jönköpings län.
Väg: 30. Växjö – Jönköping	Väg 30 utgör förbindelse mellan regionala centra, vilket innebär att vägen är av särskild regional betydelse. Vägen binder samman Växjö och Jönköping, och har i första hand stor betydelse för näringslivets transportbehov.	Kommunen avser att tillgodose riksintresset i framtida planering genom att följa de rekommenderade minsta hänsynsavstånd till länets kommunikationsleder av riksintresse. Se "Aktuell översiktsplan" Meddelande nr 2019:01 Länsstyrelsen Jönköpings län.

Riksintresse – Kulturmiljövård

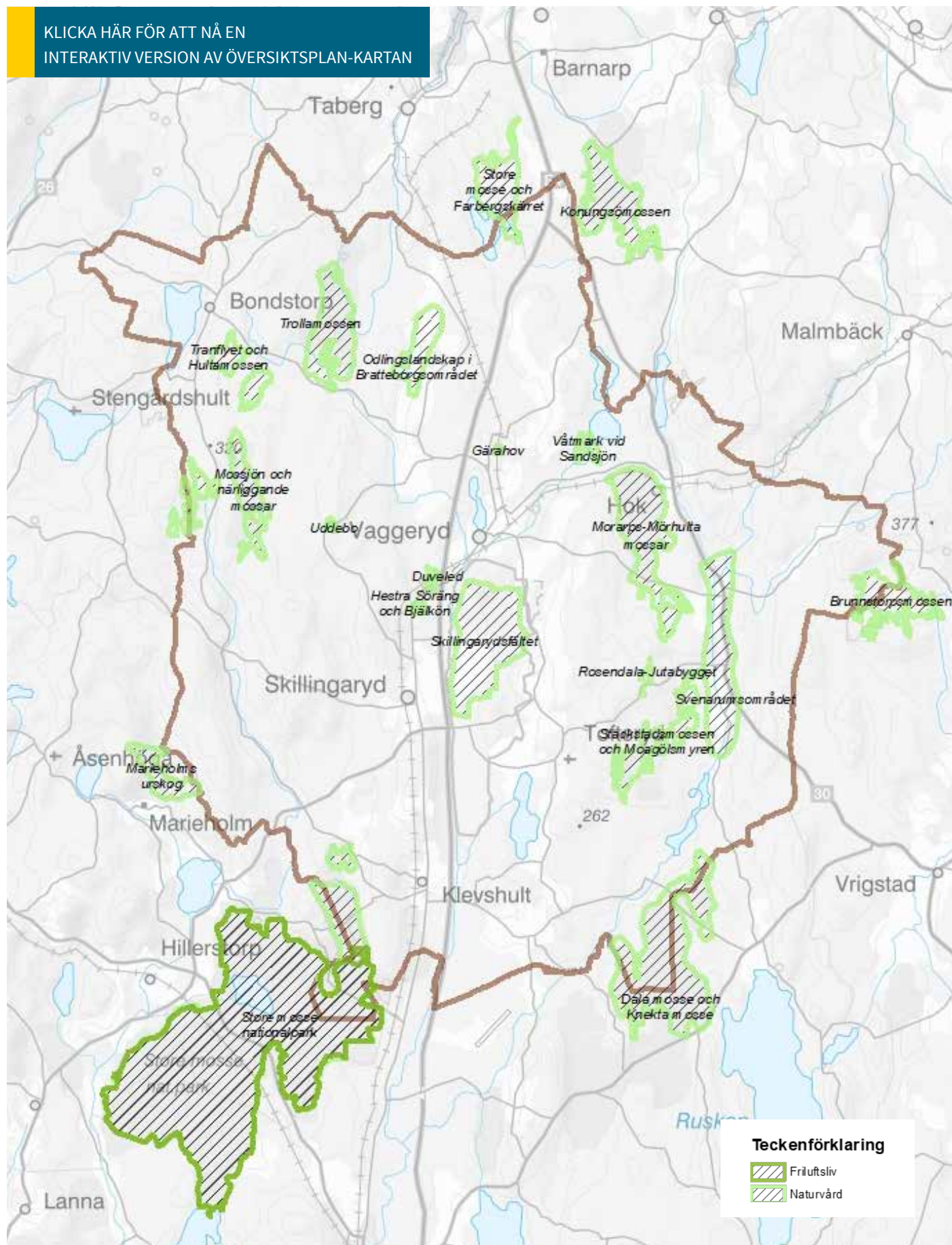
NAMN:	BESKRIVNING:	STÄLLNINGSTAGANDE:
Båramo [F 34] (Tofteryds sn)	Motivering: Odlingslandskap med ett för regionen typiskt fornlämningsbestånd. (Fornlämningsmiljö). Uttryck för riksintresset: Tre gravfält samt ensamliggande fornlämningar från äldre järnålder (kvadratiska rösen och stensättningar, domarringar och resta stenar) i småbruten inägomark. Äldre bebyggelse från 1800-talet.	Kommunen föreslår inga förändringar som kan skada intresset och kommunen skall bevaka och säkerställa dessa i sin lovgivning. Bevarandet av kulturmiljövårdsintresset skall beaktas i nyttjande- rättsavtal gällande kommunens mark och i plan- & lovärenden.
Ekeryd, Skjutebo [F 37] (delen i Byarums sn)	Motivering: Fornlämningsmiljö med bl.a. länets största ringröse. Uttryck för riksintresset: Spridda fornlämningar på ömse sidor av Vederydssjön med domarringsgravfält samt ensamliggande treuddar, runda stensättningar och rösen, varav tre är ringvallsformade.	Kommunen föreslår inga förändringar som kan skada intresset och kommunen skall bevaka och säkerställa dessa i sin lovgivning. Bevarandet av kulturmiljövårdsintresset skall beaktas i nyttjande- rättsavtal gällande kommunens mark och i plan- & lovärenden.
Fryebo [F 32] (Tofteryds sn)	Motivering: Bymiljö med tät bykärna av fyra gårdar som undgått 1800-talets skiftessprängning. (Odlingslandskap). Uttryck för riksintresset: Byggnadsbestånd med bl.a. manbyggnader av parstugetyp från tiden 1830-1880, sommarladugårdar, två gårdssmedjor, linbasta och undantagsstuga samt väghållningsstenar. Inägomark med ängs- och hagmarker, odlingsrösen.	Kommunen föreslår inga förändringar som kan skada intresset och kommunen skall bevaka och säkerställa dessa i sin lovgivning. Bevarandet av kulturmiljövårdsintresset skall beaktas i nyttjande- rättsavtal gällande kommunens mark och i plan- & lovärenden.
Hubbestad [F 36] (Svenarums sn)	Motivering: Herrgårdsmiljö med välbevarat byggnadsbestånd vid Hubbestadssjöns östra strand. Uttryck för riksintresset: Reveterad timmerbyggnad från omkring 1790 med brutet och valmat tak. Fägård i öppen fyrkant skild från mangården av en tegelmur. Magasinsbyggnad. Alléprydd uppfartsväg, f.d. park-anläggning med lusthus och jaktstuga.	Kommunens ställningstagande: Kommunen föreslår inga förändringar som kan skada intresset och kommunen skall bevaka och säkerställa dessa i sin lovgivning. Bevarandet av kulturmiljövårdsintresset skall beaktas i nyttjande- rättsavtal gällande kommunens mark och i plan- & lovärenden.

Häradsö [F 31] (Åkers sn)	Motivering: By miljö med för länet representativt och välbevarat byggnadsbestånd, där byggnadsskickets förändring från 1850-talet till 1900 kan följas på flera av de åtta gårdarna. Uttryck för riksintresset: Byn är belägen på en udde i Store Mosse Nationalpark. Småskaligt flackt odlingslandskap.	Kommunen avser att tillgodose riksintresset i framtida planering genom att avsätta ny mark för verksamheter i anslutning till terminalen och vidareutveckla området. Kommunen kommer även att utveckla de andra verksamhetsområdena som finns i anslutning till järnvägen (exempelvis i Klevshult, Skillingaryd, Vaggeryd) för att vidareutveckla transportstråket i sin helhet.
Pålskog	Motivering: Bymiljö med bebyggelse från 1800-talets senare del. (Odlingslandskap). Uttryck för riksintresset: Byn består av fyra gårdar från 1800-talet samt ett missionshus och gårdsmedja från sekelskiftet 1900. Terränganpassad bebyggelse till de topografiskt dramatiska förutsättningarna. Öster och norr om byn finns hävdade enehagar.	Kommunen föreslår inga förändringar som kan skada intresset och kommunen skall bevaka och säkerställa dessa i sin lovgivning. Bevarandet av kulturmiljövårdsintresset skall beaktas i nyttjande- rättsavtal gällande kommunens mark och i plan- & lovärenden.
Skillingaryds lägren	Motivering: Militär miljö, övnings- och lägerplats för dåvarande Jönköpings regemente sedan 1777 med delvis unika lägerbyggnader. Uttryck för riksintresset: På ömse sidor om Lagan ligger två skilda läger i anslutning till det gamla övningsfältet för de nu nedlagda regementena I12 och A6 med likartat bestånd av byggnader såsom officersmäss, sjukhus, befäls-paviljong, kokhus och lägerhyddor. Den västra anläggningen ”I12-sidan” präglas huvudsakligen av 1880-talets byggnadsstil, medan den senare uppförda bebyggelsen på ”A6-sidan” är från 1900-talets början. Exercisplats och skjutfält.	Kommunen föreslår inga förändringar som kan skada intresset och kommunen skall bevaka och säkerställa dessa i sin lovgivning. Bevarandet av kulturmiljövårdsintresset skall beaktas i nyttjande- rättsavtal gällande kommunens mark och i plan- & lovärenden

Riksintresse – Naturvård och Friluftsliv

KLICKA HÄR FÖR ATT NÅ EN
INTERAKTIV VERSION AV ÖVERSIKTSPLAN-KARTAN

NAMN:	BESKRIVNING:	STÄLLNINGSTAGANDE:
Tranflyet och Hultamossen	Tranflyet och Hultamossen utgör två större i stort sett sammanhängande våtmarker med högt värderade sluttande mossar och plåtåformigt välvda mossar.	Kommunen föreslår inga förändringar som kan skada intressena och kommunen skall bevaka och säkerställa dessa i sin lovgivning. Bevarandet av naturområden skall beaktas i nyttjande- rättsavtal gällande kommunens mark och i plan- & lov-ärenden.
Trollamossen	Trollamossen är ett myrkomplex med skogsmyrmosaikkarakter.	Kommunen föreslår inga förändringar som kan skada intressena och kommunen skall bevaka och säkerställa dessa i sin lovgivning. Bevarandet av naturområden skall beaktas i nyttjande- rättsavtal gällande kommunens mark och i plan- & lov-ärenden.
Odlingslandskap i Bratteborgsområdet	Representativt och välbevarat odlingslandskap med naturbetesmarker.	Kommunen föreslår inga förändringar som kan skada intressena och kommunen skall bevaka och säkerställa dessa i sin lovgivning. Bevarandet av naturområden skall beaktas i nyttjande- rättsavtal gällande kommunens mark och i plan- & lov-ärenden.
Mossjön och närliggande mossar	Mossjön är en från vetenskaplig synpunkt intressant sjö. Sjön är naturligt försurad och visar upp ett ekosystem anpassat till denna speciella miljö.	Kommunen föreslår inga förändringar som kan skada intressena och kommunen skall bevaka och säkerställa dessa i sin lovgivning. Bevarandet av naturområden skall beaktas i nyttjande- rättsavtal gällande kommunens mark och i plan- & lov-ärenden.
Marieholms Naturskog	Representativt och välbevarat odlingslandskap med löväng, annan öppen äng och hackslåttermark.	Kommunen föreslår inga förändringar som kan skada intressena och kommunen skall bevaka och säkerställa dessa i sin lovgivning. Bevarandet av naturområden skall beaktas i nyttjande- rättsavtal gällande kommunens mark och i plan- & lov-ärenden.
Gärahov	Representativt och välbevarat odlingslandskap med naturbetesmarker i form av björkhage och öppen hagmark.	Kommunen föreslår inga förändringar som kan skada intressena och kommunen skall bevaka och säkerställa dessa i sin lovgivning. Bevarandet av naturområden skall beaktas i nyttjande- rättsavtal gällande kommunens mark och i plan- & lov-ärenden.
Våtmark vid Sandsjön	Våtmarkskomplex nordost Vaggeryd med högt värderad mad vid sjö. Även svagt välvd glest trädbevuxen mosse förekommer.	Kommunen föreslår inga förändringar som kan skada intressena och kommunen skall bevaka och säkerställa dessa i sin lovgivning. Bevarandet av naturområden skall beaktas i nyttjande- rättsavtal gällande kommunens mark och i plan- & lov-ärenden.

Morarps- Mörhulta mossar	Morarps och Mörhulta mossar är två stora mossekomplex med högt värderade svagt välvda mossar och mader vid vattendrag. Trots brännortsv-gravarna i norra delen är Morarps och Mörhulta mossar ett relativt opåverkat våtmarksområde.	Kommunen föreslår inga förändringar som kan skada intressena och kommunen skall bevaka och säkerställa dessa i sin lovgivning. Bevarandet av naturområden skall beaktas i nyttjande- rättsavtal gällande kommunens mark och i plan- & lov- ärenden.
Duvuled	Representativt odlingslandskap med naturbetesmarker i form av björkhage och öppen betesmark.	Kommunen föreslår inga förändringar som kan skada intressena och kommunen skall bevaka och säkerställa dessa i sin lovgivning. Bevarandet av naturområden skall beaktas i nyttjande- rättsavtal gällande kommunens mark och i plan- & lov- ärenden.
Hestra Söräng och Bjälkönen	Vid Hestra Söräng och Bjälkönen finns ett representativt och välbevarat odlings- landskap med naturbetesmarker i form av björkhage och äng i form av löväng och annan öppen äng.	Kommunen föreslår inga förändringar som kan skada intressena och kommunen skall bevaka och säkerställa dessa i sin lovgivning. Bevarandet av naturområden skall beaktas i nyttjande- rättsavtal gällande kommunens mark och i plan- & lov- ärenden.
Skillingaryds fältet	Skillingarydsheden är den största ljung- heden i Jönköpings län. Genom den nästan hundraåriga militära markanvändningen har mycket speciella naturtyper utbildats.	Kommunen föreslår inga förändringar som kan skada intressena och kommunen skall bevaka och säkerställa dessa i sin lovgivning. Bevarandet av naturområden skall beaktas i nyttjande- rättsavtal gällande kommunens mark och i plan- & lov- ärenden.
Rosendala- Jutabygget	Vid Rosendala, Jutabygget och Hagen finns ett representativt och välbevarat odlingslandskap med löväng och natur- betesmarker i form av öppen hagmark och blandlövhage.	Kommunen föreslår inga förändringar som kan skada intressena och kommunen skall bevaka och säkerställa dessa i sin lovgivning. Bevarandet av naturområden skall beaktas i nyttjande- rättsavtal gällande kommunens mark och i plan- & lov- ärenden.
Svenarumsområdet	Svenarumsområdet är med sina kvartära avlagringar såsom isälvsfält, terrasser, kamés, slukåsar och israndbildningar en nyckellokal för kunskapen om isavsmältningen i Små- land.	Kommunen föreslår inga förändringar som kan skada intressena och kommunen skall bevaka och säkerställa dessa i sin lovgivning. Bevarandet av naturområden skall beaktas i nyttjande- rättsavtal gällande kommunens mark och i plan- & lov- ärenden.
Stackstadsmossen och Moagölsmyren	Stackstadsmossen och Moagölsmyren är ett värdefullt våtmarksområde med högt värderade plåtåformigt välvda mossar och topogena kärr. I området ligger också en skål- formigt välvd mosse, vilken är av mycket ovanligt slag.	Kommunen föreslår inga förändringar som kan skada intressena och kommunen skall bevaka och säkerställa dessa i sin lovgivning. Bevarandet av naturområden skall beaktas i nyttjande- rättsavtal gällande kommunens mark och i plan- & lov- ärenden.

Dala mosse och Knekta mosse	Dala mosse är genom sin speciella flora skyddsvärd. Det värdefulla myrkomplexet består av högt värderade sluttande mossar och svagt välvda mossar.	Kommunen föreslår inga förändringar som kan skada intressena och kommunen skall bevaka och säkerställa dessa i sin lovgivning. Bevarandet av naturområden skall beaktas i nyttjande- rättsavtal gällande kommunens mark och i plan- & lov- ärenden.
Store mosse nationalpark	Store mosse nationalpark är Sveriges största högmosse och landets största myrmarks- område söder om Lappland.	Kommunen föreslår inga förändringar som kan skada intressena och kommunen skall bevaka och säkerställa dessa i sin lovgivning. Bevarandet av naturområden skall beaktas i nyttjande- rättsavtal gällande kommunens mark och i plan- & lov- ärenden.
Brunnstorpsmossen	Brunnstorpsmossen är ett stort värdefullt mossekomplex med en dominerande sluttande mosse.	Kommunen föreslår inga förändringar som kan skada intressena och kommunen skall bevaka och säkerställa dessa i sin lovgivning. Bevarandet av naturområden skall beaktas i nyttjande- rättsavtal gällande kommunens mark och i plan- & lov- ärenden.

Riksintresse – Friluftsliv

NAMN:	BESKRIVNING:	STÄLLNINGSTAGANDE:
Store mosse nationalpark	Store Mosse nationalpark är en av Syd-sveriges största högmossar och är på så vis unik i Jönköpings län. Besökare får uppleva fågelrika sjöar, ödsliga högmossar, vidsträckta vyer och kärr med blomsterprakt.	Kommunen föreslår inga förändringar som kan skada intressena och kommunen skall bevaka och säkerställa dessa i sin lovgivning. Bevarandet av naturområden skall beaktas i nyttjande- rättsavtal gällande kommunens mark och i plan- & lov- ärenden.

Riksintresse för vindbruk

I Jönköpings län finns sju riksintresseområden för vindbruk. Inget av dessa områden ligger inom Vaggeryds kommun. Tidigare två riksintresseområden som legat i Vaggeryds kommun och redovisas i kommunens gällande översiktsplan, 2012 är strukna.

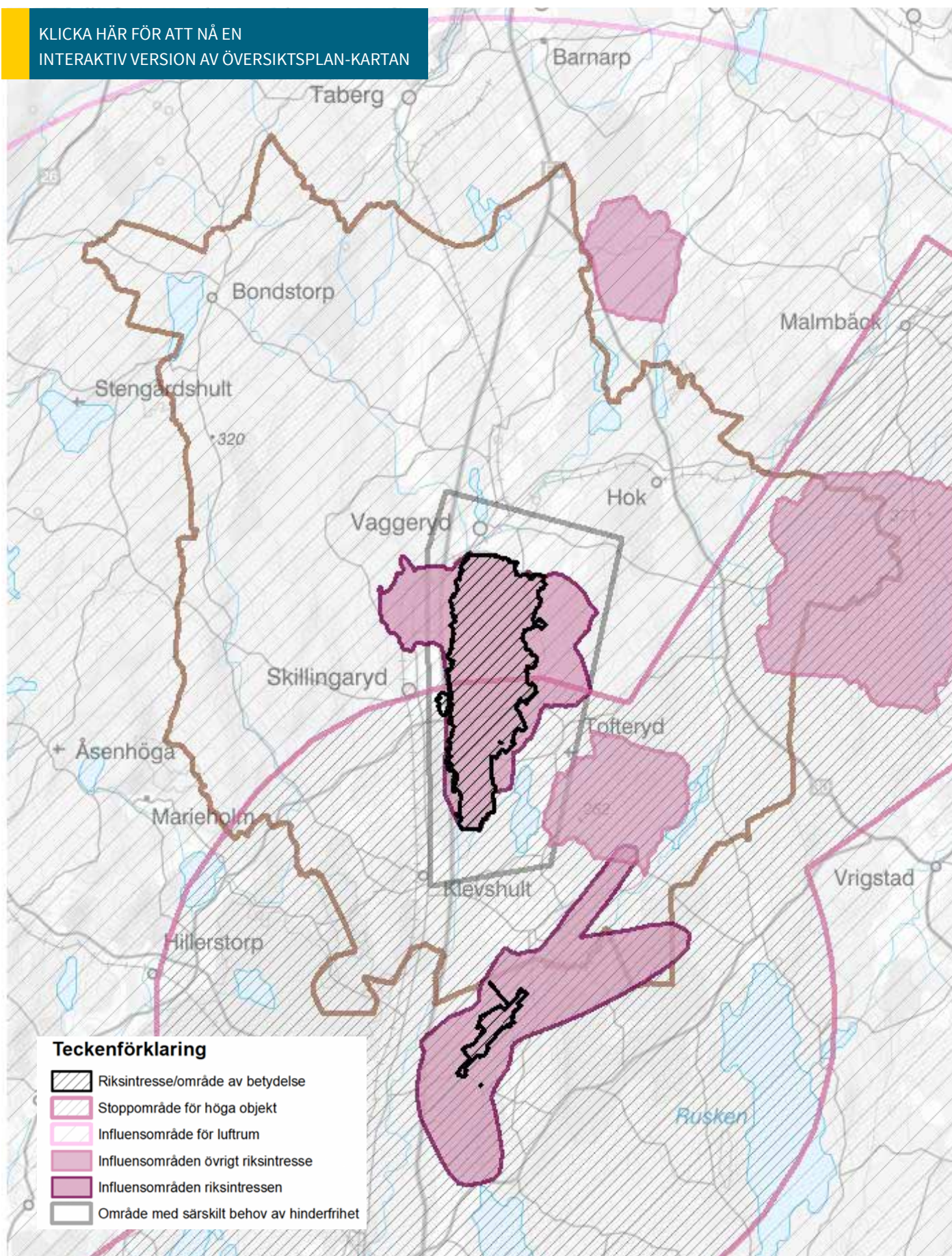
Vaggeryds kommun har tillsammans med Vatten- och samhällsteknik AB upprättat en vindbruksplan. Vindbruksplanen är ett tematiskt tillägg till kommunens över-

siktsplan. Syftet med vindbruksplanen är att identifiera potentiella lokaliseringalternativ för vindkraftverk i kommunen.

Vindbruksplanen för Vaggeryds kommun antogs av kommunfullmäktige 29 april 2019 och vann laga kraft den 29 maj 2019.

Riksintresse – totalförsvarets militära del

KLICKA HÄR FÖR ATT NÅ EN
INTERAKTIV VERSION AV ÖVERSIKTSPLAN-KARTAN

NAMN:	BESKRIVNING:	STÄLLNINGSTAGANDE:
Skillingaryds skjutfält	<p>Fältet tillståndsprövades enligt miljöskyddslagen med ansökan 1994-12-19 och tillståndsbeslut lämnades av länsstyrelsen 1996-12-16. Den prövade verksamheten omfattar bl.a. skjutning med fin- och grovkalibrig-, artilleri-ammunition samt sprängningar, som påverkar omgivningen utanför skjutfältets gräns genom buller.</p> <p>Den miljöprövade verksamheten omfattar också schakt- och grävarbete på land och i anslutning till vatten, broläggning samt båt- och dykverksamhet.</p>	<p>Kommunen föreslår inga förändringar som kan skada intresset och kommunen skall bevaka totalförsvarets militära del, Skillingaryds skjutfält i sin lovgivning genom att:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Inga nya bostäder eller annan störningskänslig bebyggelse tillåts inom beräknad ljudnivå utomhus 95 dBCLx. • Komplettering av bostäder, generationsväxling i pågående jord- och skogsbruksföretag kan medges efter prövning och godkännande av Försvarsmakten. Nya byggnader skall placeras i direkt och nära anslutning till befintligt brukningscentrum.

LIS – LANDSBYGDSUTVECKLING I STRANDNÄRA LÄGE

Syftet med Landskapsutveckling i strandnära läge är att långsiktigt stimulera den lokala och regionala utvecklingen på landsbygden. Redovisningen i översiktsplanen ska vara vägledande vid prövning av ansökningar om dispenser från strandskyddet och upphävande av strandskyddet i detaljplaner.

Inom ett LIS-område kan det särskilda skälet för landsbygdsutveckling användas vid dispens och upphävande av strandskyddet. Kommunen ska kunna motivera beslutet i varje enskilt fall. Åtgärden ska till exempel bidra till att skapa långsiktiga arbetstillfällen eller till att det fortsatt ska kunna finnas butiker och offentlig service på landsbygden.

Vaggeryds kommun upprättade 2015 ett tematiskt tillägg och fördjupning för landsbygdsutveckling i strandnära lägen, LIS-plan. Utpekandet av LIS-områden grundar sig på kommunens bedömning av väsentligt samhällsintresse. Med detta avses sådant som bidrar till utvecklingsinriktnings syfte och fysiska struktur, som baseras på intentionen att kunna bygga ett hållbart samhälle där hela kommunen kan utvecklas tillsammans. För orterna och landsbygden innebär detta en samhällsbyggnad som främjar en ändamålsenlig och sammanhållen struktur med bostadsbebyggelse i anslutning till kommunens tätorter, eller som främjar utveckling av turismnäringen och rekreation i områden som är särskilt intressanta med anledning av sin natur och landskapsbild. Utveckling av bostäder på landsbygden stärker serviceunderlaget och utveckling av turismverksamheter skapar positiva sysselsättningseffekter. Båda dessa delar skapar förutsättningar för en hållbar landsbygdsutveckling i hela kommunen. Läs mer i Översiktsplanens fördjupning från 2015. Landsbygdsutveckling i strandnära läge, Vaggeryds kommun.

ANDRA VÄRDEN

Areella näringar

Mark och vattenområde där särskild hänsyn bör eller ska tas till jord- och skogsbruk av nationell betydelse tas upp i miljöbalkens 3 kapitel 4 §.

Jordbruksmark

Jordbruksmark är ett samlingsnamn för flera olika markanvändningstyper, främst åkermark och betesmarker men även slätterängar ingår i begreppet. Åkermark är den mark som just nu brukas eller som kan brukas till växtodling och betesmark är den mark som nyttjas eller som kan nyttjas till bete. Betesmark kan även delas upp i kultiverade betesmarker eller naturbetesmarker. Den växtlighet som bör frodas på betesmarken är gräs eller örter som kan användas till djurfoder. Slätterängar är mark som nyttjas på sensommaren och används då till att skörda foder. Denna mark varken plöjs, betas eller gödslas (Länsstyrelsen 2020:11). Fördjupad information kring Vaggeryds kommuns jordbruksmark ur ett historiskt perspektiv, nulägesperspektiv och framtidsperspektiv beskrivs i Kommunens Grönstrukturplan, underlagsrapport 5, Jordbruksmarkens framtid.

Jordbruksmark har olika brukningsvärden det vill säga varierande förutsättningar för odling. Därmed har marken olika högt värde för matproduktion.

Vaggeryds kommun definierar brukningsvärd jordbruksmark enligt följande:

- Ingår bland jordbruksblocken (underlag från Jordbruksverket) som är stödberättigande jordbruksmark enligt EU:s definitioner.
- Det är uppenbart utifrån läge, beskaffenhet och övriga förutsättningar att marken brukas eller har brukats som jordbruksmark.

Olika jordbruksmark har olika goda förutsättningar för odling och därmed olika högt värde för matproduktion. För att kunna anpassa exploateringsplanerna i kommunens översiktsplan till dessa skillnader har kommunen låtit analysera värdet av olika jordbruksblock inom 500 m från kommunens tätorter.

De parametrar som vägts in i analysen är storlek, form, avstånd från brukningscentra samt där så varit möjligt, avvattnings- och produktionskapacitet. Parametrarna kan avläsas var för sig eller genom den sammanvägda

bedömningen. Översiktsplanen har i sitt ställningstagande utgått från den sammanvägda bedömnings 3 klasser.

Resultatet av analysen är tänkt att användas som ett underlag vid kommunal fysisk planering och andra bedömningar kopplat till markanvändning, vid sidan av andra underlag.

Hur kommunen definierar väsentligt samhällsintresse och processen för att pröva lämpligheten av byggande på jordbruksmark beskrivs under mark- och vattenanvändningens avsnitt om landsbygd, Arell näring.

Skogsbruk

Utöver kommunens många skyddade naturområden finns det i kommunen betydande arealer skogsbruk. Kommunen anser att det är viktigt att skogsmark såväl som jordbruksmark ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra ett rationellt jord- eller skogsbruk. Landsbygdens basnäringar, jord- och skogsbruk ska ges goda utvecklingsmöjligheter.

Vaggeryds kommun äger cirka 447 hektar certifierad produktiv skogsmark. För att planera ett årligt skogsuttag och ta naturhänsyn har Vaggeryds kommun en grön skogsbruksplan. Skogsbruksplanen ger en bra bild av kommunens skogsfastigheter och hur de skall skötas och skyddas. Kommunen har även som mål att bli PEFC-certifierade. Svenska PEFC är en del av ett internationellt system för certifiering av skogsbruk och produkter i efterföljande handelsled. Målet är att främja uthålligt skogsbruk med balans mellan de tre aspekterna; skogsproduktion, miljövård och sociala intressen. Kommunens skogsbruksplan finns tillgänglig på tekniska kontoret för den som önskar att ta del av planen. I planen regleras planerade avverkningar, restaureringar o.s.v. Skogen förvaltas i kommunens egen regi.

Vattenbruk

Vattenbruk är ett samlingsbegrepp för odling av djur och växter i vatten. Odlingen kan ske i havet, i sjöar eller i bassänger på land. I Vaggeryds kommun finns inga vattenbruk.

Riktlinjer och ställningstagande för Areella näringar

För detaljer, se Vattenförsörjningsplan, Grönstrukturplan rapport 5, Regional vattenförsörjningsplan, Fördjupad utredning jordbruksmark.

Jordbruksmark

- Vaggeryds kommun som aktör bör undvika att exploatera jordbruksmark som är brukningsvärd, hyser höga naturvärden, har en kulturhistorisk betydelse, rekreativ betydelse och/eller bidrar med landskapskaraktäristiska värden. Avstånd, arrondering, skiftenas form och storlek bör även beaktas.
- Den produktion av livsmedel som finns lokalt i kommunen värnas om och stöttas. Gröna näringar ska kunna utvecklas och växa, men exploatering av brukningsvärd jordbruksmark ska undvikas.
- Tätortsnära gårdar och jordbruksmark har stora sociala, rekreativa och pedagogiska värden. I framtiden kan den tätortsnära jordbruksmarken användas på nya sätt till närproduktion av livsmedel, kontraktsodling och utveckling av olika typer av matparker.
- Odlingslott och trädgårdslott kan om möjlighet finns erbjudas boende i flerbostadsområden.
- Kommunen pekar ut ett kommunalt intresse för det öppna odlingslandskapet för landskapet runt vägsträckningarna Hagshult – Tofteryd, Ekeryd – Plätt, Häradsköp, Svenarum- Hubbestad, Palsbo och Gärahov.

Skog

- Vaggeryds kommun som aktör bör undvika att exploatera skogsmark som hyser höga naturvärden, har en kulturhistorisk betydelse, rekreativ betydelse och/eller bidrar med en landskapskaraktäristiska värden.
- Om exploatering av ett stort sammanhängande skogsområde sker, strävar kommunen efter att kompensera den förlorade skogen. Detta kan göras genom att kommunen avsätter en motsvarande del av den egenägda tätortsnära skogen för utveckling med fokus på naturvård och friluftsliv, sparar träd i högre utsträckning och/eller återplanterar inom det nya området. Detta innebär att arealen brukningsvärd mark kan bibehållas.

Natur- och kulturmiljövärden

Mark- och vattenområden samt den fysiska miljön i övrigt som har betydelse med hänsyn till naturvärden, kulturvärden eller friluftslivet tas upp i miljöbalken 3 kapitlet 6 §.

Natur- och kulturmiljövärden delas in i tre avsnitt:

- Naturvård
- Kulturmiljövärden
- Friluftsliv

Naturvård

I Vaggeryds kommun finns naturområden som har kommunala eller statliga skydd och de skall därför redovisas särskilt i översiktsplanen. Det finns även andra naturområden som inte har formella skydd där hänsyn skall tas till naturvärdena.

Områden med höga naturvärden kan vara specifika livsmiljöer för djur och växter som ska bevaras, gynnas och upprätthållas för den biologiska mångfaldens skull. Biologisk mångfald är en grundförutsättning för mänsklig överlevnad. Ekosystemen, som bygger på ett samspel mellan, ger människans samhälle produkter och tjänster som vi behöver för vår välfärd och livskvalitet. Områden med värdefulla naturområden pekas ut i Vaggeryds kommuns Grönstrukturplan, bland annat i underlagsrapport 7, Ekologiska landskapssamband.

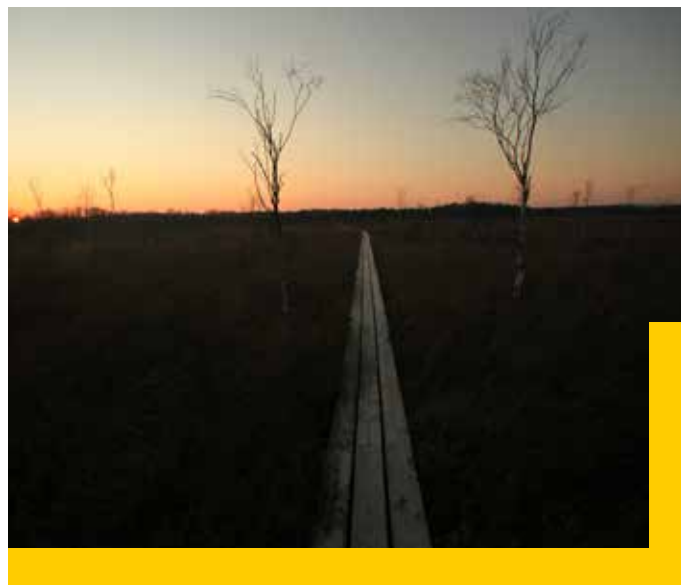
Nedan redovisas statligt eller kommunalt utpekade naturområden.

Natura 2000

Natura 2000 är ett statligt skydd och ett nätverk för att skydda värdefull natur inom EU. Nätverket bildades för att hejda utrotningen av djur och växter och för att förhindra att deras livsmiljöer förstörs. Natura 2000-områden innehåller livsmiljöer som är värdefulla i ett europeiskt perspektiv. Natura 2000-områden är av riksintresse enligt 4 kap, miljöbalken. Dessa områden har, till skillnad från övriga riksintresseområden enligt kapitlet, inte pekats ut direkt i lagen utan förtecknas i särskild ordning enligt bestämmelser i 7 kap. 27 § miljöbalken.

I Vaggeryds kommun är följande objekt Natura 2000-områden:

- Bratteborg
- Skillingarydsfältet
- Dala- och Knekta mosse
- Stensjökvarn
- Ekesås
- Store Mosse
- Gärahov
- Stråkeved-Nässja
- Lilla Kungsbacken DR
- Södra Duveled
- Lövasen
- Tostarp
- Morarps- och Mörhulta mosse
- Trollamossen
- Mossjön

Naturreservat

Naturreservat utgör idag den största andelen skyddad mark i Sverige. Naturreservatet kan antingen vara statligt eller kommunalt. Varje naturreservat är unikt och har därför egna föreskrifter för att bevara naturvärdena. Syftet med naturreservatet avgör vilka begränsningar som gäller. I Vaggeryds kommun är dessa områden naturreservat:

- Brokullen
- Lyngemadssjön
- Gärahovs storäng
- Tjurhults mosse
- Hatten
- Östermoskogen (kommunalt reservat)
- Lilla Kungsbackens domänreservat

Store Mosse Nationalpark

Store Mosse nationalpark ligger i gränslandet mellan Vaggeryd, Gnosjö och Värnamo kommun. Mossen har varit nationalpark sedan 1982. Syftet är att bevara området i dess naturliga tillstånd eller i väsentligen oförändrat skick för att tillvarata ornitologiska, botaniska och andra vetenskapliga värden samt natur- och kulturlandskapets värden. Nationalparker är ett statligt skydd och är även ett riksintresse för naturvård och friluftsliv samt Natura 2000-område. Store Mosse är ett vidsträckt myrlandskap, det största söder om Lappland.

Naturminnen

Ett naturminne är ett mindre naturområde eller natur-objekt som är skyddat på liknande sätt som naturreservat. I kommunen finns två naturminnen:

- Högabråten (gammal ek)
- Linnesjön (ön Törnahall)

Ekologiskt särskilt känsliga områden (ESKO)

Enligt 3 kap 3 § MB ska mark- och vattenområden som är särskilt känsliga från ekologisk synpunkt så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan skada naturmiljön.

Flera av de nationella miljömålen kräver också skydd av dessa områden för att miljömålen ska kunna uppfyllas. Utan särskilt skydd och särskilda hänsyn är risken uppenbar att vi förlorar många värdefulla ekosystem och ekologiska funktioner och många växt- och djurarter.

Ekologiskt känsliga områden kan ibland vara artfattiga och ibland kännetecknas av mångformighet och artrikedom. Det kan också vara områden där vissa ekologiska funktioner lätt kan störas. Förloras en av naturtypens viktigaste ekologiska funktioner får det till följd att många växt- och djurarter kommer att försvinna och det är svårt att senare reparera en sådan skada. I Länsstyrelsen i Jönköpings läns vägledning En aktuell översiktsplan pekas följande kriterier ut som relevanta för att göra ett urval:

1. Områden med instabila produktionsförhållanden och ogynnsamma återväxtförutsättningar.
2. Områden som inrymmer växt- och djurarter, som är hotade respektive sällsynta, t.ex. rödlistade arter i kategorierna Akut hotad (CR), Starkt hotad (EN) och Sårbar (VU).
3. Områden som i övrigt är särskilt ömtåliga och som samtidigt inrymmer stora ekologiska värden.

Kommunen har ingen skyldighet att peka ut ESKO-områden men har möjlighet att göra det i sin översiktsplan. Antalet och storleken på de områden som pekas ut kan skilja sig åt beroende på förändringstrycket i kommunen.

I Vaggeryds kommun har avgränsningen för vilka områden som pekas ut som ekologiskt särskilt känsliga baserats på följande parametrar:

- Naturvärdesinventeringen som utfördes som underlag till översiktsplanen
- Områdets närhet till samhället och därmed stort intresse för exploatering
- Vaggeryds kommuns gröstrukturplan

ESKO-område 1 Norr om Hjortsjön

Området norr om Hjortsjön utgörs av ett område med äldre tallskog samt blötare partier med sumpskog, mossar och Gnyltån. I naturvärdesinventeringen som utfördes under 2021 som ligger som underlag till översiktsplanen tilldelades området kring Gnyltån naturvärdesklass 2 (högt naturvärde). Inom hela områden, främst närmast Hjortsjön finns en hel del uppgifter om förekomst av både rödlistade fåglar och andra fågelarter. Området anses därmed falla inom kategori 1 ogynnsamma återväxtförutsättningar och kategori 3 områden som rymmer stora ekologiska värden.

ESKO-område 2 Skillingaryd-Fåglabäck

Området kring Fåglabäck innehåller två stycken sumpskogar. I naturvärdesinventeringen som utfördes under 2021 som ligger som underlag till översiktsplanen tilldelades sumpskogarna naturvärdesklass 3 (påtagligt naturvärde). Sumpskogarna har en opåverkad och naturlig hydrologi. Området anses falla in under kategori 1 med ogynnsamma återväxtförutsättningar.

ESKO-område 1 Hok-Lindefors

Området vid Lindefors och Hokaån består delvis av ett område med barrskog. Det finns spärrgreniga grova träd, senvuxna träd och riklig förekomst av död ved. En annan del av området består av blandskog med riklig förekomst av död ved och hög och jämn luftfuktighet. I naturvärdesinventeringen som utfördes under 2021 som ligger som underlag till översiktsplanen har området tilldelats naturvärdesklass 2 (högt naturvärde). Området är klassat som nyckelbiotop av Skogsstyrelsen och har ett högt biotopvärde. Området utses till ekologiskt känsligt område eftersom det faller inom kategori 3 som ett område med stora ekologiska värden.

ESKO-område 1 Klevshult-Västra Klevshult

Området vid västra Klevshult utgörs av en välhävdat och artrik betesmark. Inom betesmarkerna finns gamla och grova ekar, död ved och odlingsrösen. I anslutning till de mer öppna betesmarkerna finns även ett artrikt skogsbete med förekomst av hävdgynnade arter och signalarter. I naturvärdesinventeringen som utfördes under 2021 som ligger som underlag till översiktsplanen har området tilldelats naturvärdesklass 3 (högt naturvärde). Skogsbetet är klassat som en nyckelbiotop av Skogsstyrelsen. Området utses till ekologiskt känsligt område eftersom det faller inom kategori 3 som ett område med stora ekologiska värden.

Stora opåverkade områden enligt 3 kap MB §2

Mellan Nyholm och Bondstorp finns ett skogsområde som är tyst och glesbefolkat. I Vaggeryds kommun och i Jönköpings län finns få områden som kan anses vara tysta och opåverkade av buller från stora vägar.

Vaggeryds kommun anser att tysta opåverkade områden med lägre exploateringsgrad som detta är värda att bevara. Områdets värden ligger i att det är vildmarkslikt och glesbefolkat.

- Område mellan Nyholm och Bondstorp

Värdefulla vatten

Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet och Fiskeriverket har tagit fram en nationell strategi för genomförande av skydd enligt miljö kvalitetsmålet Levande sjöar och vattendrag. Målet är att skydda vattenanknutna natur- och kulturmiljöer. De miljöer som är utpekade som värdefulla vatten i Vaggeryds kommun skall skyddas på grund av att de är värdefulla ur natur- eller kultursynpunkt. T.ex. kan det vara att det i området finns rödlistade arter, att vattendragen är orörda, meandrande

vatten eller att det finns många nyckelbiotoper i området. Dessa har pekats ut som värdefulla vatten i Vaggeryds kommun:

- Bosarydssjön
- Mossjön
- Härån, den nedre delen
- Rasjön
- Lagan, mellan Karlforsdammen och Fågelforsdammen
- Stensjön

Riktlinjer och ställningstagande för Grön- och blåstruktur

Livsmiljöer och biologisk mångfald – För detaljer, se Grönstrukturplanen.

- Kommunen arbetar aktivt med att skydda värdefulla områden med hög biologisk mångfald, exempelvis där värdekärnor finns eller områden som pekas ut i den övergripande naturvärdesinventeringen i Översiktsplanen.
- Kommunen inrättar tre kommunala naturreservat för tre olika naturtyper: Ormanäsets lövskog i Bondstorp, våtmarksområdena och kärren norr om Hjortsjön samt gräsmarkerna vid Götarps hage tillsammans med Å ravinen längs med Lagan. Syftet är att säkerställa områdenas höga naturvärde och artmångfald till kommande generationer och bevara tre karaktäristiska naturområden för kommunen som dessutom är tätortsnära.
- Kommunen kartlägger naturvärden löpnade samt arbetar med kontinuerlig naturvård.
- Utpekade gröna stråk för lövskogen, gräsmarkerna, våtmarkerna samt vatten prioriteras i samhällsplaneringen för att öka landskapets förmåga att leverera ekosystemtjänster. Värdefulla våtmarkerna (klass 1 och 2) bör undantas från exploatering
- Kommunen undviker att exploatera naturområden med hög kontinuitet, alltså sådana områden som varit orörda under en lång tid.
- Kommunen strävar efter att underhålla den blåa infrastrukturen på kommunal mark genom skötsel och rensning av vattendrag.

Kulturmiljövärden

Kulturmiljö avser hela den av människor påverkade miljön, det vill säga som i varierande grad präglats av olika mänskliga verksamheter och aktiviteter.

I Vaggeryds kommuns arbete med kulturmiljövård ingår bland annat att bevaka skyddade områden. Den starkaste bevarandelagstiftningen är statligt skyddade områden men även kommunen kan peka ut kulturmiljöer. Områden som är särskilt värdefulla beskrivs i det regionala kulturmiljöprogrammet (2012) och i kommunens kulturmiljöprogram (1989).

Byggnadsminnen

Byggnadsminnesförklaring är ett statligt skydd. Att en byggnad eller plats är byggnadsminnesförklarad innebär ett starkt bevarandeskydd. Ett byggnadsminne kan vara bostadshus, parker, industrianläggningar och broar. Det byggnadsminnena har gemensamt är att de är kopplade

till historiska skeden i samhället. Det finns enskilda och statliga byggnadsminnen. De enskilda byggnadsminnena beslutar länsstyrelsen över och statliga byggnadsminnen beslutar regeringen över. I Vaggeryds kommun finns följande byggnadsminnen:

- Ståhlstugan
- Skillingaryds lägren (statligt)
- Ljungbergs vagnhjulmakeri i Kvarnaberg

Kommunala kulturmiljöer

De gällande dokumenten som omfattar kommunala kulturmiljöer är Kulturmiljöutredningen från 1988 samt Kulturminnesvårdsprogrammet från 1990.

Kommunala kulturmiljöer sammanställdes av Jönköpings läns museum i en utredning från 1988, ”Kulturhistorisk utredning, Vaggeryds kommun”.

BYARUMS SOCKEN

- Byarums sockencentra
- Ammelund, Bratteborg samt Norra och Södra Kulhult
- Eckersholms bruk
- Flahult-Rastad
- Gärahov
- Kvarnaberg
- Mölna
- Nöthult
- Röshult, Vederyd, Ekeryd

BONDSTORPS SOCKEN

- Bondstorps sockencentra
- Rasjö masugn

HAGHULTS SOCKEN

- Hagshults kyrkby

HOK

- Lindefors bruk
- Moarp

SKILLINGARYD

- Kaffegatan
- Kv. Melonen, Ollonet, Plommonet, Skatan, Smultronet och Tomaten.
- Kv. Prästkragen

- Kv. Jupiter och Saturnus
- Kv. Hjorten, Uttern och Vesslan
- Skillingaryds Hembygdsparc
- Stationsgatan och järnvägshotellet

SVENARUMS SOCKEN

- Svenarums kyrkby
- Ekesås by
- Hagafors, Harkeryd och Horshaga
- Hooks Herrgård
- Hubbestad säteri
- Stensjökvarn
- Stoarps by

TOFTERYDS SOCKEN

- Hult-Henriksbo
- Norra Linneryd
- Nåthults by
- Tofteryds kyrkby

VAGGERYD

- Götafors
- Kv. Kolbryggan och Magistern
- Kv. Staren
- Kv. Thule
- Storgatan
- Vaggeryds Gårdarna
- Vaggeryds kvarn

En sammanställning med gällande åtgärdsförslag och ansvarstagande för kommunala kulturmiljöer ingår i "Kultminnesvårdsprogram för Vaggeryds kommun", antagen 1990. Kulturminnesvårdsprogrammet från 1990 fortsätter att gälla tills ett nytt antagits.

I Byarum, Vaggeryd, Skillingaryd, Bondstorp och Hok väntas trycket på exploatering vara högt. Det kan innebära konsekvenser för flera av de befintliga kommunala kulturmiljöerna.

Med utgångspunkt av förslagen till åtgärder och riktlinjer i översiktsplanen och eventuella framtida exploateringar som kan beröra flera av de kommunala kulturmiljöerna, innebär att det är en förutsättning att gällande underlag som avser kommunala kulturmiljöer är uppdaterat och relevant.

Det är därför angeläget att uppdatera kunskapsunderlaget om de kommunala kulturmiljöerna och hur de kan bevaras och utvecklas i samband med en framtida expansionsfas. Det nya kunskapsunderlaget om de kommunala kulturmiljöerna ska därefter tillämpas i den nya översiktsplanen.

Kulturmiljöutredningen Kommunala kulturmiljöer Vaggeryds kommun, 2021 omfattar ett fördjupat och uppdaterat kunskapsunderlag över kommunala kulturmiljöer i Vaggeryds kommun. Kulturmiljöutredningen ska utgöra ett kunskapsunderlag med åtgärder och riktlinjer för att bevara och utveckla kulturmiljövärden inom kommunala kulturmiljöer. Kulturmiljöutredningen är kopplad till den pågående nya kommunala översiktsplanen samt till nationella miljömål och kulturmiljömål. Kulturmiljöutredningen utgör ett planeringsunderlag som ska användas för framtida beslut som avser översiktsplan bygglov, planläggning och övriga kommunala utredningar och projekt. Se Kommunala kulturmiljöer Vaggeryds kommun, 2021.

Vandringsleder

Höglandsleden är en vandringsled som går genom det sydsvenska höglandet. Höglandsleden går från Nässjö kommun i öst, genom Vaggeryds kommun och väster ut vidare i Gnosjö kommun. Munkaleden går på historisk mark mellan Nydala och Byarum. Munkaledens ursprung kommer ifrån den väg som munkarna ifrån Nydala kloster sas vandra när de besökte det Nunnekloster som låg i Byarum. Vandringslederna är viktiga ur kultur- och rekreationssynpunkt och på jämna mellanrum längs lederna finns rast-/tältplatser med vindskydd och grillplatser.

Riktlinjer och ställningstagande för kulturmiljövärden

- Intresseområdena skall säkerställas genom att kulturmiljöerna bevakas i planläggning och i bygglovsskeden. Skydds- och varsamhetsbestämmelser skall införas när nya detaljplaner upprättas.
- För kulturmiljöer skall kulturhistoriska värden bevakas vid detaljplanering och bygglovsprövning. Skydds- eller varsamhetsbestämmelser skall införas i detaljplaner.
- På Översiktsplanens kartor finns de kommunala kulturmiljöerna utpekade. I dessa miljöer anser kommunen att man skall kunna utveckla området genom att bygga till och bygga nytt, men att hänsyn måste tas till platsens historia och den bebyggda miljöns karaktär.
- Ny fördjupad kulturmiljöutredning tas fram av kommunala kulturmiljöer som underlag till detaljplanering.
- Ny kulturmiljöplan eller nytt kulturminnesprogram tas fram för Vaggeryds kommun.
- Kulturmiljöutredningar lägger grunden till de åtgärder som berör kommunala kulturmiljöer.
- Digitalisering och tillgänglighet av kommunala kulturmiljövärden är en del av det löpande arbetet med planeringsunderlagen.

Friluftsliv

Friluftsliv är vistelse utomhus i natur- eller kulturlandskapet för välbefinnande och naturupplevelser utan krav. Inom Vaggeryds kommun finns det goda möjligheter till ett rörligt friluftsliv och återhämtning i naturen.

Närheten och tillgänglighet till gröna och blå miljöer ska betraktas som en kvalitet och attraktionsfaktor i kommunens utveckling. När befolkningen ökar innebär det också att det blir allt viktigare att tillgodose alla invånares behov av friluftsliv och aktivitet för att främja folkhälsan.

Friluftslivet ska planeras utifrån god kunskap där den gröna miljöns kvaliteter och värden långsiktigt tas tillvara.

Översiktsplanen synliggör tätortsnära friluftsområden, motion-och rekreationsstråk samt områden med värde för friluftsliv.

Tätortsnära friluftsområden

Tätortsnära friluftsområden avser större naturområden iordningställda för friluftsliv på gång- och cykelavstånd från tätorten. Områden som innefattas i denna kategori har olika anläggningar för friluftslivet såsom stigar, leder, skyltning och ofta friluftsgårdar. Det är områden som är välkända och välutnyttjade eller som har potential att utvecklas till sådana. Kommunen har fyra tätortsnära friluftsområden:

- Friluftsgården i Vaggeryd
- Bäckalyckan Vaggeryd
- Grönelund Skillingaryd
- Friluftsområdet i Hok

Utöver dessa pekas även Trolleberget i Skillingaryd samt område i östra Klevshult ut i karta då dessa områden har många av de kvaliteter som tätortsnära friluftsområden ska innefatta.

Långa leder

Kategorin långa leder avser linjära friluftsområden i form av leder för motion-och rekreation, vandring, cykling, paddling och ridning. Lederna sammanfaller på flera ställen, men det finns fem olika längre vandringsleder i kommunen:

- Munkaleden
- Fransiscusleden
- Högländsleden
- Småländsleden
- Fågelforsleden

Friluftsliv

Kategorin friluftsliv avser större sammanhängande områden inom följande tre underkategorier.

Stränder och vattenområden

Kategorin avser för friluftslivet tillgängliga vattenområden och stränder vid sjöar samt vid vattendrag (bäckar, åar, älvar) och våtmarker. Kategorin omfattar områden som nyttjas för friluftsbad, paddling, fiske med mera.

Särskilda kvalitetsområden

I denna kategori omfattas landskap, natur och kulturmiljö som har speciella upplevelsekaraktärer. Det rör sig ofta om skyddade natur- och kulturmiljöer, riksintresseområden för kulturmiljö med kulturlandskap och landskapsbildsvärden, orörda urskogsområden, slotts- och herrgårdslandskap och liknande. De fungerar ofta som utflyktsområden och/eller turistattraktioner.

Särskilda kvalitetsområden

I denna kategori omfattas landskap, natur och kulturmiljö som har speciella upplevelsekaraktärer. Det rör sig ofta om skyddade natur- och kulturmiljöer, riksintresseområden för kulturmiljö med kulturlandskap och landskapsbildsvärden, orörda urskogsområden, slotts- och herrgårdslandskap och liknande. De fungerar ofta som utflyktsområden och/eller turistattraktioner.

Stora friluftsområden utan anläggningar

Områdestypen omfattar stora områden med en yta närmare ett tiotal kvadratkilometer som präglas av natur, tystnad, vildmark och ödslighet. Områdena är i hög grad opåverkade och saknar speciella anläggningar för friluftslivet. Ofta ligger dessa områden lite avlägset och svåråtkomligt för att det ska vara ostört

Riktlinjer och ställningstagande för Friluftsliv och rekreation

För detaljer se Grönstrukturplan Vaggeryds kommun, underlagsrapport 4, Friluftslivets värden.

- I kommunens parkmiljöer och i de skogsområden där många invånare rör sig prioriteras överblickbarhet och god belysning utmed gång- och cykelvägar för att skapa trygghet för alla invånare.
- I den fysiska planeringen tar kommunen hänsyn till de områden av intresse för friluftsliv som finns utpekade i den kommunala friluftslivskarteringen.
- I detaljplaneprocessen beaktas det i ett tidigt skede hur exploateringar påverkar befintliga värden för fysisk hälsa och mentalt välbefinnande.
- Informativa kartor och skyltar om ekosystemtjänster och kulturvärden sätts upp i prioriterade stråk i tätort och natur som nyttjas mycket av invånarna.
- Prioriterade tätortsnära friluftsområden är Grönelund, Bäckalyckan och Friluftsgården. Dessa områden är

tillgängliga för alla invånare och anpassningar görs för de med kognitiva och/ eller fysiska funktionsvariationer. Områdena ska skyddas som naturområden med friluftaändamål.

- Kommunens tysta områden utgör möjligheter till rekreation och förblir tysta så långt det är möjligt.

Råvarutillgångar och samhällsviktiga verksamheter

Våra samhällen behöver teknisk försörjning för att fungera. Valfungerande system för vatten, avlopp, energi, IT och avfall är grundläggande förutsättningar i ett modernt samhälle. Områden som innehåller viktiga råvarutillgångar eller är särskilt lämpliga för samhällsviktiga verksamheter och där möjligheten att utnyttja respektive driva dessa bör värnas enligt miljöbalkens 3 kapitel.

Råvarutillgångar och samhällsviktiga verksamheter delas in i fyra avsnitt:

- Vattenförsörjning
- Energiproduktion
- Avlopp och avfall
- Utvinning av naturresurser

Vattenförsörjning

Yt- och grundvattentillgångar

Ytvatten är vatten i t.ex. havet eller i stora insjöar vars egenskaper kan påverkas av atmosfären genom avdunstning, nederbörd, uppvärmning och avkylning. Den största delen av jordens ytvatten är salt. Som ytvatten räknas vatten som vi ser som en del av landskapet, t.ex. sjöar och vattendrag. Både ytvatten och grundvatten fylls på genom nederbörden. Tillförseln av vatten sker genom att det rinner på markytan ner i ett vattendrag eller ner i marken till grundvattnet. Ytvatten klassas i ekologisk respektive kemisk status av Vattenmyndigheten

Grundvatten är vatten under marken eller i berggrunden där hålrummen är helt vattenfyllda. Det finns även i områden med begränsade ytvattentillgångar och är bättre skyddat mot föroreningar och bakterier. De flesta invånare i Vaggeryds kommun är anslutna till kommunens vattenverk, men de som bor på landsbygden försörjer sig med vatten från egna brunnar.

Allmän vattenförsörjning

Det råvatten som idag används i Vaggeryds kommun till

dricksvattenproduktion kommer uteslutande från grundvattenförekomster. Dricksvattenförsörjningen i Vaggeryds kommun utgörs av fyra vattentäkter som bildas av grundvatten Vattentäkterna i kommunen levererar dagligen vatten till 9 vattenverk.

Kommunala vattentäkter

Kommunen har fyra kommunala vattentäkter; i Vaggeryd, Skillingaryd, Bondstorp och Åker. För två av dem, Vaggeryd och Skillingaryd, finns antagna vattenskyddsområden med föreskrifter. För att skydda viktiga vattenresurser mot föroreningsrisker kan länsstyrelsen eller kommunen besluta om vattenskyddsområden med särskilda föreskrifter. Ett vattenskyddsområde är skydd av en vattenförekomst med betydelse för dricksvattenförsörjningen. Skyddet innefattar vattentäkten och marken runt omkring. Inom vattenskyddsområdet gäller föreskrifter till skydd för vattentäkten. Normalt inrättas förutom brunnsområdet, där endast vattenverksamhet får förekomma, en primär skyddszon och en sekundär skyddszon, med olika stränga regler. Särskild varsamhet krävs vid planläggning i anslutning till vattenskyddsområde.

Riktlinjer och ställningstagande för Vattenförsörjning

För detaljer, se Vattenförsörjningsplan

- Vattenförsörjning inklusive reservvatten hanteras i kommunens vattenförsörjningsplan.
- Reservvattentäkt ska utredas i Vaggeryd och i Skillingaryd.
- Områden för vattenförsörjning ska skyddas i Bondstorp och Åker.
- Kommunen ska ta hänsyn till Länsstyrelsens regionala vattenförsörjningsplan i det fysiska planeringsarbetet.
- Kommunen ska utreda vilka kommunala och enskilda vattentäkter som behöver ett långsiktigt skydd och via tillsyn ställa krav på att skydd upprättas.
- De allmänna vattentäkterna i kommunen ska ha vattenskyddsområden samt tillstånd till vattenuttag senast 2024.
- Utbyggnadsstrategin för VA ska redovisas i den kommunövergripande VA-planen som ska tas fram för Vaggeryds kommun.

Riktlinjer och ställningstagande för Yt- och grundvatten

För detaljer, se Vattenförsörjningsplan

- Yt- och grundvattentillgången ska skyddas och nyttjas i ett hållbart långsiktigt perspektiv.
- Kommunen strävar efter att stärka den blå infrastrukturen i våra vattendrag och att de ska innehålla en hög biologisk mångfald. Detta gör kommunen genom att stärka och spara ekologiskt funktionella kantzoner utmed tätortsnära sjöar och vattendrag, minska antalet vandringshinder för fisk och utter i kommunens vattendrag samt bekämpa vattenlevande invasiva arter.
- Grundvattnet ska skyddas från yttre påverkan och förorening.
- Planläggningen ska medverka till att miljö- kvalitetsnormerna enligt vattendirektivet uppfylls.
- Planläggning eller beviljande om bygglov ska ske med förutsättning att halten av övergödande ämnen i mark och vatten inte ger någon negativ inverkan på människors hälsa eller förutsättningar för biologisk mångfald.
- Rullstensåsar och isälvsavlagringar håller goda grundvattentillgångar och är därmed viktiga för vår dricksvattenförsörjning. Exploatering av åsar ska undvikas, och vid eventuell exploatering ska stor varsamhet iakttas.

Riktlinjer och ställningstagande för Beredskap Vatten

För detaljer, se Vattenförsörjningsplan

- Skydd införs för kommunens grundvattentäkter för att säkra kvalitet och kvantitet för dricksvattnet ur ett beredskapsperspektiv. Långsiktig planering för kommunal dricksvattenförsörjning redogörs närmare i vattenförsörjningsplanen.
- Kommunens tillgång till färskvatten säkerställs ur ett långsiktigt beredskapsperspektiv genom att områden som är av relevans för dricksvattenproduktion inte exploateras.

Fjärrvärme och fjärrkyla

Fjärrvärme är ett kostnadseffektivt, enkelt och miljövänligt sätt att förse din fastighet med värme och varmvatten. I ett kraftvärmeverk produceras både el och fjärrvärme från till exempel biobränsle. Genom att bränslet nästan uteslutande består av biobränsle så bidrar fjärrvärmens till att minska hotet mot klimatet. Fjärrkyla (liksom fjärrvärme) produceras i en central, storskalig anläggning som distribuerar kallt vatten till kunder med stort kylbehov. Fjärrkyla ersätter små lokala kylanläggningar som ofta har sämre verkningsgrad, orsakar mer buller och tar större plats i byggnaden.

Det kommunala bolaget Vaggeryds Energi AB står för driften av fjärrvärme i Vaggeryd och Skillingaryd.

Energiproduktion

Svenskproducerad el kommer i dagsläget främst från vattenkraft, kärnkraft, vindkraft och kraftvärme. Energifrågan är en viktig fråga på många nivåer i samhället. Energi- och transportsektorns förbränning av fossil energi är en stor del av problemet med klimatförändringar i världen. Energi måste användas effektivt och inom några årtionden måste vi vara oberoende av fossila bränslen för vår energiförsörjning. Denna inriktning skapar förutsättningar för ett resurssnålt samhälle och möjligheter till ekonomisk tillväxt genom ny teknik. Det här avsnittet handlar dock främst om energi ur perspektivet teknisk försörjning.

Energi- och klimatrådgivning

Vaggeryds kommun ingår i Energicentrum som erbjuder kostnadsfri energirådgivning för privatpersoner, föreningar, bostadsrättsföreningar samt små och medelstora företag. Förutom för Vaggeryds invånare är rådgivningen till för boende i Jönköping, Sävsjö, Mullsjö och Habo kommuner.

Elnät

I Vaggeryds kommun finns flera aktörer som äger och ansvarar för elnät. En av aktörerna är den kommunala förvaltningen Vaggeryds Elverk som är en integrerad del av bolaget Vaggeryds Energi. Om du ska ansluta en fastighet till elnätet behöver du ta reda på vem som äger nätet och distribuerar el i det aktuella området.

Solenergi

Solenergi är energi som kommer från solens ljus. Solens energi kan fångas upp och omvandlas till el, kyla eller värme. I Sverige har ökningen av solcellsanläggningar gått snabbt de senaste åren men sett till hela Sveriges elproduktion utgör solenergi en liten andel. Solel utgör mindre än 1 % av den totala elproduktionen. [Läs mer om solenergi på energimyndighetens webbsida.](#)

Vindkraft

Vindkraft är en ren energikälla med hög kvalitet ur miljösynpunkt. Vaggeryds kommun har tillsammans med Vatten- och samhällsteknik AB upprättat en vindbruksplan. Vindbruksplanen är ett tematiskt tillägg till kommunens översiktsplan. Syftet med vindbruksplanen är att identifiera potentiella lokaliseringalternativ för vindkraftverk i kommunen.

Vindbruksplanen för Vaggeryds kommun antogs av kommunfullmäktige 29 april 2019 och vann laga kraft den 29 maj 2019.

Informationsteknik IT

Informationsteknik, IT, är ett samlingsbegrepp för de möjligheter som skapats genom framsteg inom data-teknik och telekommunikation. I Vaggeryds kommun finns möjligheter att få bredband på flera sätt.

Bredband via fiber

Genom fiberanslutning får du tillgång till internet, TV och telefoni i ditt hus. Fiber som överföringsmedia är oöverträffat och utgör en garant för att kunna utnyttja framtida tjänster. I Vaggeryds Kommun så har Vaggeryds Energi AB ett väl utbyggt fibernät i tätorterna Vaggeryd, Skillingaryd, Klevshult, Byarum och snart också i Hok.

Genom fibern erbjuder Vaggeryds Energi AB en egen TV-lösning med ett urval av analoga och digitala kanaler, det finns möjlighet köpa till allt ifrån enskilda kanaler till färdiga paket från ledande leverantörer av TV.

Kontakta Vaggeryds Energi om du vill veta om det finns fiber till en fastighet som du är intresserad av.

Bredbandsutbyggnad på landsbygden

Utöver de möjligheter som kommersiella aktörer erbjuder stödjer Vaggeryds kommun de två lokala fiberföreningarna som finns. Föreningarna fiber i Vaggeryds kommun och Vaggeryds kommuns Östra fiberförening har fått beviljat statligt stöd för att bygga ut fibernätet på landsbygden.

Föreningarna har fått många medlemmar eftersom de allra flesta vill vara med och ansluta sig och bidra till utvecklingen på landsbygden.

Om det inte finns fiber till fastigheten kan ADSL-modem eller ett mobilt abonnemang med 3G- eller 4G-uppkoppling vara alternativ som fungerar tillfredsställande.

Riktlinjer och ställningstagande för Energiproduktion och Informationsteknik

För detaljer se kommunens Vindbruksplan (tematiskt tillägg ÖP), Miljöprogrammet och Klimatrådets Energi- och klimatstrategi.

Energiproduktion

- Vaggeryds kommun prioriterar fjärrvärme som uppvärmningslösning i kommunens bebyggelse-utveckling där det så är lämpligt.
- Fjärrvärme ska ingå som huvudregel i större flerbostadshus och offentliga byggnader i Skillingaryd och Vaggeryd samt lämpliga industriområden.
- Vaggeryds kommun vill uppnå en god planering av elnätet för att kunna klara av den snabba omställningen. Nya bostadsområden ska därför ha förutsättning att ladda 1-2 bilar per fastighet.
- Planera för möjligheten att etablera laddpunkter (eller annat miljövänligt drivmedel) vid nybyggda flerbostadshus och offentliga byggnader.
- Nybyggda kommunala lokaler och bostäder bör ha installerade solpaneler.
- Kommunen ska ta fram ett strategiskt dokument för elförsörjning för att säkerställa att kommunens tillväxt även i framtiden kan elförsörjas.

Informationsteknik

- Kommunen ska verka för att bredbandsutbyggnaden fortsätter i landsbygdsområden utanför kommunens orter.
- För att stimulera fortsatt bredbandsutbyggnad ska nedgrävning av fiberkablar alltid beaktas vid andra grävningar för till exempel fjärrvärme och el samt vatten och avlopp. I samband med projektering bör kabeldragning beaktas.

Avlopp och avfall

Avloppshantering

I kommunen finns ett flertal mindre avloppsanläggningar som hanterar avloppsvatten från större och mindre samhällen. Planering och byggande ska säkra fortsatt verksamhet och expansion på platserna och hänsyn ska tas till lukt och buller.

Avlopp - kommunalt

Vaggeryds kommun har enligt lag en skyldighet att ta hand om avloppsvatten från fastigheter som ligger i kommunens tätorter eller där det finns fastställda verksamhetsområden för vatten och avlopp (VA).

Enskilda avlopp

När du inte kan ansluta ditt avlopp till det kommunala ledningsnätet får du istället ansöka om att få göra ett enskilt avlopp. Det kan anläggas för ett eller flera hushåll.

Avfallshantering

Gislaved, Gnosjö, Vaggeryds och Värnamo kommuner har bildat kommunalförbundet Samverkan Återvinning och Miljö (SÅM) med uppgift att bära det kommunala ansvaret för hushållsavfall. Planering och byggande ska säkra fortsatt verksamhet och expansion på platserna och hänsyn ska tas till buller.

Riktlinjer och ställningstagande för Avloppsrening För detaljer se Vatten- och Avloppsplan.

- Kommunen ska ställa krav på hög skyddsnivå för de enskilda avlopp som gör att en vattenförekomst inte kan uppnå god ekologisk status.
- Det är kommunens skyldighet enligt 6 § vattentjänstlagen att snarast se till att ett blivande eller befintligt bebyggelseområde i ett större sammanhang får vatten eller avlopp om det finns behov med hänsyn till hälsa eller miljö. Dessa prioriterade utbyggnadsområden ska redovisas i VA-planen.
- För att uppnå en hållbar samhällsplanering ska kommunen prioritera bebyggelse i anslutning till befintlig infrastruktur för vatten- och avlopp för att hushålla med ekonomiska och ekologiska resurser.

Riktlinjer och ställningstagande för Materialåtervinning och återbruk

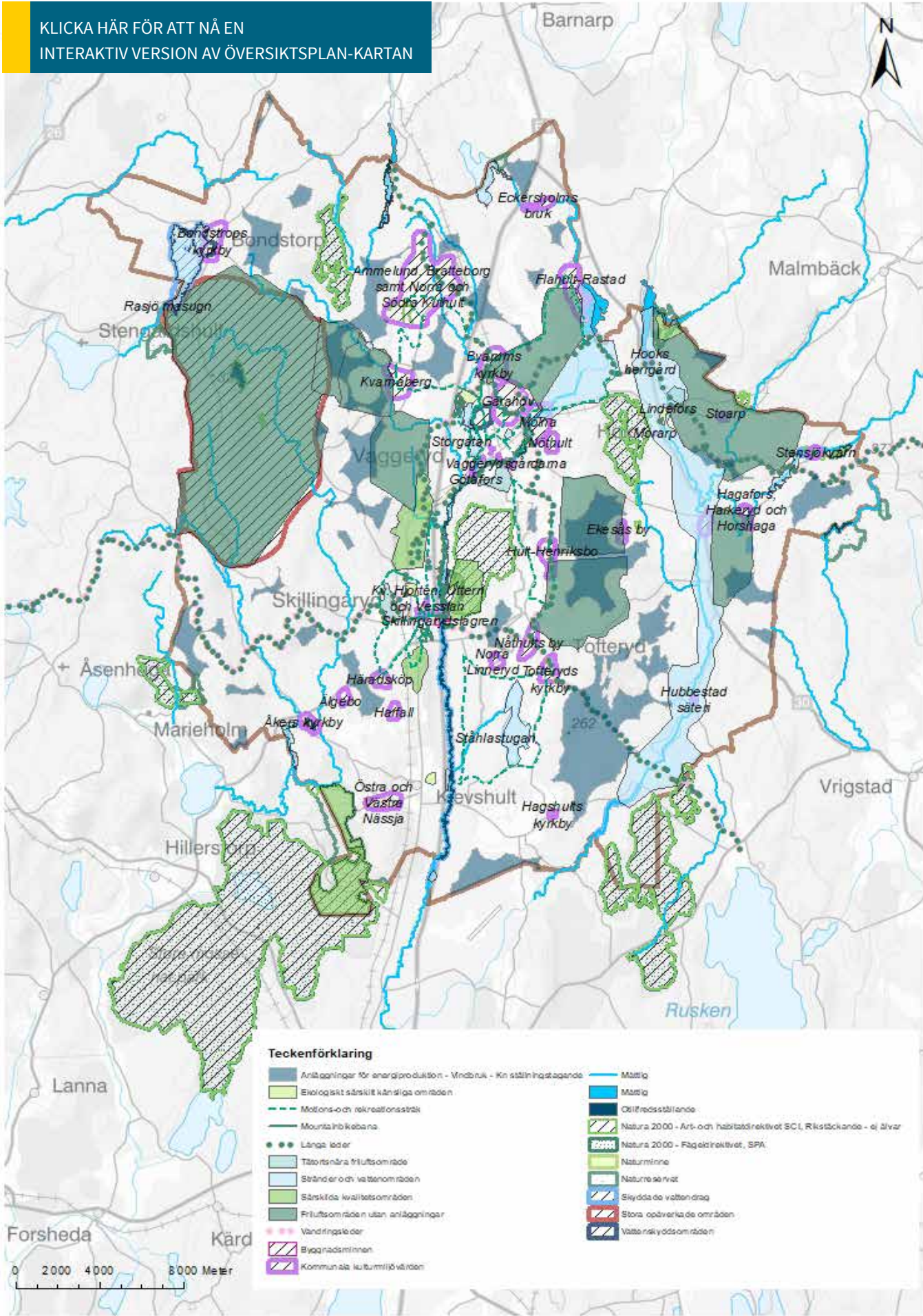
För detaljer se renhållningsordning 2018-2022

- Vid exploatering av nya områden för flerbostadshus ska tillräckligt utrymme lämnas på fastigheten för sortering, yta för hämtningsfordon samt att uppställningsplatsen för avfallsbehållare placeras på ett sätt så att tung trafik undviks inom bostadsfastigheten/ bostadsområdet.
- Återvinningscentralen i kommunen väntas på sikt utvidga och omforma sina verksamheter och kommer fortsatt kräva motsvarande dagens yta i anslutning till tätorterna.
- Återvinningsstationerna väntas finnas kvar i viss mån på lång sikt, men deras betydelse och behovet av yta kommer långsiktigt att minska i samband med att fastighetsnära insamling och utveckling av återvinningscentralerna sker.
- Återbruk kommer att skalas upp till en större verksamhet som väntas ta allt större plats i samhället både i privat och kommunal regi. Återbruket förväntas flytta bort från återvinningscentralerna och komma närmare centrum där människor vistas. Kommunen planerar för en placering i attraktivt läge av ett återbrukscentrum i Vaggeryd och Skillingaryds tätorter.
- Kommunen planerar i sin centrumutveckling för strategiska placeringar av kvartersnära insamling, som fungerar som fastighetsnära insamling men på allmän platsmark i samhällena. Det finns ett stort pedagogiskt värde i att invånarna både sorterar på hemmaplan och ute i samhället.

Utvinning av naturresurser

Täkt innefattar brytning och bearbetning av berg, naturgrus, torv och andra jordarter. Det är viktigt att kommunen säkerställer en god hushållning av naturresurser. Intresset för skydd av grundvattnet går alltid före intresset att utvinna grus då grusförekomsterna är en förutsättning för grundvatten av god kvalitet. Hushållning av berg och grus ska ske i så stor omfattning som möjligt. Naturgrus är en ändlig resurs, täkter för naturgrus bör därför ersättas med täkter för bergkross, morän eller återvunnet material. Täktverksamheternas miljöpåverkan ska minimeras samtidigt som hänsyn tas till pågående verksamhet. Ny bebyggelse intill täkterna kan sannolikt störas av buller eller hindra täktverksamheten. Det är därför ur allmän synvinkel olämpligt att ny bebyggelse tillkommer i anslutning till täktområde, utom för exploateringsföretaget eget behov. Vaggeryds kommun har förekomster av naturresurser i form av Berg-, grus- och torvtäkter.

KLICKA HÄR FÖR ATT NÅ EN
INTERAKTIV VERSION AV ÖVERSIKTSPLAN-KARTAN

Miljö, hälsa och säkerhet

I plan- och bygglagens 3 kapitel 5 § står att översiktsplanen ska redovisa kommunens syn på risken för skador på den byggda miljön som kan följa av översvämning, ras, skred och erosion som är klimatrelaterade samt på hur sådana risker kan minska eller upphöra.

Miljö, hälsa och säkerhet delas in i 3 avsnitt:

- Miljökvalitetsnormer
- Dagvattenhantering
- Klimatrelaterade risker i fysisk planering

Miljökvalitetsnormer (MKN)- Vattenkvalitet

Kommunen ska redovisa hur man avser att följa gällande miljökvalitetsnormer (MKN) enligt 5 kapitlet miljöbalken. Miljökvalitetsnormer för vatten omfattar ytvatten (sjöar, vattendrag och kustvatten) och grundvatten. Syftet med normerna är att säkra Sveriges vattenkvalitet.

En miljökvalitetsnorm för vatten beskriver den kvalitet en så kallad vattenförekomst ska ha nått vid en viss tidpunkt. Huvudregeln är att alla vattenförekomster ska uppnå det som inom vattenförvaltning kallas god status. En norm anger en lägsta nivå. Vattenförekomsten får alltså inte påverkas av en verksamhet på ett sätt så att kvaliteten blir sämre än den status som anges i normen. Det är vatten-delegationen vid Vattenmyndigheten i respektive distrikt som beslutar om miljökvalitetsnormerna för en vattenförekomst. Genom normerna ställer delegationerna krav på ekologisk och kemisk kvalitet i ytvatten, och krav på kemisk kvalitet och vattentillgång för grundvatten.

VISS (Vatteninformationssystem Sverige) är ett verktyg för information om alla vattenförekomster i Sverige, här finns bland annat uppdaterad information om vattenförekomsternas status och förslag på åtgärder. Information och åtgärder ska beaktas i vidare planering och byggnation. [VISS går att hitta här](#).

Vattenförvaltningen bedrivs i 6-års cykler. Den nuvarande gäller för 2016-2021 och en ny förvaltningsplan inom vattenförvaltningen kommer att fastställas under 2022 som ska gälla för 2021-2027.

I översiktsplanen redovisas de vattenförekomster som enligt VISS har måttlig eller sämre ekologisk status.

VATTENDRAG MED MÅTTLIG STATUS

- Fängen
- Hokasjön
- Vederydssjön
- Bodasjön väster
- Bodasjön öster
- Ekebergsbäcken
- Gnyltån ovan Hjortsjön
- Hagaforsån
- Hjortsjöån
- Hokaån: Härån-Hokasjön
- Härån: Ruskån-Hokaån
- Hästgångsån
- Lagan: Fängen-Eckern
- Lagan: Härån-Lillån
- Lagan: Lillån-Stödstopaån
- Lagan: Stödstopaån-Sandsjön
- Lillån: Lagan-Linnesjön
- Malmbäcksån
- Modalaån
- Radan: Stengårdshultasjön-Rasjön
- Stödstopaån nedre
- Stödstopaån övre
- Svanån: Radan-Gettrabosjön
- Vedabäcken
- Vederydsån
- Västerån ovan Älgabäcken
- Västerån: Långasjön – Älgabäcken
- Älgabäcken: Västerån-Gärdessjön
- Österån: Långasjön-Kogöl

VATTENDRAG MED OTILLFREDSSTÄLLANDE STATUS:

- Mossjön

Riktlinjer och ställningstagande för vattenkvalitet

- Vattenförekomster med miljö kvalitetsnormer lägre än nivån god status identifieras, orsakssamband analyseras och förslag på åtgärder upprättas. Aktuella aspekter är bland annat förorening, övergödning och fiskvandringshinder. På sikt ska den vattenkemiska och biologiska statusen i våra sjöar och vattendrag ha förbättrats så att de har god ekologisk och kemisk status samt inte är påverkade av föroreningen.

Miljö kvalitetsnormer (MKN)- Luftkvalitet

Kommunen ska redovisa hur man avser att följa gällande miljö kvalitetsnormer (MKN) enligt 5 kapitlet miljöbalken. I Luftkvalitetsförordningen preciseras krav på högsta tillåtna föroreningsnivåer för ett antal olika luftföroreningar. Den fysiska planeringen får inte leda till att dessa gränsvärden överskrids. Åtgärder för att minska luftföroreningarna är primärt kopplade till reglering och styrning av fordon och trafik. En annan källa till luftföroreningar är uppvärmning. Exempel på föroreningar som finns i luften är: kvävedioxid, svaveldioxid, ozon, flyktiga organiska ämnen, partiklar och bensen. Problem med förhöjda halter av främst kvävedioxid och partiklar finns både i storstadsregionerna och i mellanstora och mindre tätorter. Hushållens småskaliga vedeldning är idag ett lokalt problem i vissa tätorter. Förbränningsgaserna bidrar till förorening och övergödning av mark och vatten. Det är också mycket obehagligt och kan vara skadligt för omgivningen (lukt och hälsoskadliga ämnen) om vedeldning sker på ett slarvigt sätt. Vaggeryds kommun har riktlinjer för småskalig vedeldning som du kan ta del av på kommunens hemsida. Eldning i när- och fjärrvärmecentraler ger en effektiv förbränning jämfört med småskalig vedeldning och är därför ett mycket bra alternativ ur miljösynpunkt.

Vaggeryds kommun överskrider inte några gränsvärden för högsta tillåtna föroreningsnivåer. Inför en framtida utveckling av kommunen kan dock antal fordon från person och godstransporter förväntas öka varav kommunen aktivt ska arbeta för en ökning av hållbara resor genom satsningar för bättre kollektivtrafik och säkrare, genare gång- och cykelvägar. Detta för att säkerställa att den fysiska planeringen inte leder till att dessa gränsvärden överskrids.

Riktlinjer och ställningstagande för Luftföroreningar

- Målet är att halten bensen, PM10 och NO2 inte överstiger miljö kvalitetsmålets preciseringar för luftkvaliteten.
- Kommunen ska verka för en attraktiv kollektivtrafik i Vaggeryds kommun, för att minska mängden persontrafik som bidrar till luftföroreningar i tätorterna.

Buller

I dagens samhälle är buller ett stort miljö- och hälso- problem. Med buller menas oönskat ljud som är störande och i vissa fall skadligt för hälsan. Buller kan komma från biltrafik, järnväg, flyg, industrier och andra verksamheter. Buller påverkar människors hälsa, välbefinnande och livskvalitet.

Regler om buller finns i såväl plan- och bygglagen som miljöbalken och förordningar. För olika kategorier av buller finns också riktvärden för bullernivåer vid bostadsbyggnader.

Riktvärden för bullernivåer vid bostadsbebyggelse ska följas.

Riktlinjer och ställningstagande för Buller

- Kommunen har tagit fram en översiktlig bullerkartering kopplat till vägnätet och järnvägen som ska användas som underlag vid detaljplanering.

Dagvattenhantering

Dagvatten utgörs av nederbördsvatten, i form av regn eller avsmält snö, spolvatten eller framträngande grundvatten som tillfälligt rinner av hårdgjorda ytor såsom asfalterade vägar, hustak, byggnadsfasader eller fordon. Det handlar alltså om tillfälligt förekommande vatten avrinnande på mark som inte är täckt av vatten i normala fall, framförallt inom tätbebyggelse och på större vägar utanför tätbebyggda områden. Vilken påverkan dagvatten har på recipienten beror, förutom på dagvattnets innehåll av föroreningar, även på recipientens egenskaper och på tillrinningsområdets markanvändning. När det regnar eller snöar tar nederbörden med sig luftföroreningar och när den sedan landar på hårda ytor löser vattnet upp och drar med sig ytterligare föroreningar som i torr eller våt form samlats på hårdgjorda ytor. En viktig orsak till dagvattenproblematiken är exploatering av mark. På naturliga marker, utan hårdgjorda ytor, kan vattnet renas naturligt genom att infiltrera ned genom jordlagren. När städer och vägar byggs minskar de gröna ytorna som kan sköta denna naturliga reningsprocess.

Vaggeryds kommun behöver genomföra åtgärder för att minska miljöpåverkan från dagvattenhanteringen i Lagan. I det kommande arbetet med en vatten- och avloppsplan kommer dagvattenhanteringen att ingå, problemen beskrivas och åtgärder att arbetas fram.

Kommunens arbete med vatten- avlopps- och dagvattenfrågor sker genom Vatten- och avloppsplanen, Vatten- och avloppsstrategin, vattenförsörjningsplanen och Dagvattenstrategin. Mål för dagvatten redovisas i Vaggeryd kommuns Dagvattenstrategi del 1. Målen innebär att åtgärder måste sättas in längs hela dagvattenkedjan från det att regnet träffar marken till dess att vattnet når recipienten. I framtagandet av målen har vattendirektivet och miljö kvalitetsnormer för vatten varit betydelsefulla.

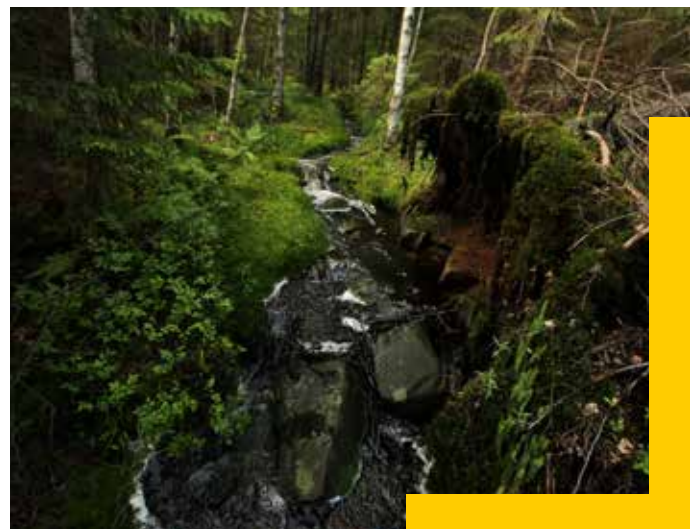
Tätorter har stora arealer hårdgjorda ytor som hindrar regn- och smältvatten, det vi kallar dagvatten, att tränga ner i marken. I dag samlas mycket av vattnet upp och leds i ledningssystem till diken, vattendrag och sjöar. Det ger en effektiv dränering men skapar också problem. Den naturliga utjämning och fördröjning som sker när

dagvatten får rinna över vegetation och genom våtmarker förloras i den urbana miljön och flödena blir kraftigare. Den naturliga vattenbalansen rubbas också om dagvatten inte får infiltrera och bilda grundvatten. Dessutom skapas punkt visa utsläpp med förorenat dagvatten som innehåller en hel del oönskade ämnen som tungmetaller, petroleumprodukter, fosfor, kväve och bakterier. Föroreningskällorna är främst biltrafiken, men även byggnader, uppvärmning och industri samt en del luftburna föroreningar från avlägsna platser.

Lokalt omhändertagande av dagvatten (LOD)

Kommunens ambitioner är att så långt möjligt omhänderta dagvatten lokalt. Lokalt omhändertagande kan dock i vissa fall medföra förorening av grundvattenförekomster. Inriktningen är att förebygga att förorenat dagvatten uppstår t.ex. genom att vid bygglovshantering vara uppmärksam på kommande påverkan på dagvattnet och bl.a. undvika omålade förzinkade takytor.

Metoder för att omhänderta det dagvatten som uppstår är infiltration, fördröjning och rening. Vid infiltration är huvudprincipen att leda dagvattnet till vegetationsklädda ytor så nära källan som möjligt. Vid kraftiga regn kan det bli stora nederbördsmängder som behöver fördröjas så att det inte orsakar problem nedströms. Exempel på fördröjning är gröna tak och fördröjningsdamm. Denna typ av anläggningar har också en sedimenterings- och retningsseffekt och kan kombineras med infiltration. I vissa fall kan det också vara aktuellt med underjordiska magasin för att lagra vatten. Beroende på dagvattnets föroreningsnivå, markförhållanden samt natur- och rekreationsvärden i vattendraget kan metoderna kombineras. Kommunen arbetar även med att få bättre spillvatten genom att förhindra att dagvatten leds in i spillvattennätet.

Riktlinjer och strategier för Skyfall och dagvattenhantering

För detaljer, se dagvattenstrategin.

- Områden som är identifierade i Grönstrukturplanen som särskilt utsatta för skyfall prioriteras för åtgärder i samhällsplaneringen.
- Öppna dagvattenlösningar prioriteras i detaljplan och utformas för att även ge sociala och rekreativa värden.
- Kapacitetssimulering av dagvattenledningarna görs i Skillingaryd primärt för att se vilka områden som utsätts för översvämning vid skyfall.
- Strategiska grönområden som finns utpekade för dagvattenhantering och fördröjning baserat på lågpunkter och grönstruktur, ska beaktas i den fysiska planeringen och helst sparas.
- Kommunens ambitioner är att så långt möjligt omhänderta dagvatten lokalt.

Förorenade områden

Med ett förorenat område menas ett område där halterna av ett eller flera ämnen påtagligt överskrider den lokala/regionala bakgrundshalten. Det kan vara mark, vatten, grundvatten, sediment eller byggnader och andra anläggningar som är förorenade. Länsstyrelsen och kommunerna i Jönköpings län kartlägger områden med misstänkt förorening. Både pågående och nedlagda verksamheter som kan ha orsakat föroreningar inventeras.

Riktlinjer och ställningstagande för förorenade områden

- Misstänkt- eller konstaterat förorenade områden ska utredas innan detaljplan antas eller bygglov ges. Utredningen ska göras i samråd med tillsynsmyndigheten för det förorenade- eller potentiellt förorenade området.
- Exploatering på förorenade områden ska endast tillåtas om det genomförts efterbehandlings- och saneringsåtgärder som undanröjer eventuella risker för människors hälsa och/eller miljön, eller om riskreducerande åtgärder vidtas vid byggnation.
- Sanering och efterbehandling av ett förorenat område ska utföras i syfte att området kan använ-

das utan risk för människors hälsa och/eller miljön. Särskild hänsyn ska tas till nuvarande eller framtida planerad markanvändning.

- Vid efterbehandling eller sanering ska hänsyn tas till omgivningen och framtida klimatpåverkan så att det sanerade området inte åter förorenas eller att föroreningar riskerar att spridas i framtiden.
- Kommunen ska hålla sig uppdaterad med den information som behövs angående förorenade områden för att kunna tillgodose att riktlinjerna uppfylls. Tät dialog om förorenade områden hålls med räddningstjänsten.

Miljöfarlig verksamhet

Med miljöfarlig verksamhet menas all användning av mark, byggnader eller anläggningar som på ett eller annat sätt ger utsläpp till mark, luft eller vatten och som kan vara skadlig för människors hälsa eller miljön. Miljöbalkens regler gäller för både stora och små verksamheter.

Riktlinjer och ställningstagande för miljöfarlig verksamhet

- Vid nyetablering av nya bostadsområden ska lämpligt skyddsavstånd till befintlig bebyggelse utredas i varje enskilt fall.
- Vid nyetablering av verksamhetsområden ska lämpligt skyddsavstånd till befintlig bebyggelse utredas i varje enskilt fall. Nya föreslagna industriområden ska inte läggas i anslutning till bostadsbebyggelse.
- Vid etablering av nya områden skapas för logistik och sällanvaruhandel prioriteras platser med möjlighet till lämplig trafikinfrastruktur.
- Där störande industriområden ligger insprängda i områden som domineras av bostäder, bör industriområdena flyttas till mer lämpliga platser för att reducera störning på livsmiljöerna och möjliggöra centrum- och bostadsutveckling.
- Lämpligt skyddsavstånd ska utredas i varje enskilt fall vid planläggning intill verksamhetsområden.
- Naturmark med uppvuxen skog, speciellt tät sådan som kan verka avskärmande, luktreducerande och

bullerdämpande, lämnas i anslutning till verksamheter som kan medföra upplevda störningar av boende i närheten.

Farlig verksamhet

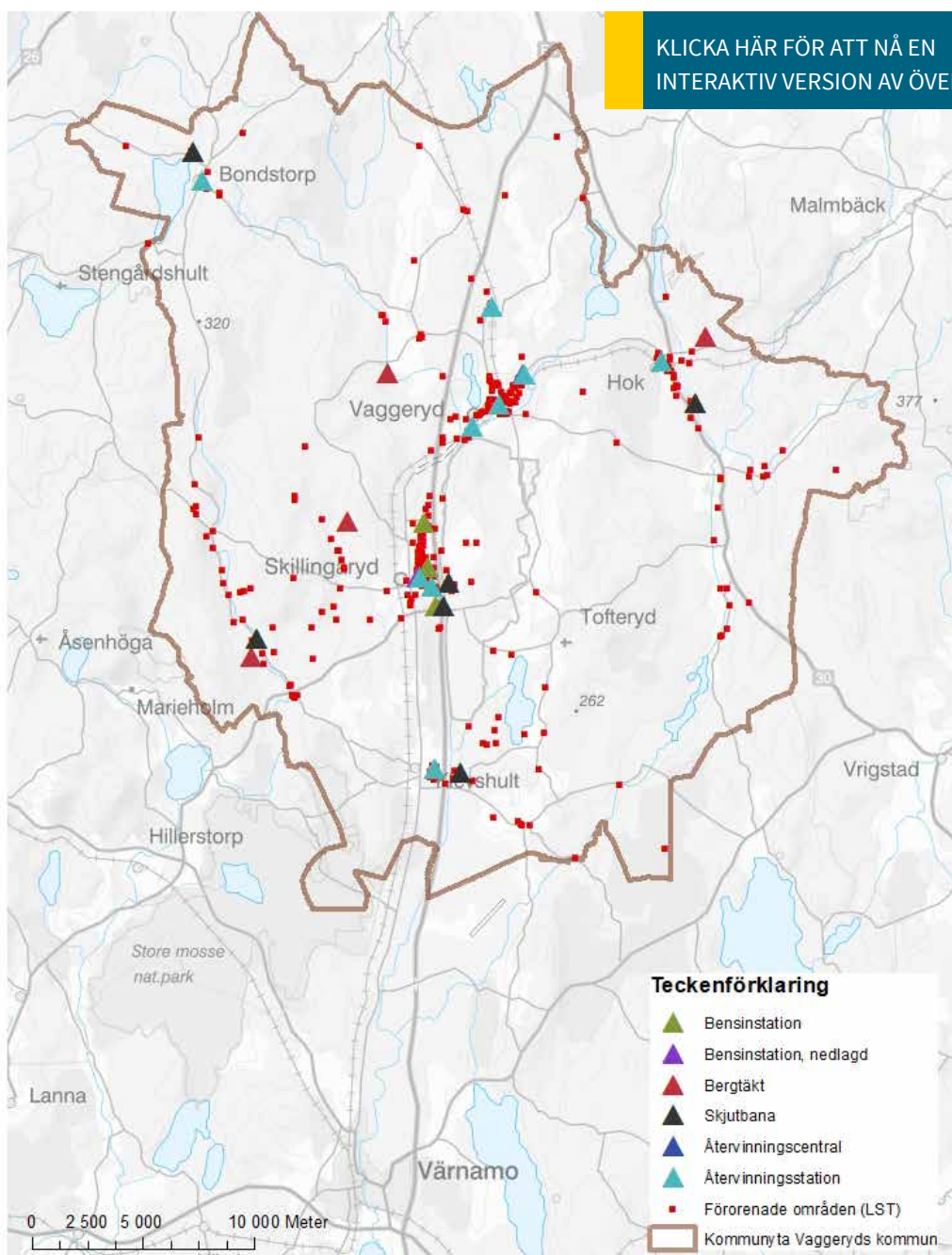
Vid farliga verksamheter hanteras stora mängder kemikalier eller bedrivs verksamhet som av andra skäl medför risker för allvarliga skador på människor eller miljön.

Riktlinjer och ställningstagande för farlig verksamhet

- Lokalisering av farliga verksamheter ska ske med

ett säkerhetsavstånd så att områden med känslig markanvändning, exempelvis skolor samt vård- och omsorgsboenden, inte påverkas av störning.

- Sevesoanläggningar ska lokaliseras på lämpligt skyddsavstånd till tätortsbebyggelse. Avståndet utreds i varje enskilt fall.
- Nya drivmedelsstationer ska inte ligga inom eller i anslutning till bostadsbebyggelse, skola, vård- och omsorgsboenden. Detta för att undvika transporten av drivmedel genom samhällena, rena miljöskulder och minska påverkan på boende, skolverksamhet och liknande.

Riktlinjer och ställningstagande för transporter av farligt gods

- Vid uppförande av ny bebyggelse bör riskerna beaktas inom 150 m från transportleder för farligt gods.
- Transporter av farligt gods som sker via vägtrafik ska ledas runt tätorterna.
- Järnväg ska prioriteras som transportnät för farligt gods.

- Gröna buffertzoner längs med väg samt intill industri sparas ur ett buller-, luft - och visuellt perspektiv.

Klimatrelaterade risker i fysisk planering

I Sverige förväntas klimatförändringarna innebära fler värmeböljor, kraftigare regn och översvämningar. Som i sin tur påverkar vår natur och människor och djurs levnadsmiljö och välmående. I samhällsplaneringen innebär detta att vi behöver ta ett större ansvar för att skydda mark kopplad till vår livsmedelsproduktion, bevara viktiga områden för den biologiska mångfalden samt göra avvägningar där vi bland annat måste lägga ett större fokus på markens bärighet och att minska riskerna för översvämningar.

Den fysiska planeringen är ett viktigt verktyg, där den gröna strukturen kan vara behjälplig i många sammanhang för att mildra de negativa effekterna som följer av klimatförändringarna. Vaggeryds kommuns prioriteringar och ställningstaganden för Utvecklingsinriktningen belyser vilka insatser som dessa strukturer behöver genomgå för att kunna skapa en hållbar samhällsutveckling.

- att främja kvalitativ förtätning och effektivt markutnyttjande.
- att främja hållbara transporter och effektiva färdmedelsalternativ som skapar god tillgänglighet för alla och minskar klimatpåverkan.
- att förespråka en varsam exploatering av befintliga och obebyggda natur- och fritidsmiljöer.
- Vid förändringar av bebyggelse i anslutning till område utrett för ras och skred längs Lagan i Vaggeryd, ska en fördjupad riskanalys redovisas.
- Vid påverkan på gröonstrukturen i branta slänter eller längs vattendrag, ska risk för erosion beaktas.

Översvämning

Värmebölja är vanligen ett begrepp för en längre period med höga dagstemperaturer. Det finns ingen vedertagen internationell definition och även i Sverige förekommer flera definitioner. I denna rapport definieras värmebölja som årets längsta sammanhängande period med dygnsmedeltemperatur över 20°C. I Vaggeryds kommun ökar den sammanhängande perioden från ca 2 dagar (uppmätt under referensperiod år 1961- 1990) till 2 veckor (scenario RCP 8,5 år 2069- 2098). Det är inte bara längden som ökar- även temperaturen under värmeböljan blir högre än normalt enligt scenarierna. Sommaren 2018 genomförde Länsstyrelsen en värmeökartering för Skillingaryd och Vaggeryd genom att mäta ytemperaturer från satellit. Mätningen visar exempel på vilka områden i våra största tätorter som kan riskera att bli extra varma och vilka områden som bidrar till svalka. Översiktsplanen pekar ut de utsatta områdena genom strategiska grönområden.

Riktlinjer och ställningstaganden för värmebölja.

- Områden som är identifierade i Grönstrukturplanen som särskilt utsatta för värmebölja prioriteras för åtgärder i samhällsplaneringen.
- Naturliga funktioner som agerar reglerande av lokalklimatet prioriteras i det tätortsnära landskapet. Grönstruktur ska prioriteras i centrummiljöer, vid vårdcentraler, äldreboenden och skolor.
- Reglerande av lokalklimat tas med som perspektiv tidigt i detaljplaneprocessen när nya områden planeras.

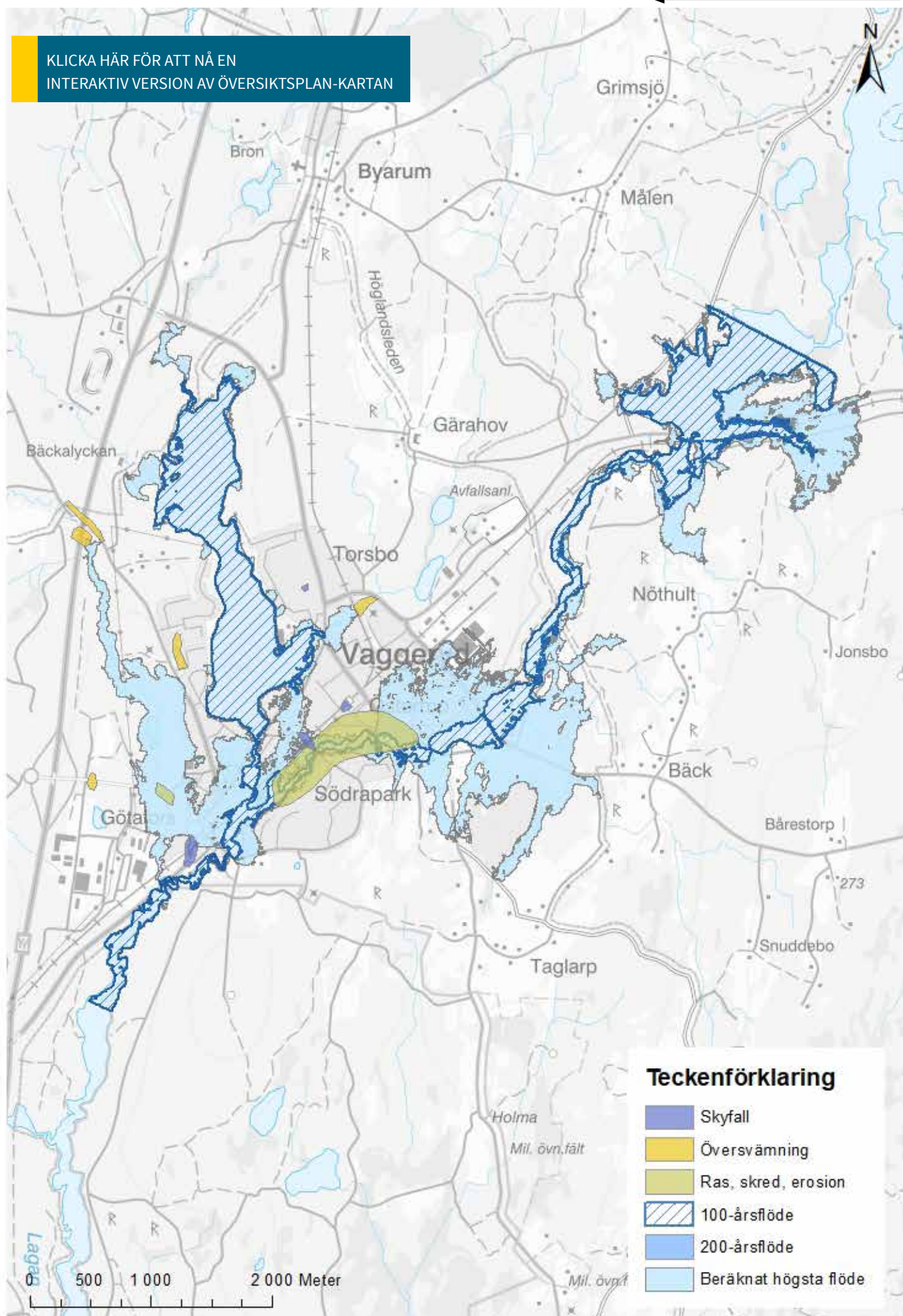
Ras, skred och erosion

Vaggeryds kommun ligger inte i ett område med påtaglig risk för ras, skred och erosion. Det finns aktsamhetsområden för skred och ras där vi har finkorniga jordarter så som lera och silt. Det finns områden med förutsättningar för erosion längs med Lagan där vi har jordarter så som sand och svämsediment.

I samband med detaljplanering och byggande ska alltid bedömning av risk för ras, skred och erosion utföras. Vilket ändamål och livslängden hos bebyggelse och anläggningar ska vara utgångspunkten och förväntade effekter av ett förändrat klimat behöver beaktas.

Riktlinjer för Ras, skred, erosion

- Vid planering och exploatering av nya områden och hårdgjorda ytor ska kommunen värna om och sträva efter fler gröna ytor, fasader och tak.
- Vid förändringar av bebyggelse i anslutning till område utrett för ras och skred längs Lagan i Vaggeryd, ska en fördjupad riskanalys redovisas.
- Vid påverkan på grönstrukturen i branta slänter eller längs vattendrag, ska risk för erosion beaktas.
- Gröna buffertzoner längs med väg samt intill industri sparas ur ett buller-, luft - och visuellt perspektiv.

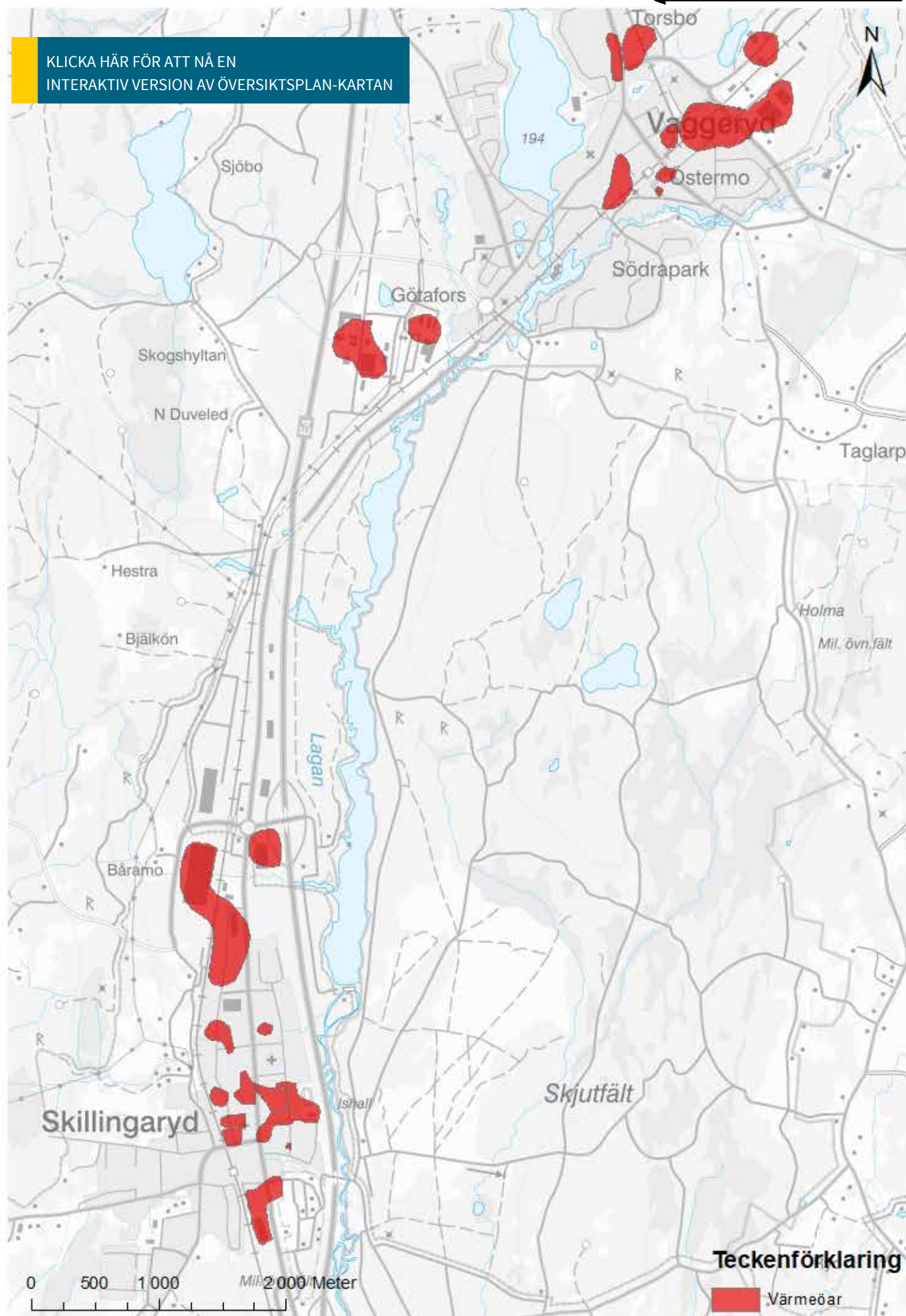
Värmebölja

Värmebölja är vanligen ett begrepp för en längre period med höga dagstemperaturer. Det finns ingen vedertagen internationell definition och även i Sverige förekommer flera definitioner. I denna rapport definieras värmebölja som årets längsta sammanhängande period med dygnsmedeltemperatur över 20°C. I Vaggeryds kommun ökar den sammanhängande perioden från ca 2 dagar (uppmätt under referensperiod år 1961- 1990) till 2 veckor (scenario RCP 8,5 år 2069- 2098). Det är inte bara längden som ökar- även temperaturen under värmeböljan blir högre än normalt enligt scenarierna. Sommaren 2018 genomförde Länsstyrelsen en värmeökartering för Skillingaryd och Vaggeryd genom att mäta yttemperaturer från satellit. Mätningen visar exempel på vilka områden i våra största tätorter som kan riskera att bli extra varma och vilka områden som bidrar till svalka. Översiktsplanen pekar ut de utsatta områdena genom strategiska grönområden.

Riktlinjer och ställningstaganden för värmebölja.

- Områden som är identifierade i Grönstrukturplanen som särskilt utsatta för värmebölja prioriteras för åtgärder i samhällsplaneringen.
- Naturliga funktioner som agerar reglerande av lokalklimatet prioriteras i det tätortsnära landskapet. Grönstruktur ska prioriteras i centrummiljöer, vid vårdcentraler, äldreboenden och skolor.
- Reglerande av lokalklimat tas med som perspektiv tidigt i detaljplaneprocessen när nya områden planeras.

KLICKA HÄR FÖR ATT NÅ EN
INTERAKTIV VERSION AV ÖVERSIKTSPLAN-KARTAN

KLIMATANPASSNINGSGÅTGÄRDER BASERADE PÅ GRÖNSTRUKTURPLANEN FÖR VAGGERYDS KOMMUN

Reglerande ekosystemtjänster

Våtmarkernas betydelse. Översiktsplanen synliggör viktiga områden för Våtmarker i utvecklingsinriktningen samt mindre tätortsnära områden i mark och vatten-användningskartan.

Strategiska Grönområden för dagvattenhantering.

Översiktsplanen synliggör de områden som är strategiskt viktiga att bevara för att klara klimatförändringar i form av skyfall och höga flöden. Analysen är utförd för centralorterna med högst bebyggelse tryck. Dessa områden är även av stort värde för värmereglerande effekter.

Strategiska Grönområden för värmebölja. Områden med risk för värmeöeffekt har lagts in i karta tillsammans med områden där riskgrupper uppehåller sig. Områden som enligt satellitflygningen uppnått ytemperaturer 38-50 grader har markerats som riskområden för värmeöar. Grönområden som ligger i anslutning till dessa platser har en relevant temperaturreglerande effekt, och dessa har markerats ut som strategiska grönområden.

Stödjande ekosystemtjänster

Ekologiska landskaps samband. Översiktsplanen redovisar viktiga ekologiska landskapssamband i utvecklingsinriktningskartan. Områden med stor betydelse för den biologiska mångfalden synliggörs mer detaljerat i Vaggeryds kommuns översiktsplan underlagsrapport 7, Ekologiska samband.

Försörjande ekosystemtjänster

Jordbruksmark. Översiktsplanen synliggör kommunens Arella näring, jordbruksmark samt redovisar kommunens syn på byggnation på odlingsmark. Översiktsplanen redovisar riktlinjer och strategier för jordbruk samt skogsbruk.

Kulturella Ekosystemtjänster

Rekreation och friluftsliv. Översiktsplanen pekar ut viktiga rekreation- och friluftslivsområden som är av betydelse för mötet mellan människa och natur.

Kulturmiljöernas värde för kommunens historia och landskapsbild. Översiktsplanen pekar ut riksintressen för kulturmiljövård samt områden med kulturmiljövärden där även byar ingår.

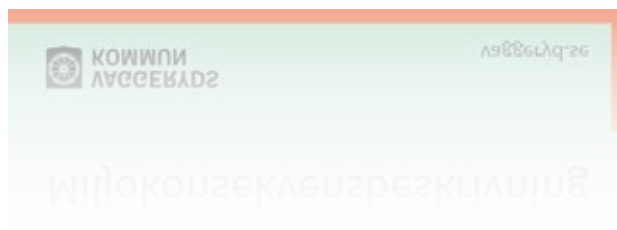
Sociala värden. Översiktsplanen pekar ut en rad faktorer som påverkar sociala värden i fysisk planering bl.a. behov av nya mötesplatser. I mark- och vatten-användningskartan skapas förutsättningar för detta inom områden för mångfunktionell bebyggelse, Grön-område och park samt resecentrum.

Miljökonsekvensbeskrivning (MKB)

I enlighet med Miljöbalken (1998:808) 6 kap. framgår det att en kommun som upprättar en plan även har en skyldighet att konsekvensbeskriva planen med avsikt att synliggöra om dess genomförande kan antas generera en betydande miljöpåverkan. Översiktsplaner är en sådan plan som bedöms generera en betydande miljöpåverkan, vilket medför att en miljökonsekvensbeskrivning ska upprättas. En strategisk miljöbedömning har därmed genomförts parallellt med planprocessen av den nya översiktsplanen för Vaggeryds kommun. Denna miljökonsekvensbeskrivning går att läsa i ett separat dokument.

Anteckningar

[illegible]

